Zbierka súdnych rozhodnutí

ROZSUDOK SÚDNEHO DVORA (veľká komora)

z 18. mája 2021 *

Obsah

Právny rámec 6
Právo Únie 6
Zmluva o pristúpení 6
Akt o pristúpení 7
Rozhodnutie 2006/928 9
Rumunské právo 11
Rumunská ústava 11
Občiansky zákonník 12
Občiansky súdny poriadok 12
Trestný poriadok 13
Zákony o justícii 13
– Zákon č. 303/2004 13
– Zákon č. 304/2004 15
– Zákon č. 317/2004 19
Spory vo veci samej a prejudiciálne otázky 21
Spoločné prvky sporov vo veci samej 21
Vec C-83/19 22
Vec C-127/19 24

* Jazyk konania: rumunčina.

Vec C-195/19 26

Vec C-291/19 27

Vec C-355/19 29

Vec C-397/19 30

O konaní na Súdnom dvore 32

O prejudiciálnych otázkach 33

O právomoci Súdneho dvora 33

O prípadnom zastavení konania a prípustnosti 34

Vec C-83/19 34

Veci C-127/19 a C-355/19 35

Veci C-195/19 a C-291/19 36

Vec C-397/19 37

O veci samej 39

O prvej otázke položenej vo veciach C-83/19, C-127/19, C-355/19, C-291/19 a C-397/19 . . . 40

O prvej otázke položenej vo veci C-195/19, druhej otázke položenej vo veciach C-83/19, C-127/19, C-291/19, C-355/19 a C-397/19 a tretej otázke položenej vo veciach C-127/19, C-291/19 a C-397/19 40

– O právnej povahe, obsahu a časových účinkoch rozhodnutia 2006/928 41

– O právnych účinkoch rozhodnutia 2006/928 a správach vypracovaných Komisiou na základe tohto rozhodnutia 42

O štvrtej otázke položenej vo veci C-83/19 a tretej otázke položenej vo veci C-355/19 44

O tretej otázke položenej vo veci C-83/19 45

O štvrtej a piatej otázke položenej vo veci C-127/19, druhej otázke položenej vo veci C-195/19, štvrtej a piatej otázke položenej vo veci C-291/19, ako aj tretej a štvrtej otázke položenej vo veci C-355/19 49

O štvrtej až šiestej otázke položenej vo veci C-397/19 51

O tretej otázke položenej vo veci C-195/19 54

O trovách 56

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania – Zmluva o pristúpení Bulharskej republiky a Rumunska k Európskej únii – Akt o podmienkach pristúpenia Bulharskej republiky a Rumunska – Články 37 a 38 – Primerané opatrenia – Mechanizmus na zaistenie spolupráce a overovania pokroku v Rumunsku na účely osobitných referenčných kritérií v oblastiach reformy súdnictva a boja proti korupcii – Rozhodnutie 2006/928/ES – Povaha a právne účinky mechanizmu spolupráce a overovania a správ vypracovaných Komisiou na jeho základe – Právny štát – Nezávislosť súdnictva – Článok 19 ods. 1 druhý pododsek ZEÚ – Článok 47 Charty základných práv Európskej únie – Zákony a mimoriadne nariadenia vlády prijaté v Rumunsku v priebehu rokov 2018 a 2019 v oblasti organizácie súdnictva a zodpovednosti sudcov – Dočasné vymenovanie vedenia súdnej inšpekcie – Zriadenie odboru pre vyšetrovanie trestných činov spáchaných v súdnictve v rámci prokuratúry – Majetková zodpovednosť štátu a osobná zodpovednosť sudcov v prípade nesprávneho úradného postupu súdneho orgánu“

V spojených veciach C-83/19, C-127/19, C-195/19, C-291/19, C-355/19 a C-397/19,

ktorých predmetom je šesť návrhov na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 267 ZFEÚ, podaných rozhodnutím Tribunalul Olt (Prvostupňový súd Olt, Rumunsko) z 5. februára 2019, doručeným Súdnemu dvoru 5. februára 2019 (C-83/19); rozhodnutím Curtea de Apel Piteşti (Odvolací súd Pitešť, Rumunsko) z 18. februára 2019, doručeným Súdnemu dvoru 18. februára 2019 (C-127/19); rozhodnutím Curtea de Apel Bucureşti (Odvolací súd Bukurešť, Rumunsko) z 28. februára 2019, doručeným Súdnemu dvoru 28. februára 2019 (C-195/19); rozhodnutím Curtea de Apel Braşov (Odvolací súd Brašov, Rumunsko) z 28. marca 2019, doručeným Súdnemu dvoru 9. apríla 2019 (C-291/19); rozhodnutím Curtea de Apel Piteşti (Odvolací súd Pitešť, Rumunsko) z 29. marca 2019, doručeným Súdnemu dvoru 6. mája 2019 (C-355/19), ako aj rozhodnutím Tribunalul Bucureşti (Prvostupňový súd Bukurešť, Rumunsko) z 22. mája 2019, doručeným Súdnemu dvoru 22. mája 2019 (C-397/19), ktoré súvisia s konaniami:

Asociația „Forumul Judecătorilor din România“

proti

Inspecția Judiciară (C-83/19),

Asociația „Forumul Judecătorilor din România“,

Asociația „Mișcarea pentru Apărarea Statutului Procurorilor“

proti

Consiliul Superior al Magistraturii (C-127/19),

PJ

proti

QK (C-195/19),

SO

proti

TP a i.,

GD,

HE,

IF,

JG (C-291/19),

Asociația „Forumul Judecătorilor din România“,

Asociația „Mișcarea pentru Apărarea Statutului Procurorilor“,

OL

proti

Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție – Procurorul General al României (C-355/19),

a

AX

proti

Statul Român – Ministerul Finanțelor Publice (C-397/19),

SÚDNY DVOR (veľká komora),

v zložení: predseda K. Lenaerts, podpredsedníčka R. Silva de Lapuerta, predsedovia komôr A. Arabadžiev, A. Prechal, M. Vilaras, L. Bay Larsen, N. Piçarra a A. Kumin, sudcovia T. von Danwitz (spravodajca), M. Safjan, D. Šváby, K. Jürimäe, P. G. Xuereb, L. S. Rossi a M. I. Jarukaitis,

generálny advokát: M. Bobek,

tajomníci: R. Șereș, V. Giacobbo, referentky, a R. Schiano, referent,

so zreteľom na písomnú časť konania a po pojednávaní z 20. a 21. januára 2020,

so zreteľom na pripomienky, ktoré predložili:

– Asociația „Forumul Judecătorilor din România“, v zastúpení: D. Călin, A. Codreanu a L. Zaharia,

– Asociația „Mișcarea pentru Apărarea Statutului Procurorilor“, v zastúpení: A. Diaconu, A. C. Lăncrănjan a A. C. Iordache,

– OL, v zastúpení: B. C. Pîrlog,

– Inspecția Judiciară, v zastúpení: L. Netejoru, splnomocnený zástupca,

– Consiliul Superior al Magistraturii, v zastúpení: L. Savonea, splnomocnená zástupkyňa, za právnej pomoci R. Chiriță a Ș.–N. Alexandru, avocați,

– Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție – Procurorul General al României, v zastúpení: B. D. Licu a R. H. Radu, splnomocnení zástupcovia,

– rumunská vláda, v zastúpení: pôvodne C.-R. Canțăr, C. T. Băcanu, E. Gane a R. I. Hațieganu, neskôr C. T. Băcanu, E. Gane a R. I. Hațieganu, splnomocnení zástupcovia,

– belgická vláda, v zastúpení: M. Jacobs, L. Van den Broeck a C. Pochet, splnomocnené zástupkyne,

– dánska vláda, v zastúpení: L. B. Kirketerp Lund a J. Nymann-Lindegren, splnomocnení zástupcovia,

– holandská vláda, v zastúpení: M. K. Bulterman, M. L. Noort a C. S. Schillemans, splnomocnené zástupkyne,

– poľská vláda, v zastúpení: B. Majczyna, splnomocnený zástupca,

– švédska vláda, v zastúpení: pôvodne H. Shev, H. Eklinder, C. Meyer-Seitz, J. Lundberg a A. Falk, neskôr H. Shev, H. Eklinder a C. Meyer-Seitz, splnomocnení zástupcovia,

– Európska komisia, v zastúpení: pôvodne H. Krämer, M. Wasmeier a I. Rogalski, neskôr M. Wasmeier a I. Rogalski, splnomocnení zástupcovia,

po vypočutí návrhov generálneho advokáta na pojednávaní 23. septembra 2020,

vyhlásil tento

Rozsudok

1 Návrhy na začatie prejudiciálneho konania sa v podstate týkajú výkladu článku 2, článku 4 ods. 3, článku 9 a článku 19 ods. 1 druhého pododseku ZEÚ, článku 67 ods. 1 a článku 267 ZFEÚ, článku 47 Charty základných práv Európskej únie (ďalej len „Charta“), ako aj rozhodnutia Komisie 2006/928/ES z 13. decembra 2006, ktorým sa zriaďuje mechanizmus na zaistenie spolupráce a overovania pokroku v Rumunsku na účely osobitných referenčných kritérií v oblastiach reformy súdnictva a boja proti korupcii (Ú. v. EÚ L 354, 2006, s. 56).

2 Tieto návrhy boli podané v rámci sporov s týmito účastníkmi:

– Asociația „Forumul Judecătorilor din România“ (združenie „Fórum sudcov Rumunska“) (ďalej len „Fórum sudcov Rumunska“) proti Inspecția Judiciară (Súdna inšpekcia, Rumunsko) vo veci odmietnutia poskytnúť informácie vo verejnom záujme o činnosti súdnej inšpekcie zo strany Inspecția Judiciară (vec C-83/19),

– Fórum sudcov Rumunska a Asociația „Mișcarea pentru Apărarea Statutului Procurorilor“ (združenie „Hnutie na obranu postavenia prokurátorov“) (ďalej len „Hnutie na obranu postavenia prokurátorov“) proti Consiliul Superior al Magistraturii (Najvyššia súdna rada, Rumunsko) vo veci zákonnosti dvoch rozhodnutí, ktorými boli schválené pravidlá menovania a odvolávania prokurátorov vykonávajúcich riadiace alebo výkonné funkcie na odbore prokuratúry poverenom vyšetrovaním trestných činov spáchaných v súdnictve (ďalej len „OVTČS“) (vec C-127/19),

– PJ proti QK vo veci trestného oznámenia podaného na sudcu z dôvodu zneužitia právomoci (vec C-195/19),

– SO proti TP a i., GD, HE, IF a JG vo veci trestných oznámení podaných na prokurátorov a sudcov z dôvodu zneužitia právomoci a členstva v zločineckej organizácii (vec C-291/19),

– Fórum sudcov Rumunska, Hnutie na obranu postavenia prokurátorov a OL proti Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție – Procurorul General al României (prokuratúra pri Najvyššom kasačnom súde – generálny prokurátor Rumunska) vo veci zákonnosti uznesenia Procurorul General al României (generálny prokurátor Rumunska) (ďalej len „generálny prokurátor“), ktoré sa týka organizácie a fungovania OVTČS (vec C-355/19),

– AX proti Statul Român – Ministerul Finanțelor Publice (rumunský štát – ministerstvo verejných financií) vo veci žaloby o náhradu majetkovej škody a nemajetkovej ujmy, ktorá bola spôsobená údajným nesprávnym úradným postupom súdneho orgánu (vec C-397/19).

Právny rámec

Právo Únie

Zmluva o pristúpení

3 Článok 2 Zmluvy medzi členskými štátmi Európskej únie a Bulharskou republikou a Rumunskom o pristúpení Bulharskej republiky a Rumunska k Európskej únii (Ú. v. EÚ L 157, 2005, s. 11; ďalej len „zmluva o pristúpení“), ktorá bola podpísaná 25. apríla 2005 a vstúpila do platnosti 1. januára 2007, v odsekoch 2 a 3 stanovuje:

„2. Podmienky prijatia a úpravy zmlúv, na ktorých je založená Únia, nevyhnutné so zreteľom na toto prijatie a ktoré sa budú uplatňovať odo dňa pristúpenia do nadobudnutia platnosti Zmluvy o Ústave pre Európu, sú stanovené v akte, ktorý je pripojený k tejto zmluve. Ustanovenia uvedeného aktu tvoria neoddeliteľnú súčasť tejto zmluvy.

3. …

Akty prijaté pred nadobudnutím platnosti protokolu uvedeného v článku 1 ods. 3 na základe tejto zmluvy alebo aktu uvedeného v odseku 2 zostávajú v účinnosti a ich právne účinky sú zachované, pokiaľ nebudú zmenené a doplnené alebo zrušené.“

4 Článok 3 zmluvy znie takto:

„Ustanovenia, ktoré sa týkajú práv a povinností členských štátov a právomocí a príslušnosti inštitúcií Únie ustanovené v zmluvách, ktorých zmluvnými stranami sa stávajú Bulharská republika a Rumunsko, sa uplatňujú vo vzťahu k tejto zmluve.“

5 Článok 4 ods. 2 a 3 uvedenej zmluvy stanovuje:

„2. Táto zmluva nadobudne platnosť 1. januára 2007, ak boli uložené všetky ratifikačné listiny pred týmto dňom.

…

3. Bez ohľadu na odsek 2 môžu inštitúcie Únie prijať pred pristúpením opatrenia, ktoré sú uvedené… [v článkoch 37 a 38]… protokolu uvedeného v článku 1 ods. 3 Predtým, ako Zmluva o Ústave pre Európu nadobudne platnosť, sa prijmú takéto opatrenia podľa rovnocenných ustanovení… [v článkoch 37 a 38]… aktu uvedeného v článku 2 ods. 2.

Tieto opatrenia nadobudnú účinnosť iba za podmienky a ku dňu nadobudnutia platnosti tejto zmluvy.“

Akt o pristúpení

6 Článok 2 Aktu o podmienkach pristúpenia Bulharskej republiky a Rumunska a o úpravách zmlúv, na ktorých je založená Európska únia (Ú. v. EÚ L 157, 2005, s. 203; ďalej len „akt o pristúpení“), ktorý vstúpil do platnosti 1. januára 2007, stanovuje:

„Odo dňa pristúpenia sú ustanovenia pôvodných zmlúv a aktov prijatých inštitúciami a Európskou centrálnou bankou pred pristúpením záväzné pre Bulharsko a Rumunsko a uplatňujú sa v týchto štátoch za podmienok stanovených v týchto zmluvách a v tomto akte.“

7 Článok 37 aktu znie takto:

„Ak Bulharsko alebo Rumunsko nevykoná záväzky prijaté v súvislosti s rokovaniami o pristúpení vrátane záväzkov vo všetkých odvetvových politikách, ktoré sa týkajú hospodárskych činností s cezhraničnými účinkami, a spôsobí tým vážne narušenie fungovania vnútorného trhu alebo jeho bezprostrednú hrozbu, môže Komisia do uplynutia obdobia, ktoré nepresahuje tri roky odo dňa pristúpenia, na odôvodnenú žiadosť členského štátu alebo z vlastného podnetu prijať primerané opatrenia.

Opatrenia musia byť proporcionálne, pričom prednosť majú opatrenia, ktoré čo najmenej narušujú fungovanie vnútorného trhu, prípadne uplatňovanie existujúcich odvetvových ochranných mechanizmov. Takéto ochranné opatrenia nesmú byť použité ako prostriedok svojvoľnej diskriminácie alebo skrytého obmedzovania obchodovania medzi členskými štátmi. Ochranná doložka môže byť použitá aj pred pristúpením na základe výsledkov monitorovania a prijaté opatrenia nadobudnú účinnosť prvým dňom pristúpenia, ak nestanovujú neskorší deň. Opatrenia budú zachované iba po bezpodmienečne nevyhnutné obdobie a budú zrušené, keď bude splnený príslušný záväzok. Možno ich však uplatňovať aj po uplynutí obdobia uvedeného v prvom odseku, ak príslušné záväzky neboli splnené. Na základe pokroku dotknutého členského štátu v plnení jeho záväzkov môže Komisia opatrenia vhodne upraviť. Komisia pred zrušením ochranných opatrení včas upovedomí Radu a v tejto súvislosti náležite zohľadní všetky pripomienky Rady.“

8 Článok 38 aktu stanovuje:

„Ak sa v Bulharsku alebo Rumunsku vyskytnú alebo bezprostredne hrozia závažné nedostatky v transpozícii, vykonávaní alebo uplatňovaní rámcových rozhodnutí alebo iných príslušných záväzkov, nástrojov spolupráce a rozhodnutí týkajúcich sa vzájomného uznávania v oblasti trestného práva podľa hlavy VI Zmluvy o EÚ a smerníc a nariadení týkajúcich sa vzájomného uznávania v občianskych veciach podľa hlavy IV Zmluvy o ES, môže Komisia do uplynutia obdobia, ktoré nepresahuje viac ako tri roky odo dňa pristúpenia, na odôvodnený návrh členského štátu alebo z vlastného podnetu a po porade s členskými štátmi prijať primerané opatrenia a určiť podmienky a spôsoby ich uvedenia do účinnosti.

Tieto opatrenia môžu mať povahu dočasného pozastavenia uplatňovania príslušných ustanovení a rozhodnutí vo vzťahoch medzi Bulharskom alebo Rumunskom a ktorýmkoľvek iným členským štátom alebo členskými štátmi bez toho, aby tým bola dotknutá úzka justičná spolupráca. Ochranná doložka môže byť použitá aj pred pristúpením na základe výsledkov monitorovania a prijaté opatrenia nadobudnú účinnosť prvým dňom pristúpenia, ak nestanovujú neskorší deň. Opatrenia budú zachované iba po bezpodmienečne nevyhnutné obdobie a budú zrušené, keď budú nedostatky napravené. Možno ich však uplatňovať aj po uplynutí obdobia uvedeného v prvom odseku, pokiaľ tieto nedostatky pretrvávajú. Na základe pokroku dotknutého nového členského štátu v náprave zistených nedostatkov môže Komisia po porade s členskými štátmi opatrenia vhodne upraviť. Komisia pred zrušením ochranných opatrení včas upovedomí Radu a v tejto súvislosti náležite zohľadní všetky pripomienky Rady.“

9 Článok 39 ods. 1 až 3 aktu o pristúpení stanovuje:

„1. Ak na základe stáleho monitorovania Komisie záväzkov prijatých Bulharskom a Rumunskom v kontexte s prístupovými rokovaniami a najmä monitorovacích správ Komisie existuje jasný dôkaz, že stav príprav na prijatie a vykonávanie acquis v Bulharsku a Rumunsku je taký, že existuje vážne riziko zjavnej nepripravenosti ktoréhokoľvek z týchto štátov splniť požiadavky členstva do dňa pristúpenia, ktorým je 1. január 2007, v mnohých dôležitých oblastiach, Rada môže jednomyseľne na základe odporúčania Komisie rozhodnúť, že deň pristúpenia daného štátu sa odkladá o jeden rok na 1. január 2008.

2. Bez ohľadu na odsek 1, Rada môže kvalifikovanou väčšinou na základe odporúčania Komisie, prijať rozhodnutie uvedené v odseku 1 vo vzťahu k Rumunsku, ak boli vážne nedostatky zistené v tom, ako Rumunsko napĺňa jeden alebo viaceré záväzky a požiadavky uvedené v prílohe IX bode I.

3. Bez ohľadu na odsek 1 a bez toho, aby bol dotknutý článok 37, Rada môže kvalifikovanou väčšinou na základe odporúčania Komisie a po podrobnom vyhodnotení pokroku vykonanom Rumunskom v oblasti politiky hospodárskej súťaže, ktoré sa vykoná na jeseň 2005, prijať rozhodnutie uvedené v odseku 1 vo vzťahu k Rumunsku, ak boli vážne nedostatky zistené v tom, ako Rumunsko napĺňa jeden alebo viaceré záväzky a požiadavky prijaté v rámci Európskej dohody alebo jeden alebo viaceré záväzky a požiadavky uvedené v prílohe IX bode II.“

10 Príloha IX tohto aktu, nazvaná „Prevzaté osobitné záväzky a prijaté požiadavky zo strany Rumunska pri uzavretí prístupových rokovaní 14. decembra 2004 (uvedené v článku 39 Aktu o pristúpení)“, obsahuje túto pasáž:

„I. Vo vzťahu k článku 39 ods. 2.

…

3) Vypracovať a uskutočniť aktualizovaný a integrovaný akčný plán a stratégiu reformy súdnictva vrátane hlavných opatrení na vykonanie zákona o organizácii súdnictva, zákona o postavení nižších sudcov, zákona o vyššej rade nižšieho súdnictva, ktoré nadobudli účinnosť 30. septembra 2004. Oba aktualizované dokumenty sa musia predložiť Únii najneskôr v marci 2005; musia sa zabezpečiť primerané finančné a ľudské zdroje na vykonanie akčného plánu a ten sa musí uskutočniť bez meškania v súlade so stanoveným časovým plánom. Rumunsko musí taktiež do marca 2005 preukázať plnú prevádzkovú schopnosť nového systému náhodného rozdeľovania prípadov.

4) Výrazne zintenzívniť boj proti korupcii a najmä proti korupcii na najvyššej úrovni zabezpečením prísneho presadzovania protikorupčných právnych predpisov a účinnej nezávislosti Národnej protikorupčnej prokuratúry (NPP) a každoročným predložením presvedčivého záznamu činností NPP v boji proti korupcii na najvyššej úrovni od novembra 2005. NPP je potrebné vyčleniť pracovníkov, finančné a vzdelávacie zdroje ako aj vybavenie potrebné na plnenie jej rozhodujúcej funkcie.

5) Vykonať nezávislú kontrolu výsledkov a dopadu, ktorý vytvorila súčasná národná protikorupčná stratégia; odraziť závery a odporúčania tejto kontroly v novej viacročnej protikorupčnej stratégii, ktorá musí byť jedným uceleným dokumentom predloženým najneskôr v marci 2005 s priloženým akčným plánom s jasne vymedzenými medzníkmi a výsledkami, ktoré sa majú dosiahnuť, ako aj s primeranými rozpočtovými ustanoveniami; nad realizáciou stratégie a akčného plánu musí dohliadať jeden existujúci jasne vymedzený nezávislý orgán; stratégia musí zahŕňať záväzok preskúmať spomalené trestné konanie do konca roka 2005, aby sa zabezpečilo, že prípady korupcie sa vyriešia rýchlym a transparentným spôsobom s cieľom zaručiť primerané sankcie, ktoré majú odradzujúci účinok; napokon musí obsahovať kroky na výrazné zníženie počtu orgánov, ktoré majú právomoc predchádzať korupcii alebo ju vyšetrovať do konca roka 2005, aby sa zamedzilo prekrývajúcim sa zodpovednostiam.“

Rozhodnutie 2006/928

11 Ako vyplýva z jeho preambuly, rozhodnutie 2006/928 bolo prijaté na základe zmluvy o pristúpení „a najmä [jej článku] 4 ods. 3“, ako aj aktu o pristúpení „a najmä [jeho článkov] 37 a 38“.

12 Odôvodnenia 1 až 6 a 9 tohto rozhodnutia stanovujú:

„(1) Európska únia je založená na právnom štáte, zásade spoločnej pre všetky členské štáty.

(2) Oblasť slobody, bezpečnosti a spravodlivosti a oblasť vnútorného trhu, ktoré boli vytvorené Zmluvou o Európskej únii a Zmluvou o založení Európskeho spoločenstva, sú založené na vzájomnej dôvere, že správne a súdne rozhodnutia a postupy všetkých členských štátov sú plne v súlade so zásadou právneho štátu.

(3) To pre všetky členské štáty vytvára predpoklad existencie nestranného, nezávislého a efektívneho súdneho a správneho systému, ktorý je adekvátne vybavený *inter alia* na boj proti korupcii.

(4) Rumunsko sa 1. januára 2007 stane členom Európskej únie. Komisia, berúc do úvahy značné úsilie ukončiť prípravy Rumunska na členstvo, identifikovala vo svojej správe z 26. septembra 2006 nedoriešené záležitosti, najmä mieru zodpovednosti a účinnosť súdneho systému a orgánov činných v trestnom konaní, kde je stále potrebný ďalší pokrok s cieľom zabezpečiť ich schopnosť implementovať a uplatňovať opatrenia prijaté na účely zriadenia vnútorného trhu a oblasti slobody, bezpečnosti a spravodlivosti.

(5) Článkom 37 Aktu o pristúpení sa Komisia splnomocňuje na prijatie príslušných opatrení v prípade bezprostredného rizika, že Rumunsko spôsobí narušenie fungovania vnútorného trhu tým, že nesplní záväzky, ku ktorým sa zaviazalo. Článkom 38 Aktu o pristúpení sa Komisia splnomocňuje na prijatie príslušných opatrení v prípade bezprostredného rizika vážnych nedostatkov Rumunska v oblasti transpozície, stavu implementácie alebo uplatňovania aktov prijatých v súlade s hlavou VI Zmluvy o EÚ a hlavou IV Zmluvy o založení ES.

(6) Nedoriešené záležitosti v oblasti miery zodpovednosti a účinnosť súdneho systému a orgánov činných v trestnom konaní si vyžadujú zriadenie mechanizmu na zaistenie spolupráce a overovania pokroku v Rumunsku na účely osobitných referenčných kritérií v oblastiach reformy súdnictva a boja proti korupcii.

…

(9) Toto rozhodnutie by malo byť zmenené a doplnené v prípade, že Komisia vo svojom zhodnotení uvedie potrebu upraviť referenčné kritériá. Toto rozhodnutie by malo byť zrušené, ak sa dostatočne splnia všetky referenčné kritériá.“

13 Článok 1 rozhodnutia 2006/928 stanovuje:

„Rumunsko bude každoročne k 31. marcu a po prvýkrát k 31. marcu 2007 podávať Komisii správu o pokroku v plnení jednotlivých referenčných kritérií uvedených v prílohe.

Komisia môže kedykoľvek poskytnúť technickú pomoc prostredníctvom rôznych činností alebo zabezpečovať zber a výmenu informácií týkajúcich sa referenčných kritérií. Navyše môže Komisia na tento účel kedykoľvek zorganizovať odborné misie do Rumunska. V tejto súvislosti poskytnú rumunské orgány potrebnú podporu.“

14 Článok 2 tohto rozhodnutia stanovuje:

„Komisia oznámi Európskemu parlamentu a Rade svoje pripomienky a zistenia týkajúce sa správy Rumunska po prvýkrát v júni 2007.

Po tomto dátume bude Komisia podávať správy podľa potreby a minimálne jedenkrát za každých šesť mesiacov.“

15 Článok 3 rozhodnutia stanovuje:

„Toto rozhodnutie nadobudne účinnosť iba za podmienky a dňom nadobudnutia platnosti zmluvy o pristúpení.“

16 Článok 4 tohto rozhodnutia znie takto:

„Toto rozhodnutie je určené všetkým členským štátom.“

17 Príloha rozhodnutia 2006/928 znie takto:

„Referenčné kritériá pre Rumunsko uvedené v článku 1:

1) Zabezpečiť transparentnejšie a účinnejšie súdne konanie, najmä rozšírením kapacít a kompetencií Vyššej sudcovskej rady [Najvyššej súdnej rady – *neoficiálny preklad*]. Podať správu o vplyve nového Občianskeho súdneho poriadku a Trestného poriadku a monitorovať ho.

2) Zriadiť, ako bolo stanovené, bezpečnostný úrad, ktorý bude zodpovedať za overovanie majetku, nezrovnalostí a potenciálnych konfliktov záujmu, ako aj za vydávanie záväzných rozhodnutí, na základe ktorých bude možné prijať odrádzajúce sankcie.

3) Stavať na dosiahnutom pokroku, pokračovať v profesionálnom, nezaujatom vyšetrovaní v prípadoch podozrenia z korupcie na najvyšších miestach.

4) Prijať ďalšie opatrenia na prevenciu a boj proti korupcii, najmä v miestnej samospráve.“

Rumunské právo

Rumunská ústava

18 Článok 115 ods. 4 Constituția României (Ústava Rumunska) stanovuje:

„Vláda môže prijímať mimoriadne nariadenia len vo výnimočných prípadoch, ktorých riešenie neznesie odklad, a je povinná uviesť v nich dôvody naliehavosti.“

19 Článok 133 ods. 1 a 2 ústavy stanovuje:

„1) Najvyššia súdna rada je garantom nezávislosti súdnictva.

2) Najvyššiu súdnu radu tvorí 19 členov, a to:

a) štrnásť členov, ktorých volia valné zhromaždenia sudcov a prokurátorov a schvaľuje ich senát; sú rozdelení na dve sekcie, jednu pre sudcov a druhú pre prokurátorov; prvú sekciu tvorí deväť sudcov a druhú päť prokurátorov;

b) dvaja zástupcovia občianskej spoločnosti, sú to odborníci na právo s dobrou pracovnou a morálnou reputáciou, ktorých volí senát; nezúčastňujú sa na plenárnych zasadnutiach;

c) minister spravodlivosti, predseda Najvyššieho kasačného súdu a [generálny prokurátor].“

20 Článok 134 ústavy znie takto:

„1) Najvyššia súdna rada za zákonom stanovených podmienok navrhuje prezidentovi Rumunska vymenovanie sudcov a prokurátorov do funkcie s výnimkou čakateľov.

2) Najvyššia súdna rada plní prostredníctvom svojich sekcií úlohu súdneho orgánu v oblasti disciplinárnej zodpovednosti sudcov a prokurátorov v súlade s postupom, ktorý stanovuje jej

základný zákon. V týchto situáciách minister spravodlivosti, predseda Najvyššieho kasačného súdu a [generálny prokurátor] nemajú hlasovacie právo.

3) Rozhodnutia Najvyššej súdnej rady prijaté v disciplinárnych veciach je možné napadnúť na Najvyššom kasačnom súde.

4) Najvyššia súdna rada v rámci plnenia svojej úlohy garanta nezávislosti súdnictva vykonáva aj ďalšie právomoci, ktoré jej priznáva základný zákon.“

21 Článok 148 ods. 2 až 4 ústavy stanovuje:

„2) Po pristúpení majú ustanovenia zakladajúcich zmlúv Európskej únie, ako aj ďalšie záväzné právne predpisy Spoločenstva prednosť pred protichodnými ustanoveniami vnútroštátneho práva v súlade s ustanoveniami aktu o pristúpení.

3) Ustanovenia odsekov 1 a 2 sa analogicky uplatnia na pristúpenie k aktom, ktorými sa revidujú zakladajúce zmluvy Európskej únie.

4) Parlament, prezident Rumunska, vláda a súdna moc zaručujú plnenie záväzkov vyplývajúcich z aktu o pristúpení a z ustanovení odseku 2.“

Občiansky zákonník

22 Podľa článku 1381 ods. 1 Codul civil (Občiansky zákonník) „každá škoda zakladá nárok na náhradu“.

Občiansky súdny poriadok

23 Článok 82 ods. 1 Codul de procedură civilă (Občiansky súdny poriadok) stanovuje:

„Keď súd konštatuje, že nebolo preukázané, že osoba, ktorá koná v mene určitej strany, má právomoc na zastupovanie, určí krátku lehotu na nápravu situácie. Pokiaľ k náprave nedôjde, návrh je neplatný…“

24 Článok 208 Občianskeho súdneho poriadku stanovuje:

„1) Ak zákon výslovne nestanovuje opak, vyjadrenie k žalobe je povinné.

2) Ak v zákonom určenej lehote nie je predložené vyjadrenie k žalobe, žalovaný stratí právo predkladať dôkazy a námietky s výnimkou výhrad Verejného poriadku, pokiaľ právne predpisy nestanovujú inak.“

25 Článok 248 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku znie takto:

„Súd rozhodne v prvom rade o procesných námietkach a o vecných námietkach, v dôsledku ktorých je úplne alebo sčasti zbytočné dokazovanie, prípadne preskúmanie veci samej.“

Trestný poriadok

26 Článok 539 Codul de procedură penală (Trestný poriadok) stanovuje:

„1) Každý, kto bol v priebehu trestného konania zbavený slobody v rozpore so zákonom, má tiež právo na náhradu škody.

2) Protiprávne pozbavenie slobody musí v závislosti od konkrétneho prípadu konštatovať prokurátor vo svojom rozhodnutí, sudca rozhodujúci o osobnej slobode alebo sudca predbežného senátu v právoplatnom uznesení, prípadne súd rozhodujúci vo veci v právoplatnom uznesení alebo rozhodnutí.“

27 Článok 541 ods. 1 a 2 Trestného poriadku stanovuje:

„1) Žalobu o náhradu škody môže podať oprávnená osoba na základe článkov 538 a 539 a po jej smrti môžu v konaní pokračovať alebo podať žalobu osoby, ktoré od nej boli v čase úmrtia závislé.

2) Žalobu je možné podať v lehote šiestich mesiacov od nadobudnutia právoplatnosti rozhodnutia súdu, rozhodnutia prokurátora alebo uznesenia súdnych orgánov, ktorým bol konštatovaný nesprávny úradný postup súdneho orgánu alebo protiprávne pozbavenie slobody.“

Zákony o justícii

28 S cieľom zlepšiť nezávislosť a efektívnosť súdnictva prijalo Rumunsko v priebehu roku 2004 v rámci rokovaní o pristúpení k Únii tri zákony, tzv. „zákony o justícii“, konkrétne Legea nr. 303/2004 privind statutul judecătorilor și procurorilor (zákon č. 303/2004 o postavení sudcov a prokurátorov) z 28. júna 2004 (*Monitorul Oficial al României*, časť I, č. 826 z 13. septembra 2005), Legea nr. 304/2004 privind organizarea judiciară (zákon č. 304/2004 o organizácii súdnictva) z 28. júna 2004 (*Monitorul Oficial al României*, časť I, č. 827 z 13. septembra 2005) a Legea nr. 317/2004 privind Consiliul Superior al Magistraturii (zákon č. 317/2004 o Najvyššej súdnej rade) z 1. júla 2004 (*Monitorul Oficial al României*, časť I, č. 827 z 13. septembra 2005). V rokoch 2017 až 2019 boli tieto zákony zmenené a doplnené zákonmi a mimoriadnymi nariadeniami vlády, ktoré boli prijaté na základe článku 115 ods. 4 rumunskej ústavy.

– *Zákon č. 303/2004*

29 Zákon č. 303/2004 bol zmenený a doplnený najmä nasledujúcimi právnymi predpismi:

– Legea nr. 242/2018 (zákon č. 242/2018) z 12. októbra 2018 (*Monitorul Oficial al României*, časť I, č. 868 z 15. októbra 2018),

– Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 7/2019 (mimoriadne nariadenie vlády č. 7/2019) z 19. februára 2019 (*Monitorul Oficial al României*, časť I, č. 137 z 20. februára 2019; ďalej len „mimoriadne nariadenie č. 7/2019“).

30 Článok 96 zákona č. 303/2004 v znení zmien a doplnení (ďalej „zmenený a doplnený zákon č. 303/2004“) znie takto:

„1) Štát znáša majetkovú zodpovednosť za škody spôsobené nesprávnym úradným postupom súdnych orgánov.

2) Zodpovednosť štátu sa určí v súlade so zákonom, pričom nie je vylúčená zodpovednosť sudcov a prokurátorov, ktorí už síce nie sú vo výkone funkcie, ale nevykonávali ju v dobrej viere alebo sa dopustili závažnej nedbanlivosti v zmysle článku 99[1].

3) K nesprávnemu úradnému postupu súdneho orgánu dochádza v týchto prípadoch:

a) keď boli v rámci konania nariadené procesné úkony v zjavnom rozpore s ustanoveniami hmotného a procesného práva, ktoré predstavovali závažný zásah do práv, slobôd a oprávnených záujmov dotknutej osoby, v dôsledku čoho vznikla ujma, ktorú nebolo možné napraviť riadnym ani mimoriadnym opravným prostriedkom,

b) keď bolo vydané súdne rozhodnutie v zjavnom rozpore so zákonom alebo s preukázanými skutkovými okolnosťami z hľadiska dôkazov vykonaných v rámci konania, ktoré predstavovalo závažný zásah do práv, slobôd a oprávnených záujmov dotknutej osoby, v dôsledku čoho vznikla ujma, ktorú nebolo možné napraviť riadnym ani mimoriadnym opravným prostriedkom.

4) Občiansky súdny poriadok, Trestný poriadok a ďalšie osobitné právne predpisy môžu upraviť špecifické prípady nesprávneho úradného postupu súdneho orgánu.

5) Na účely nápravy škody môže poškodený konať len proti štátu, ktorý zastupuje ministerstvo verejných financií. Právomoc na prejednanie občianskoprávnej žaloby má prvostupňový súd príslušný podľa miesta bydliska žalobcu.

6) Suma, ktorú je štát povinný zaplatiť ako náhradu škody, je vyplatená v lehote jedného roka od doručenia právoplatného súdneho rozhodnutia.

7) Ministerstvo verejných financií sa v lehote dvoch mesiacov od doručenia právoplatného rozhodnutia o žalobe podľa odseku 6 obráti na súdnu inšpekciu s cieľom preskúmať, či sa sudca alebo prokurátor dopustil nesprávneho úradného postupu tým, že svoju funkciu nevykonával v dobrej viere, alebo zo závažnej nedbanlivosti v súlade s postupom, ktorý stanovuje článok 741 zákona č. 317/2004, nanovo uverejneného v znení následných zmien a doplnení.

8) Štát si prostredníctvom ministerstva verejných financií uplatní regresný nárok voči sudcovi alebo prokurátorovi, ak sa na základe poradnej správy súdnej inšpekcie v zmysle odseku 7 a vlastného uváženia domnieva, že nesprávny úradný postup zapríčinil sudca alebo prokurátor tým, že svoju funkciu nevykonával v dobrej viere alebo že sa dopustil závažnej nedbanlivosti. Regresnú žalobu je potrebné podať v lehote šiestich mesiacov od doručenia správy súdnej inšpekcie.

9) Právomoc rozhodnúť v prvostupňovom konaní o regresnej žalobe má civilný senát Curtea de Apel [(odvolací súd)] v obvode bydliska žalovaného. Pokiaľ sudca alebo prokurátor, voči ktorému sa uplatňuje regresný nárok, vykonáva svoju funkciu na tomto odvolacom súde alebo na

prokuratúre pri tomto súde, žalobu je potrebné podať na susedný odvolací súd, ktorý si zvolí žalobca.

10) Voči rozhodnutiu vydanému v súlade s odsekom 9 je možné podať opravný prostriedok na príslušný senát Înalta Curte de Casație şi Justiție [(Najvyšší kasačný súd), Rumunsko].

11) Najvyššia súdna rada v lehote šiestich mesiacov od nadobudnutia účinnosti tohto zákona stanoví podmienky, lehoty a postupy na účely povinného profesijného poistenia sudcov a prokurátorov. Poistenie si v plnej miere hradí sudca alebo prokurátor a neexistencia poistenia neznamená oneskorenie, zníženie alebo vylúčenie zodpovednosti sudcu alebo prokurátora za škodu spôsobenú nesprávnym úradným postupom v dôsledku nevykonávania funkcie v dobrej viere alebo závažnej nedbanlivosti.“

31 Článok 991 zmeneného a doplneného zákona č. 303/2004 stanovuje:

„1) Sudca alebo prokurátor nekoná v dobrej viere, ak vedome poruší ustanovenia hmotného alebo procesného práva s cieľom alebo s vedomím, že poškodí určitú osobu.

2) Sudca alebo prokurátor sa dopustí závažnej nedbanlivosti, ak so zavinením, závažným, nepochybným a neospravedlniteľným spôsobom poruší ustanovenia hmotného alebo procesného práva.“

– ***Zákon č. 304/2004***

32 Zákon č. 304/2004 bol zmenený a doplnený najmä nasledujúcimi právnymi predpismi:

– Legea nr. 207/2018 (zákon č. 207/2018) z 20. júla 2018 (*Monitorul Oficial al României*, časť I, č. 636 z 20. júla 2018), ktorý nadobudol účinnosť 23. októbra 2018 v súlade so svojím článkom III a ktorým bol do kapitoly 2 hlavy III, nazvanej „Prokuratúra“, zákona č. 304/2004 vložený oddiel 2^1, ktorý sa týka „OVTČS“ a obsahuje články 88^1 až 88^{11} tohto zákona,

– Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 90/2018 (mimoriadne nariadenie vlády č. 90/2018) z 10. októbra 2018 (*Monitorul Oficial al României*, časť I, č. 862 z 10. októbra 2018; ďalej len „mimoriadne nariadenie vlády č. 90/2018“), ktorým bol okrem iného zmenený a doplnený článok 882 ods. 3 zákona č. 304/2004 a zavedený postup, ktorý sa odchyľuje od článkov 88^3 až 88^5 tohto zákona, na účely dočasného vymenovania hlavného prokurátora, námestníka hlavného prokurátora a najmenej jednej tretiny prokurátorov OVTČS,

– Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 92/2018 (mimoriadne nariadenie vlády č. 92/2018) z 15. októbra 2018 (*Monitorul Oficial al României*, časť I, č. 874 zo 16. októbra 2018), ktorým bol okrem iného do článku 88^2 zákona č. 304/2004 vložený nový odsek 5 a zmenený a doplnený článok 885 ods. 5 tohto zákona,

– mimoriadne nariadenie č. 7/2019, ktorým bol okrem iného vložený odsek 6 do článku 88^1 zákona č. 304/2004, ako aj odseky 11^1 a 11^2 do článku 88^5 tohto zákona, písm. e) do článku 88^8 ods. 1 zákona č. 304/2004 a zmenené a doplnené písm. d) článku 88^8 ods. 1 tohto zákona,

– Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 12/2019 pentru modificarea şi completarea unor acte normative în domeniul justiției (mimoriadne nariadenie vlády č. 12/2019, ktorým sa menia a dopĺňajú určité normatívne akty v oblasti súdnictva) z 5. marca 2019 (*Monitorul Oficial al*

României, časť I, č. 185 zo 7. marca 2019), ktorým boli okrem iného do zákona č. 304/2004 vložené články 88^{10} a 88^{11} upravujúce najmä vysielanie dôstojníkov a príslušníkov justičnej polície na OVTČS.

33 Článok 881 takto zmeneného a doplneného zákona č. 304/2004 (ďalej len „zmenený a doplnený zákon č. 304/2004“) stanovuje:

„1) [OVTČS] sa zriaďuje v rámci [prokuratúry pri Najvyššom kasačnom súde]. Tento odbor má výlučnú právomoc na vedenie trestného konania vo veci trestných činov spáchaných sudcami a prokurátormi vrátane vojenských sudcov a prokurátorov a členov Najvyššej súdnej rady.

2) [OVTČS] si zachová právomoc na vedenie trestného konania, v ktorom sú stíhané aj iné osoby okrem osôb uvedených v odseku 1.

…

4) Na čele [OVTČS] stojí hlavný prokurátor odboru, ktorého zastupuje námestník hlavného prokurátora, pričom oboch do funkcie vymenuje plenárne zhromaždenie Najvyššej súdnej rady za podmienok stanovených týmto zákonom.

5) [Generálny prokurátor] rieši konflikty právomoci medzi [OVTČS] a ďalšími štruktúrami alebo jednotkami prokuratúry.

6) Keď Trestný poriadok alebo iný osobitný právny predpis odkazuje na „hierarchicky nadradeného prokurátora“ vo veciach, ktorých predmetom sú trestné činy patriace do právomoci [OVTČS], tento výraz treba chápať v tom zmysle, že označuje hlavného prokurátora OVTČS, a to vrátane rozhodnutí prijatých pred začatím fungovania tohto odboru.“

34 Článok 882 tohto zákona stanovuje:

„1) [OVTČS] vykonáva svoju činnosť v súlade so zásadou legality, nestrannosti a hierarchickej kontroly.

2) Pridelenie alebo vyslanie prokurátorov na [OVTČS] je zakázané.

3) [OVTČS] vykonáva svoju činnosť s počtom 15 prokurátorov.

4) Počet miest v [OVTČS] môže byť upravený v závislosti od objemu činnosti uznesením [generálneho prokurátora] na žiadosť hlavného prokurátora [OVTČS] so súhlasom plenárneho zhromaždenia Najvyššej súdnej rady.

5) Prokurátori… majú po dobu trvania svojej služby v [OVTČS] postavenie vyslaných prokurátorov za zákonom stanovených podmienok.“

35 Článok 883 ods. 1 zákona stanovuje:

„Hlavného prokurátora [OVTČS] vymenuje plenárne zhromaždenie Najvyššej súdnej rady na základe výberového konania, ktoré sa skladá z predloženia projektu týkajúceho sa výkonu právomocí špecifických pre dotknutú riadiacu funkciu, ktorým sa overia poznatky uchádzača v oblasti riadenia a účinného riadenia ľudských zdrojov, jeho schopnosť prijímať rozhodnutia a niesť zodpovednosť, komunikačné zručnosti a odolnosť voči stresu, ako aj jeho bezúhonnosť, jeho činnosť ako prokurátora

a jeho vzťah k hodnotám špecifickým pre toto povolanie, akou je nezávislosť súdnictva a dodržiavanie základných práv a slobôd.“

36 Článok 884 ods. 1 tohto zákona stanovuje:

„Námestníka hlavného prokurátora [OVTČS] vymenuje do funkcie plenárne zhromaždenie Najvyššej súdnej rady na základe odôvodneného návrhu hlavného prokurátora [OVTČS] spomedzi prokurátorov, ktorí už boli vymenovaní do [OVTČS].“

37 Článok 885 zákona č. 304/2004 znie takto:

„1) Členmi [OVTČS] sú prokurátori vymenovaní plenárnym zhromaždením Najvyššej súdnej rady na základe výberového konania na trojročné funkčné obdobie s možnosťou predĺženia na celkovo najviac deväť rokov, pričom ich počet je obmedzený plánom stavu pracovníkov schváleným podľa zákona.

2) Výberové konanie vedie komisia poverená usporiadaním výberového konania, ktorej zloženie upravuje článok 883 ods. 2, pričom hlavný prokurátor [OVTČS] je jej členom z úradnej moci.

…

11) Prokurátorov menuje do [OVTČS] plenárne zhromaždenie Najvyššej súdnej rady v závislosti od počtu voľných miest a v poradí podľa počtu získaných bodov.

11^{1}) Postavenie člena výberovej komisie v zmysle tohto článku nie je nezlučiteľné s hlasovaním na plenárnom zhromaždení Najvyššej súdnej rady.

11^{2}) Výberové komisie upravené v článkoch 88^{3} a 88^{5} vykonávajú svoju činnosť v súlade so zákonom, pokiaľ sú prítomní najmenej traja ich členovia.

12) Postupy menovania, pokračovania vo výkone funkcie a odvolávania z riadiacich a výkonných funkcií v [OVTČS] budú podrobne upravené v pravidlách schválených plenárnym zhromaždením Najvyššej súdnej rady.“

38 Článok 887 tohto zákona stanovuje:

„1) Prokurátorov vymenovaných do [OVTČS] môže odvolať plenárne zhromaždenie Najvyššej súdnej rady na základe odôvodneného návrhu hlavného prokurátora [OVTČS], pokiaľ si riadne neplnia úlohy prislúchajúce danej funkcii a bola im uložená disciplinárna sankcia.

2) Prokurátor sa v prípade odvolania vráti na svoju pôvodnú prokuratúru s hodnosťou a zodpovedajúcou odmenou, ktoré mal predtým alebo ktoré za zákonom stanovených podmienok dosiahol na základe povýšenia počas výkonu funkcie na [OVTČS].“

39 Článok 888 ods. 1 zákona stanovuje:

„OVTČS má tieto právomoci:

a) za podmienok stanovených [trestným poriadkom] vedie trestné konanie vo veci trestných činov patriacich do svojej právomoci,

b) postupuje súdom veci týkajúce sa trestných činov upravených v písm. a), aby súdy prijali zákonom stanovené opatrenia a rozhodli vo veci,

c) vytvára a aktualizuje databázu trestných činov patriacich do svojej právomoci,

…

e) vykonáva ďalšie zákonom stanovené právomoci.“

40 Článok II mimoriadneho nariadenia č. 90/2018 znie takto:

„1) Odchylne od ustanovení článkov 88^3 až 88^5 zákona č. 304/2004 o organizácii súdnictva, nanovo uverejneného v znení následných zmien a doplnení, pred ukončením výberových konaní usporiadaných na účely obsadenia miesta hlavného prokurátora [OVTČS] a výkonných pozícií prokurátorov [OVTČS] a pred schválením výsledkov týchto výberových konaní funkciu hlavného prokurátora a najmenej jednej tretiny výkonných prokurátorov dočasne vykonávajú prokurátori, ktorí spĺňajú zákonom stanovené podmienky na menovanie do týchto pozícií a vyberie ich komisia poverená usporiadaním výberového konania v súlade s článkom 88^3 ods. 2 zákona č. 304/2004, nanovo uverejneného v znení následných zmien a doplnení.

2) Uchádzačov vyberie komisia poverená usporiadaním výberového konania podľa odseku 1 v súlade s postupom, ktorý sa uskutoční v lehote piatich kalendárnych dní odo dňa jeho začatia predsedom Najvyššej súdnej rady. Komisia poverená usporiadaním výberového konania vykonáva svoju činnosť v počte najmenej troch prítomných členov.

…

10) Aby sa [OVTČS] stal prevádzkyschopným, [generálny prokurátor] v lehote piatich dní od nadobudnutia účinnosti tohto mimoriadneho nariadenia poskytne ľudské a materiálne zdroje potrebné na jeho fungovanie vrátane špecializovaného pomocného personálu, dôstojníkov a príslušníkov justičnej polície, odborníkov a ďalších pracovníkov.

11) S účinnosťou odo dňa začiatku fungovania [OVTČS] uvedený odbor preberie veci patriace do svojej právomoci, v ktorých koná národné protikorupčné riaditeľstvo a ďalšie útvary prokuratúry, ako aj spisy vecí, ktoré sa týkajú trestných činov upravených v článku 88^1 ods. 1 zákona č. 304/2004, nanovo uverejneného v znení následných zmien a doplnení, a ktoré boli uzatvorené pred dátumom začiatku fungovania [OVTČS].“

41 Dôvody zavedenia tohto odchylného postupu boli podľa odôvodnení mimoriadneho nariadenia č. 90/2018 takéto:

„Vzhľadom na to, že podľa článku III ods. 1 zákona č. 207/2018, ktorým bol zmenený a doplnený zákon č. 304/2004 o organizácii súdnictva, ‚[OVTČS] začne vykonávať svoju činnosť v lehote troch mesiacov od nadobudnutia účinnosti tohto zákona‘, t. j. 23. októbra 2018,

keďže Najvyššia súdna rada doteraz neukončila postup, na základe ktorého by [OVTČS] mohol začať fungovať,

keďže zákon výslovne stanovuje právomoc tohto odboru na stíhanie trestných činov spáchaných sudcami a prokurátormi vrátane vojenských sudcov a prokurátorov a členov Najvyššej súdnej rady a keďže od 23. októbra 2018, ktorý je zákonom stanovený ako začiatok fungovania odboru, národné protikorupčné riaditeľstvo a iné prokuratúry už nebudú mať právomoc na stíhanie trestných činov spáchaných týmito osobami, čo sa závažným spôsobom dotkne súdnych konaní vo veciach, ktoré patria do právomoci odboru, a môže to viesť k inštitucionálnemu zablokovaniu,

vzhľadom na to, že platný zákon neobsahuje prechodné ustanovenia o konkrétnych podmienkach začatia fungovania [OVTČS] v prípade nedodržania lehoty, ktorú stanovuje zákon č. 207/2018, a je nevyhnutné prijať naliehavé legislatívne opatrenia upravujúce odchylne od článkov 88^3 až 88^5 zákona č. 304/2004, nanovo uverejneného v znení následných zmien a doplnení, jednoduchý postup dočasného vymenovania hlavného prokurátora, námestníka hlavného prokurátora a najmenej jednej tretiny prokurátorov odboru, v dôsledku čoho bude môcť odbor začať fungovať v zákonom stanovenej lehote, t. j. 23. októbra 2018,

keďže ide o mimoriadnu situáciu, ktorú treba bezodkladne vyriešiť.“

– ***Zákon č. 317/2004***

42 Zákon č. 317/2004 bol zmenený a doplnený najmä nasledujúcimi právnymi predpismi:

– Ordonanța de Urgență a Guvernului nr. 77/2018 (mimoriadne nariadenie vlády č. 77/2018) z 5. septembra 2018 (*Monitorul Oficial al României* č 767 z 5. septembra 2018, ďalej len „mimoriadne nariadenie č. 77/2018“), ktorým boli v súlade s jeho článkom I vložené odseky 7 a 8 do článku 67 zákona č. 317/2004,

– Legea nr. 234/2018 (zákon č. 234/2018) zo 4. októbra 2018 (*Monitorul Oficial al României*, časť I, č. 850 z 8. októbra 2018), ktorým boli okrem iného zmenené a doplnené články 65 a 67 zákona č. 317/2004 a vložený do uvedeného zákona článok 741,

– mimoriadne nariadenie č. 7/2019.

43 Článok 65 ods. 1 až 3 zákona č. 317/2004 v znení pred nadobudnutím účinnosti zákona č. 234/2018 stanovoval:

„1) Súdna inšpekcia je zriadená ako orgán s právnou subjektivitou v rámci Najvyššej súdnej rady so sídlom v Bukurešti ako súčasť reorganizácie súdneho inšpektorátu.

2) Na čele súdnej inšpekcie stojí hlavný inšpektor, ktorého zastupuje námestník hlavného inšpektora, pričom obaja sú vymenovaní na základe výberového konania usporiadaného Najvyššou súdnou radou.

3) Súdna inšpekcia koná v súlade so zásadou prevádzkovej nezávislosti, pričom prostredníctvom súdnych inšpektorov menovaných za zákonom stanovených podmienok plní úlohy v oblasti analýzy, overovania a kontroly v osobitných oblastiach činnosti.“

44 Článok 67 tohto zákona znel takto:

„1) Hlavného inšpektora a námestníka hlavného inšpektora vymenuje plenárne zhromaždenie Najvyššej súdnej rady spomedzi súdnych inšpektorov v službe na základe výberového konania,

ktoré sa skladá z predloženia projektu týkajúceho výkonu právomocí špecifických pre dotknutú riadiacu funkciu, z písomnej skúšky, ktorou sa overia poznatky v oblasti riadenia, komunikácie a ľudských zdrojov, ako aj schopnosť uchádzača prijímať rozhodnutia a niesť zodpovednosť a jeho odolnosť voči stresu, a tiež z psychologického testu.

2) Výberové konanie usporiada Najvyššia súdna rada v súlade s nariadením schváleným rozhodnutím plenárneho zhromaždenia Najvyššej súdnej rady…

3) Usporiadanie výberového konania na miesto hlavného inšpektora a námestníka hlavného inšpektora sa oznámi najmenej tri mesiace pred jeho uskutočnením.

4) Funkčné obdobie hlavného inšpektora a námestníka hlavného inšpektora trvá tri roky a môže byť obnovené len jedenkrát, pokiaľ sú dodržané ustanovenia odseku 1.

5) Hlavného inšpektora a námestníka hlavného inšpektora môže odvolať z funkcie plenárne zhromaždenie Najvyššej súdnej rady, pokiaľ svoje riadiace funkcie nevykonávajú alebo vykonávajú neprimerane. O odvolaní sa rozhodne na základe ročnej správy o audite upravenej v článku 68.

6) Proti rozhodnutiu o odvolaní prijatému plenárnym zhromaždením Najvyššej súdnej rady je možné podať opravný prostriedok senátu pre správne a daňové veci Înalta Curte de Casație și Justiție [(Najvyšší kasačný súd)] v lehote 15 dní od jeho oznámenia. Podanie opravného prostriedku má na výkon rozhodnutia Najvyššej súdnej rady odkladný účinok. Rozhodnutie o opravnom prostriedku je nezrušiteľné.

7) Ak sa miesto hlavného inšpektora alebo námestníka hlavného inšpektora súdnej inšpekcie stane neobsadeným v dôsledku uplynutia funkčného obdobia, zastupovanie v tejto funkcii zabezpečí hlavný inšpektor, resp. námestník hlavného inšpektora, ktorého funkčné obdobie uplynulo, až do obsadenia tejto funkcie za zákonom stanovených podmienok.

8) Ak sa funkčné obdobie hlavného inšpektora skončí z iného dôvodu, než je uplynutie funkčného obdobia, zastupovanie v tejto funkcii zabezpečí námestník hlavného inšpektora až do obsadenia tejto funkcie za zákonom stanovených podmienok. Ak sa funkčné obdobie námestníka hlavného inšpektora skončí z iného dôvodu, než je uplynutie funkčného obdobia, zastupovanie v tejto funkcii zabezpečí súdny inšpektor menovaný hlavným inšpektorom až do obsadenia tejto funkcie za zákonom stanovených podmienok.“

45 Článok 741 zákona č. 317/2004 v znení zákona č. 234/2018 stanovuje:

„1) Súdna inšpekcia v prípadoch a v lehotách upravených v článku 96 zákona č. 303/2004, nanovo uverejneného v znení následných zmien a doplnení, na návrh ministerstva verejných financií overuje, či bol nesprávny úradný postup sudcu alebo prokurátora spôsobený tým, že svoju funkciu nevykonával v dobrej viere, alebo závažnou nedbanlivosťou.

2) Overovanie podľa odseku 1 sa ukončí do 30 dní od podania návrhu. Hlavný inšpektor môže nariadiť predĺženie lehoty až o 30 dní, ak sú na to dobré dôvody. Maximálna lehota na overenie neprekročí 120 dní.

3) Overovanie zabezpečuje komisia zložená z troch súdnych inšpektorov – sudcov alebo z troch súdnych inšpektorov – prokurátorov (v závislosti od funkcie dotknutej osoby). Ak sa vec týka

sudcov a zároveň prokurátorov, zriadia sa dve komisie na preskúmanie skutkových okolností v závislosti od funkcie dotknutých osôb.

4) Počas overovania sa musia dotknutí sudcovia a prokurátori dostaviť na pojednávanie; pokiaľ odmietnu zúčastniť sa alebo vypovedať, táto skutočnosť sa riadne zaznamená do zápisnice a nijako nebráni uskutočneniu overovania. Dotknutý sudca alebo prokurátor má právo oboznámiť sa so všetkými procesnými úkonmi pri overovaní a žiadať o vykonanie dôkazov vo svoj prospech. Inšpektori môžu vypočuť všetky ďalšie osoby zapojené do veci, ktorá si vyžaduje overovanie.

5) Vypracuje sa správa s vyhodnotením vykonaného overovania a zhromaždených dôkazov, aby mohla súdna inšpekcia určiť, či sudca alebo prokurátor nekonal v dobrej viere alebo či sa dopustil závažnej nedbanlivosti, ktorá viedla k nesprávnemu úradnému postupu súdneho orgánu.

6) Overovanie v zmysle odseku 1 sa uskutoční aj v prípade, že sudca alebo prokurátor už nie je vo výkone funkcie.

7) Správa sa predloží ministerstvu verejných financií a dotknutému sudcovi alebo prokurátorovi.

8) Správa uvedená v odseku 5 sa predloží na potvrdenie hlavnému inšpektorovi. Ten môže v odôvodnených prípadoch nariadiť jediné doplňujúce overenie. Toto doplňujúce overenie vykoná komisia v lehote 30 dní odo dňa, keď ho nariadil hlavný inšpektor.“

46 Článok II mimoriadneho nariadenia č. 77/2018 stanovuje:

„Ustanovenia článku 67 ods. 7 zákona č. 317/2004 o Najvyššej súdnej rade, nanovo uverejneného v znení následných zmien a doplnení a v znení tohto mimoriadneho nariadenia, sa uplatnia aj v situácii, keď je miesto hlavného inšpektora alebo námestníka hlavného inšpektora súdnej inšpekcie neobsadené ku dňu nadobudnutia účinnosti tohto mimoriadneho nariadenia.“

Spory vo veci samej a prejudiciálne otázky

Spoločné prvky sporov vo veci samej

47 Spory vo veci samej súvisia s rozsiahlou reformou v oblasti súdnictva a boja proti korupcii v Rumunsku, ktorá je na úrovni Únie monitorovaná od roku 2007 na základe mechanizmu spolupráce a overovania, ktorý bol zavedený rozhodnutím 2006/928 pri príležitosti pristúpenia Rumunska k Európskej únii (ďalej len „MSO“).

48 V priebehu rokov 2017 až 2019 rumunský zákonodarca opakovane zmenil a doplnil zákony č. 303/2004, 304/2004 a 317/2004. Žalobcovia vo veci samej spochybňujú zlučiteľnosť niektorých týchto zmien a doplnení s právom Únie, najmä tých, ktoré sa týkajú usporiadania súdnej inšpekcie (vec C-83/19), zriadenia OVTČS v rámci prokuratúry (veci C-127/19, C-195/19, C-291/19 a C-355/19), ako aj režimu osobnej zodpovednosti sudcov a prokurátorov (vec C-397/19).

49 Žalobcovia vo veci samej sa na podporu svojich žalôb odvolávajú na správy Komisie Európskemu parlamentu a Rade o pokroku Rumunska v rámci mechanizmu na zaistenie spolupráce a overovania z 25. januára 2017 [COM(2017) 44 final, ďalej len „správa o MSO z januára 2017“], z 15. novembra 2017 [COM(2017) 751 final] a z 13. novembra 2018 [COM(2018) 851 final, ďalej

len „správa o MSO z novembra 2018“], na stanovisko Európskej komisie pre demokraciu prostredníctvom práva (Benátska komisia) č. 924/2018 z 20. októbra 2018 k zmenám zákona č. 303/2004 o postavení sudcov a prokurátorov, zákona č. 304/2004 o organizácii súdnictva a zákona č. 317/2004 o Vrchnej rade sudcov a prokurátorov [Najvyššej súdnej rade – *neoficiálny preklad*] (Rumunsko), [CDL-AD(2018)017], na správu Skupiny štátov proti korupcii (GRECO) o Rumunsku prijatú 23. marca 2018 [Greco-AdHocRep(2018)2], na stanovisko Poradnej rady európskych sudcov (CCJE) z 25. apríla 2019 [CCJE-BU(2019)4], ako aj na stanovisko Poradnej rady európskych prokurátorov zo 16. mája 2019 [CCPE–BU(2019)3]. Podľa žalobcov totiž tieto správy a stanoviská obsahujú výhrady voči ustanoveniam, ktoré Rumunsko prijalo v rokoch 2017 až 2019, z hľadiska účinnosti boja proti korupcii a zaručenia nezávislosti súdnej moci a nachádzajú sa v nich odporúčania na účely zmeny, pozastavenia uplatňovania alebo zrušenia týchto ustanovení.

50 Vnútroštátne súdy sa v tomto smere pýtajú, akú má MSO povahu a právne účinky a akú pôsobnosť majú správy, ktoré Komisia vypracovala na základe MSO. V podstate poukazujú na to, že MSO, ktorý bol zavedený na základe článkov 37 a 38 aktu o pristúpení, má napraviť nedostatočnosť reforiem uskutočnených v Rumunsku v oblasti organizácie súdnictva a boja proti korupcii, aby si tento štát mohol plniť záväzky, ktoré mu vyplývajú z postavenia členského štátu. Ďalej uvádzajú, že cieľom správ vypracovaných Komisiou na základe MSO je najmä usmerniť úsilie vykladané rumunskými orgánmi a sú v nich uvedené osobitné požiadavky a odporúčania. Podľa týchto súdov treba vychádzať z toho, že obsah, právna povaha a trvanie mechanizmu patria do pôsobnosti zmluvy o pristúpení, takže požiadavky formulované v týchto správach by mali byť pre Rumunsko záväzné.

51 Vnútroštátne súdy v tejto súvislosti poukazujú na viaceré rozsudky Curtea Constituțională (Ústavný súd, Rumunsko), ktoré sa týmito otázkami zaoberali, okrem iného na rozsudok č. 104 zo 6. marca 2018. Podľa uvedeného rozsudku právo Únie nemá prednosť pred rumunským ústavným poriadkom a rozhodnutie 2006/928 nemôže byť referenčnou normou v rámci skúmania ústavnosti v zmysle článku 148 ústavy, lebo toto rozhodnutie bolo prijaté pred vstupom Rumunska do Únie a Súdny dvor neposkytol jeho výklad, pokiaľ ide o to, či jeho obsah, právna povaha a trvanie patria do pôsobnosti zmluvy o pristúpení.

Vec C-83/19

52 Návrhom podaným 27. augusta 2018 predložilo Fórum sudcov Rumunska súdnej inšpekcii žiadosť o sprístupnenie informácií štatistickej povahy, ktoré sa týkali jej činnosti v období rokov 2014 – 2018, najmä pokiaľ ide o počet začatých disciplinárnych konaní, dôvody ich začatia a ich výsledky, ako aj o dohodu o spolupráci medzi súdnou inšpekciou a Serviciul Român de Informații (Rumunská informačná služba) a účasť tejto služby na vyšetrovaní.

53 Keďže sa Fórum sudcov Rumunska domnievalo, že súdna inšpekcia odpovedala len čiastočne na jeho žiadosť, ktorá sa týkala informácii vo verejnom záujme, čím porušila svoje zákonné povinnosti, 24. septembra 2018 podalo žalobu na Tribunalul Olt (Regionálny súd Olt, Rumunsko), v ktorej navrhovalo, aby bolo súdnej inšpekcii nariadené sprístupniť predmetné informácie.

54 Dňa 26. októbra 2018 súdna inšpekcia predložila vyjadrenie k žalobe, v ktorom tvrdila, že subjektívne práva Fóra sudcov Rumunska, ktoré mu vyplývajú z Lege nr. 544/2001 privind liberul acces la informațiile de interes public (zákon č. 544/2001 o slobodnom prístupe k informáciám vo

verejnom záujme) z 12. októbra 2001 (*Monitorul Oficial al României*, časť I, č. 663 z 23. októbra 2001) neboli porušené a žalobu treba zamietnuť. Vyjadrenie k žalobe podpísal Lucian Netejoru ako hlavný inšpektor súdnej inšpekcie.

55 Fórum sudcov Rumunska vo svojej replike namietalo, že nie je preukázané, že osoba, ktorá podpísala vyjadrenie k žalobe, má právomoc na zastupovanie súdnej inšpekcie. Vysvetlilo, že pán Netejoru síce skutočne bol vymenovaný za hlavného inšpektora súdnej inšpekcie rozhodnutím plenárneho zhromaždenia Najvyššej súdnej rady z 30. júna 2015 s účinnosťou od 1. septembra 2015, jeho trojročné funkčné obdobie však uplynulo 31. augusta 2018, t. j. pred podaním vyjadrenia k žalobe.

56 Fórum sudcov Rumunska síce pripúšťa, že podľa ustanovení článku 67 ods. 7 zákona č. 317/2004 v prípade, že sa miesto hlavného inšpektora stane neobsadeným v dôsledku uplynutia funkčného obdobia, zastupovanie zabezpečuje hlavný inšpektor, ktorému uplynulo funkčné obdobie, až do obsadenia tohto miesta sa zákonom stanovených podmienok. Tieto ustanovenia vyplývajúce z mimoriadneho nariadenia č. 77/2018 sú však protiústavné, lebo zasahujú do právomocí Najvyššej súdnej rady, ktoré jej plynú z úlohy garanta nezávislosti súdnictva zakotvenej v článku 133 ods. 1 ústavy, pričom ide o právomoc vymenovať hlavného inšpektora a námestníka hlavného inšpektora súdnej inšpekcie a v prípade, že sa tieto miesta stanú neobsadenými, určiť osoby poverené zastupovaním v daných funkciách. Toto mimoriadne nariadenie bolo napokon prijaté na to, aby sa umožnilo vymenovanie určitých osôb, ako vyplýva z jeho dôvodovej správy.

57 Fórum sudcov Rumunska ďalej uviedlo, že vzhľadom na rozsiahle právomoci hlavného inšpektora a námestníka hlavného inšpektora súdnej inšpekcie mimoriadne nariadenie č. 77/2018 porušuje zásadu nezávislosti sudcov, ktorej záruky sú podľa judikatúry Súdneho dvora vlastné ich poslaniu a požaduje ich článok 19 ZEÚ, čo potvrdzuje správa o MSO z novembra 2018. Hlavný inšpektor a námestník hlavného inšpektora majú totiž právomoci v oblasti kontroly výberu súdnych inšpektorov, menovania súdnych inšpektorov poverených výkonom riadiacich funkcií, kontroly inšpekčnej činnosti, ako aj vedenia disciplinárneho konania.

58 Fórum sudcov Rumunska na základe toho konštatovalo, že vyjadrenie k žalobe by malo byť v súlade s príslušnými ustanoveniami Občianskeho súdneho poriadku vylúčené zo spisu, lebo ho podpísala osoba vymenovaná do funkcie hlavného inšpektora súdnej inšpekcie na základe ustanovení, ktoré sú protiústavné a odporujú právu Únie.

59 Súdna inšpekcia odpovedala, že pán Netejoru je v súlade so zákonom oprávnený zastupovať ju na základe rozhodnutia plenárneho zhromaždenia Najvyššej súdnej rady z 30. júna 2015 a článku 67 ods. 7 zákona č. 317/2004.

60 Tribunalul Olt (Prvostupňový súd Olt) poukazuje na to, že úvahy Fóra sudcov Rumunska vyvolávajú otázku, či požiadavka nezávislosti súdnictva ukladá členským štátom povinnosť prijať opatrenia potrebné na zabezpečenie účinnej súdnej ochrany v oblastiach, ktoré upravuje právo Únie, najmä zaručiť nezávislosť disciplinárneho konania, ktoré sa týka sudcov, vylúčením všetkých rizík spojených s politickým ovplyvňovaním priebehu takého konania vrátane rizík, ktoré môžu vyplynúť z priameho, hoci aj dočasného, menovania riadiacich členov orgánu povereného vedením tohto konania vládou.

61 V tejto súvislosti je potrebné objasniť postavenie a právne účinky správ vypracovaných Komisiou na základe MSO, aby mohol vnútroštátny súd rozhodnúť o procesnej námietke založenej na tom, že osoba, ktorá podpísala vyjadrenie k žalobe, nie je oprávnená zastupovať žalovanú vo veci samej,

a o tom, ako naložiť s uvedeným vyjadrením, ako aj s dôkazmi a námietkami, ktoré predložila žalovaná. Ak by Súdny dvor rozhodol, že MSO je záväzný a že primárne právo Únie bráni prijatiu takých ustanovení, akými sú ustanovenia mimoriadneho nariadenia č. 77/2018, zastupovanie súdnej inšpekcie nemalo ku dňu predloženia vyjadrenia k žalobe právny základ, a to bez ohľadu na následné prijatie rozhodnutia plenárneho zhromaždenia Najvyššej súdnej rady, ktorým bol pán Netejoru vymenovaný do funkcie hlavného inšpektora súdnej inšpekcie.

62 Za týchto okolností sa Tribunalul Olt (Prvostupňový súd Olt) rozhodol prerušiť konanie a položiť Súdnemu dvoru tieto prejudiciálne otázky:

„1. Má sa [MSO] zriadený rozhodnutím [2006/928] považovať za akt prijatý inštitúciou Únie v zmysle článku 267 ZFEÚ, ktorý môže byť predmetom výkladu zo strany [Súdneho dvora]?

2. Patrí obsah, povaha a trvanie [MSO] zriadeného rozhodnutím [2006/928] do pôsobnosti [zmluvy o pristúpení]? Sú požiadavky uvedené v správach vypracovaných v rámci tohto mechanizmu pre Rumunsko záväzné?

3. Má sa článok 19 ods. 1 druhý pododsek ZEÚ vykladať v tom zmysle, že členské štáty musia prijať opatrenia potrebné na zabezpečenie účinnej právnej ochrany v oblastiach, na ktoré sa vzťahuje právo Únie, konkrétne záruky nezávislého disciplinárneho konania pre rumunských sudcov, pričom vylúčia všetky riziká spojené s politickým ovplyvňovaním priebehu takých konaní, akým je priame menovanie vedenia [súdnej inšpekcie] vládou, hoci aj dočasné?

4. Má sa článok 2 ZEÚ vykladať v tom zmysle, že členské štáty musia dodržiavať kritériá právneho štátu, ktoré stanovujú aj správy vypracované v rámci [MSO] zriadeného rozhodnutím [2006/928], v prípade priameho menovania vedenia [súdnej inšpekcie] vládou, hoci aj dočasného?“

63 Uznesením z 8. februára 2019 Curtea de Apel Craiova (Odvolací súd Craiova, Rumunsko) na návrh súdnej inšpekcie postúpil vec Tribunalul Mehedinți (Prvostupňový súd Mehedinți, Rumunsko), pričom zachoval vykonané procesné úkony.

64 Za týchto okolností Tribunalul Olt (Prvostupňový súd Olt) uznesením z 12. februára 2019 rozhodol, že prestane konať vo veci samej, postúpi spis Tribunalul Mehedinți (Prvostupňový súd Mehedinți) a oznámi Súdnemu dvoru túto skutočnosť so spresnením, že Tribunalul Mehedinți (Prvostupňový súd Mehedinți) naďalej koná vo veci návrhu na začatie prejudiciálneho konania.

Vec C-127/19

65 Dňa 13. decembra 2018 Fórum sudcov Rumunska a Hnutie na obranu postavenia prokurátorov Hnutie na obranu postavenia prokurátorov podali na Curtea de Apel Piteşti (Odvolací súd Pitešť, Rumunsko) žalobu, ktorou sa domáhali zrušenia rozhodnutí č. 910 a 911 plenárneho zhromaždenia Najvyššej súdnej rady z 19. septembra 2018, ktorými boli schválené pravidlá menovania a odvolávania prokurátorov v riadiacich funkciách na OVTČS a pravidlá menovania, pokračovania vo výkone funkcie a odvolávania prokurátorov vo výkonných funkciách na tomto odbore. Tieto združenia na podporu svojich žalôb tvrdili, že uvedené rozhodnutia porušujú najmä článok 148 rumunskej ústavy, podľa ktorého si Rumunsko musí plniť povinnosti vyplývajúce zo zmlúv, ktorých je zmluvnou stranou.

66 Vnútroštátny súd poukazuje na to, že rozhodnutia, ktoré sú predmetom sporu vo veci samej, sú správnymi aktmi normatívnej povahy a boli prijaté na základe článku 88^5 ods. 12 zákona č. 304/2004 zmeneného a doplneného zákonom č. 207/2018. Pokiaľ ide o zriadenie OVTČS, Curtea Constituțională (Ústavný súd) rozsudkom č. 33 z 23. januára 2018 zamietol výhrady, podľa ktorých bolo toto zriadenie v rozpore s právom Únie, a teda s povinnosťami vyplývajúcimi z článku 148 rumunskej ústavy, lebo na podporu týchto výhrad nie je možné účinne poukázať na nijaký záväzný akt Únie.

67 Žalobcovia vo veci samej, ktorí sa odvolávajú na správy a stanoviská uvedené v bode 49 tohto rozsudku, sa však domnievajú, že zriadenie OVTČS ako také, ako aj podmienky jeho fungovania, menovania a odvolávania prokurátorov sú v rozpore s právom Únie, najmä s požiadavkami vyplývajúcimi z MSO.

68 Vnútroštátny súd poukazuje na to, že z MSO a zo správ vypracovaných Komisiou v rámci tohto mechanizmu síce vyplýva povinnosť, ktorú si musí rumunský štát plniť, túto povinnosť však majú aj správne orgány, akým je Najvyššia súdna rada, pri prijímaní takých predpisov sekundárneho práva, aké sú uvedené v bode 65 tohto rozsudku, ako aj vnútroštátne súdy. Predovšetkým s prihliadnutím na vývoj judikatúry Curtea Constituțională (Ústavný súd) uvedenej v bode 66 tohto rozsudku je však na vyriešenie sporu vo veci samej potrebné objasniť povahu a právne účinky MSO, ako aj správ prijatých na jeho základe.

69 Vnútroštátny súd má okrem toho pochybnosti o tom, či zásady práva Únie, najmä zásady právneho štátu, lojálnej spolupráce a nezávislosti sudcov, bránia vnútroštátnej právnej úprave OVTČS. Na tento odbor by totiž bolo možné podať návrh so zlým úmyslom s cieľom odňať špecializovaným prokuratúram určité nerozhodnuté citlivé veci v oblasti boja proti korupcii, čím by sa narušila účinnosť tohto boja.

70 Za týchto okolností sa Curtea de Apel Pitești (Odvolací súd Pitešť) rozhodol prerušiť konanie a položiť Súdnemu dvoru tieto prejudiciálne otázky:

„1. Má sa [MSO] zriadený rozhodnutím [2006/928] považovať za akt prijatý inštitúciou Únie v zmysle článku 267 ZFEÚ, ktorý môže byť predmetom výkladu zo strany [Súdneho dvora]?

2. Patrí obsah, povaha a trvanie [MSO] zriadeného rozhodnutím [2006/928] do pôsobnosti [zmluvy o pristúpení]? Sú požiadavky uvedené v správach vypracovaných v rámci tohto mechanizmu pre Rumunsko záväzné?

3. Má sa článok 2 v spojení s článkom 4 ods. 3 ZEÚ vykladať v tom zmysle, že povinnosť Rumunska dodržiavať požiadavky uvedené v správach vypracovaných v rámci [MSO] zriadeného rozhodnutím [2006/928] je súčasťou povinnosti členského štátu dodržiavať zásady právneho štátu?

4. Bráni článok 2 ZEÚ, presnejšie povinnosť rešpektovať hodnoty právneho štátu, právnej úprave, ktorou sa zriaďuje a organizuje [OVTČS] v rámci [prokuratúry pri Najvyššom kasačnom súde], z dôvodu možnosti vyvíjať nepriamy tlak na sudcov a prokurátorov?

5. Bráni zásada nezávislosti sudcov zakotvená v článku 19 ods. 1 druhom pododseku ZEÚ a v článku 47 [Charty], ktorej výklad poskytol Súdny dvor vo svojej judikatúre (rozsudok z 27. februára 2018, Associação Sindical dos Juízes Portugueses, C-64/16, EU:C:2018:117), zriadeniu [OVTČS] v rámci [prokuratúry pri Najvyššom kasačnom súde] vzhľadom na spôsob

menovania/odvolávania prokurátorov, ktorí [OVTČS] tvoria, na podmienky výkonu funkcie v rámci tohto odboru, ako aj na spôsob založenia právomoci v súvislosti s obmedzeným počtom miest v tomto odbore?“

71 Listom z 15. júna 2020, ktorý bol Súdnemu dvoru doručený 1. júla 2020, Curtea de Apel Piteşti (Odvolací súd Pitešť) informoval Súdny dvor, že Înalta Curte de Casație și Justiție (Najvyšší kasačný súd) uznesením z 10. júna 2019 postúpil vec na návrh Najvyššej súdnej rady Curtea de Apel Alba Iulia (Odvolací súd Alba Iulia, Rumunsko). V tomto liste bolo uvedené, že procesné úkony, ktoré vykonal Curtea de Apel Piteşti (Odvolací súd Pitešť), zostávajú zachované.

Vec C-195/19

72 PJ podal na prokuratúru pri Curtea de Apel Bucureşti (Odvolací súd Bukurešť, Rumunsko) trestné oznámenie proti QK za zneužitie právomoci. PJ na podporu trestného oznámenia uviedol, že QK sa v rámci výkonu svojej sudcovskej funkcie dopustil tohto trestného činu, keď zamietol ako nedôvodnú žalobu podanú v súvislosti s daňovým sporom so správou verejných financií, pričom si nesplnil zákonnú povinnosť uviesť dôvody svojho rozhodnutia v zákonom stanovenej lehote 30 dní od jeho vydania. PJ zároveň tvrdil, že nedostatok odôvodnenia mu zabránil v uplatnení opravného prostriedku voči tomuto rozhodnutiu.

73 Prokurátor poverený prešetrením trestného oznámenia sa najprv uznesením z 28. septembra 2018 rozhodol začať trestné stíhanie proti QK, no nakoniec uznesením z 1. októbra 2018 trestné stíhanie zastavil s odôvodnením, že zneužitie právomoci nebolo preukázané.

74 Dňa 18. októbra 2018 podal PJ sťažnosť voči tomu uzneseniu.

75 Dňa 24. októbra 2018 na základe ustanovení článku 88^1 zmeneného a doplneného zákona č. 304/2004 v spojení s článkom III zákona č. 207/2018 prokuratúra pri Curtea de Apel București (Odvolací súd Bukurešť) postúpila sťažnosť OVTČS, lebo sa týkala osoby s postavením sudcu.

76 Keďže námestník hlavného prokurátora tohto odboru sťažnosť zamietol ako nedôvodnú, PJ podal žalobu na Curtea de Apel București (Odvolací súd Bukurešť).

77 Vnútroštátny súd uvádza, že keby vyhovel žalobe PJ, musel by vec vrátiť OVTČS, takže treba nájsť odpoveď na otázku, či je vnútroštátna právna úprava, ktorou bol tento odbor zriadený, v súlade s právom Únie. V prípade zápornej odpovede na túto otázku je potrebné konštatovať neplatnosť všetkých úkonov, ktoré OVTČS vykonal vo veci samej. Výklad poskytnutý Súdnym dvorom by mal byť zohľadnený aj pri určovaní, ktorá jednotka prokuratúry bude mať v budúcnosti právomoc na rozhodovanie o trestnom oznámení PJ.

78 V tejto súvislosti je vzhľadom na závery správy o MSO z novembra 2018 namieste položiť si otázku o právnych účinkoch MSO, lebo ak by mal tento mechanizmus pre Rumunsko záväznú povahu, bolo by potrebné pozastaviť uplatňovanie ustanovení vnútroštátneho práva, ktoré sa týkajú zriadenia OVTČS. Všeobecnejšie a bez ohľadu na záväznosť mechanizmu by bolo potrebné odpovedať na otázku, či článok 67 ods. 1 ZFEÚ, článok 2 prvá veta a článok 9 prvá veta ZEÚ bránia vytvoreniu takého odboru, akým je OVTČS, ktorý má výlučnú právomoc na vyšetrovanie všetkých typov trestných činov spáchaných prokurátormi alebo sudcami. Vnútroštátny súd v tomto smere poukazuje na to, že v plnej miere súhlasí s posúdením uvedeným v stanovisku Benátskej komisie, ktoré je spomenuté v bode 49 tohto rozsudku.

79 Nakoniec vnútroštátny súd poukazuje na to, že vzhľadom na judikatúru Curtea Constituțională (Ústavný súd) uvedenú v bode 51 tohto rozsudku existuje vážne riziko, že odpovede Súdneho dvora na tieto otázky nebudú mať vo vnútroštátnom práve účinok.

80 Za týchto okolností sa Curtea de Apel București (Odvolací súd Bukurešť) rozhodol prerušiť konanie a položiť Súdnemu dvoru tieto prejudiciálne otázky:

„1. Má [MSO] zriadený rozhodnutím [2006/928] a požiadavky uvedené v správach vypracovaných v rámci tohto mechanizmu pre Rumunsko záväznú povahu?

2. Bráni článok 67 ods. 1 ZFEÚ, ako aj článok 2 prvá veta a článok 9 prvá veta ZEÚ vnútroštátnej právnej úprave zriaďujúcej odbor prokuratúry, ktorý má právomoc výlučne na vyšetrovanie všetkých typov trestných činov spáchaných sudcami alebo prokurátormi?

3. Bráni zásada prednosti [práva Únie] zakotvená v rozsudku z 15. júla 1964, Costa (6/64, EU:C:1964:66), a v neskoršej ustálenej judikatúre Súdneho dvora vnútroštátnej právnej úprave, ktorá umožňuje politicko-súdnej inštitúcii, akou je Curtea Constituțională [(Ústavný súd)], porušovať vyššie uvedenú zásadu rozhodnutiami, proti ktorým nie je možné podať nijaký opravný prostriedok?“

Vec C-291/19

81 Počas decembra 2015 a februára 2016 podal SO trestné oznámenie proti viacerým prokurátorom a sudcom z dôvodu zneužitia právomoci a členstva v zločineckej organizácii. Tieto trestné oznámenia boli podané na odbor pre boj proti trestným činom súvisiacim s korupciou v rámci Direcția Națională Anticorupție (DNA) (Národné protikorupčné riaditeľstvo, Rumunsko), ktoré závisí od prokuratúry pri Înalta Curte de Casație și Justiție (Najvyšší kasačný súd).

82 Uznesením z 8. septembra 2017 príslušný prokurátor v rámci tohto odboru nariadil zastavenie konania vo veci uvedených trestných oznámení. Sťažnosť podaná proti tomuto uzneseniu bola zamietnutá uznesením hlavného prokurátora odboru z 20. októbra 2017.

83 SO podal proti týmto uzneseniam žalobu na Curtea de Apel Constanța (Odvolací súd Konstanca, Rumunsko). Tento súd odmietol vykonávať svoju právomoc, preto bola vec postúpená Curtea de Apel Brașov (Odvolací súd Brašov, Rumunsko).

84 V rámci tohto konania prokuratúru najprv zastupoval prokurátor DNA z územného obvodu Brašov. Od 1. marca 2019 z dôvodu legislatívnych zmien, ku ktorým došlo v súvislosti s právomocou v oblasti trestných činov spáchaných v súdnictve, zabezpečoval zastupovanie prokuratúry prokurátor pri Curtea de Apel Brașov (Odvolací súd Brašov).

85 Vnútroštátny súd vysvetľuje, že ak bude spor vo veci samej pokračovať, budú sa na ňom vo fáze trestného stíhania i vo fáze súdneho konania zúčastňovať prokurátori OVTČS, lebo keby sa zistilo, že žaloba podaná SO je dôvodná, musel by vec postúpiť uvedenému odboru na účely trestného stíhania. Za týchto okolností sa vnútroštátny súd domnieva, že je nevyhnutné preskúmať zlučiteľnosť vnútroštátnych ustanovení, ktorými bol zriadený OVTČS, s ustanoveniami práva Únie.

86 Vnútroštátny súd sa však v tomto smere v prvom rade pýta na právnu pôsobnosť rozhodnutia 2006/928 a MSO, ktorý ním bol zavedený. Ďalej poukazuje na to, že správy o MSO z januára 2017 a z novembra 2018, ako aj ďalšie správy a stanoviská, na ktoré tieto správy odkazujú, sú voči vytvoreniu OVTČS veľmi kritické. Takže ak by bol MSO pre Rumunsko záväzný, tento súd by musel konštatovať, že vnútroštátne ustanovenia, ktorými bol tento odbor zriadený, sa nesmú alebo nebudú smieť uplatňovať.

87 Ďalej sa vnútroštátny súd v každom prípade pýta, či je zriadenie OVTČS v súlade so zásadami, na ktorých je postavený právny poriadok Únie, akými sú zásady právneho štátu, lojálnej spolupráce a nezávislosti sudcov. V tomto poslednom ohľade poukazuje na to, že vzhľadom na to, že začatie trestného konania voči sudcovi alebo prokurátorovi môže viesť k pozastaveniu jeho výkonu funkcie, existenciu OVTČS je možné z hľadiska jeho organizácie a fungovania vnímať ako faktor nátlaku, ktorý môže mať vplyv na nezávislosť sudcov.

88 Okrem toho spôsob menovania hlavného prokurátora, ako aj ostatných štrnástich prokurátorov OVTČS neposkytuje dostatočné záruky vzhľadom na požiadavku nestrannosti, čo by mohlo mať vplyv na výkon činnosti OVTČS. V tomto smere majú posledné zmeny a doplnenia zákona č. 304/2004 prostredníctvom mimoriadneho nariadenia č. 7/2019 v praxi za účinok to, že OVTČS je mimo právomoci generálneho prokurátora.

89 Vnútroštátny súd ďalej uvádza, že hoci OVTČS tvorí len pätnásť prokurátorov, má výlučnú právomoc v oblasti trestného stíhania nielen sudcov a prokurátorov, ale aj všetkých osôb zapojených do vecí, ktoré sú vedené proti sudcovi alebo prokurátorovi, čo predstavuje veľký počet vecí, ktoré si vyžadujú aspoň minimálne vyšetrenie. Až do zriadenia OVTČS však trestné oznámenia, ktoré by mohli viesť k takému stíhaniu, posudzovalo viac ako 150 prokurátorov z viacerých útvarov prokuratúry, akými sú prokuratúry pri jednotlivých odvolacích súdoch, prokuratúra pri Înalta Curte de Casație și Justiție (Najvyšší kasačný súd), DNA a Direcția de Investigare a Infracțiunilor de Criminalitate Organizată și Terorism (DIICOT) (Riaditeľstvo pre vyšetrovanie organizovanej trestnej činnosti a terorizmu, Rumunsko). Treba si preto položiť otázku, či je tento odbor schopný riešiť veci, ktoré prejednáva, náležite a v primeranej lehote.

90 Za týchto okolností sa Curtea de Apel Brașov (Odvolací súd Brašov) rozhodol prerušiť konanie a položiť Súdnemu dvoru tieto prejudiciálne otázky:

„1. Má sa [MSO] zriadený [rozhodnutím 2006/928] považovať za akt prijatý inštitúciou Únie v zmysle článku 267 ZFEÚ, ktorý môže byť predmetom výkladu zo strany [Súdneho dvora]?

2. Sú požiadavky uvedené v správach vypracovaných v rámci uvedeného mechanizmu pre Rumunsko záväzné, najmä (ale nie len) pokiaľ ide o potrebu vykonať legislatívne zmeny, ktoré by zodpovedali záverom [MSO] a boli by v súlade s odporúčaniami Benátskej komisie a [GRECO]?

3. Má sa článok 2 v spojení s článkom 4 ods. 3 ZEÚ vykladať v tom zmysle, že povinnosť Rumunska dodržiavať požiadavky uvedené v správach vypracovaných v rámci [MSO] zriadeného [rozhodnutím 2006/928] je súčasťou povinnosti členského štátu dodržiavať zásady právneho štátu?

4. Bráni zásada nezávislosti sudcov zakotvená v článku 19 ods. 1 druhom pododseku ZEÚ a v článku 47 [Charty], ktorej výklad poskytol [Súdny dvor] vo svojej judikatúre (rozsudok z 27. februára 2018, Associação Sindical dos Juízes Portugueses, C-64/16, EU:C:2018:117), zriadeniu [OVTČS] v rámci prokuratúry pri Înalta Curte de Casație și Justiție (Najvyšší kasačný súd), a to vzhľadom na spôsob menovania/odvolávania prokurátorov, ktorí [OVTČS] tvoria, na podmienky výkonu funkcie v rámci tohto odboru, ako aj na spôsob založenia právomoci, a to v súvislosti s obmedzeným počtom miest v [OVTČS]?

5. Bráni článok 47 [druhý odsek] [Charty] týkajúci sa práva na spravodlivý proces prostredníctvom prejednania veci v primeranej lehote zriadeniu [OVTČS] v rámci prokuratúry pri Înalta Curte de Casație și Justiție (Najvyšší kasačný súd), a to vzhľadom na podmienky výkonu funkcie v rámci [OVTČS], ako aj na spôsob založenia právomoci, a to v súvislosti s obmedzeným počtom miest v [OVTČS]?“

Vec C-355/19

91 Dňa 23. januára 2019 Fórum sudcov Rumunska, Hnutie na obranu postavenia prokurátorov a OL podali na Curtea de Apel Pitești (Odvolací súd Pitešť) žalobu pre neplatnosť uznesenia generálneho prokurátora o organizácii a fungovaní OVTČS z 23. októbra 2018. Toto uznesenie prijaté na účely uplatňovania zákona č. 207/2018 a mimoriadneho nariadenia č. 90/2018 sa týka organizácie a fungovania tohto odboru.

92 Žalobcovia vo veci samej, ktorí sa odvolávajú na správy a stanoviská uvedené v bode 49 tohto rozsudku, na podporu svojej žaloby uvádzajú, že zriadenie OVTČS, ktoré môže narušiť boj proti korupcii a predstavuje nástroj na zastrašovanie sudcov a prokurátorov, je v rozpore s požiadavkami vyplývajúcimi z MSO, ktoré sa týkajú dodržiavania zásad právneho štátu, lojálnej spolupráce a nezávislosti sudcov, ako aj všeobecnejšie s požiadavkami článku 2 a článku 19 ods. 1 druhého pododseku ZEÚ.

93 Žalobcovia vo veci samej najprv pripomínajú, že DNA dosiahlo významné úspechy v oblasti boja proti korupcii, a následne poukazujú na to, že zriadenie OVTČS môže tieto výsledky spochybniť, lebo odteraz sa tomuto odboru postupujú všetky korupčné veci, do ktorých je zapojený sudca alebo prokurátor, no prokurátori, ktorí ho tvoria, nemajú v tejto oblasti osobitnú právomoc. Okrem toho môžu v dôsledku postupovania vecí vzniknúť konflikty právomoci s odbormi špecializovanými v tejto oblasti, konkrétne s DNA a s DIICOT. Nakoniec v dôsledku obmedzenia počtu prokurátorov OVTČS na pätnásť sa uvedený odbor nemôže zaoberať všetkými trestnými oznámeniami, ktoré sú každoročne podané na sudcov a prokurátorov. Rumunský zákonodarca tak vytvoril mimoriadne zle vybavenú štruktúru v porovnaní s právomocami, ktoré jej zveril, a s významom vecí, ktoré rieši, čo ohrozuje správne fungovanie a funkčnú nezávislosť tejto štruktúry.

94 Za týchto okolností sa Curtea de Apel Pitești (Odvolací súd Pitešť) rozhodol prerušiť konanie a položiť Súdnemu dvoru tieto prejudiciálne otázky:

„1. Má sa [MSO] zriadený rozhodnutím [2006/928] považovať za akt prijatý inštitúciou Únie v zmysle článku 267 ZFEÚ, ktorý môže byť predmetom výkladu zo strany [Súdneho dvora]?

2. Patrí obsah, povaha a trvanie [MSO] zriadeného rozhodnutím [2006/928] do pôsobnosti [zmluvy o pristúpení]? Sú požiadavky uvedené v správach vypracovaných v rámci tohto mechanizmu pre Rumunsko záväzné?

3. Má sa článok 2 ZEÚ vykladať v tom zmysle, že členské štáty majú povinnosť dodržiavať kritériá právneho štátu, ktoré sú uložené aj v správach vypracovaných v rámci [MSO] zriadeného rozhodnutím [2006/928], v prípade naliehavého zriadenia útvaru prokuratúry povereného vyšetrovaním výlučne protiprávnych činov, ktorých sa dopustili sudcovia alebo prokurátori, ktorý vyvoláva konkrétne obavy, pokiaľ ide o boj proti korupcii, a možno ho použiť ako ďalší nástroj na nátlak a zastrašovanie sudcov alebo prokurátorov?

4. Má sa článok 19 ods. 1 druhý pododsek ZEÚ vykladať v tom zmysle, že členské štáty majú povinnosť prijať opatrenia nevyhnutné na zabezpečenie účinnej súdnej ochrany v oblastiach upravených právom Únie tým, že odstránia akékoľvek riziko politického vplyvu na trestné konanie proti určitým sudcom v prípade naliehavého zriadenia útvaru prokuratúry povereného vyšetrovaním výlučne protiprávnych činov, ktorých sa dopustili sudcovia alebo prokurátori, ktorý vyvoláva konkrétne obavy, pokiaľ ide o boj proti korupcii, a možno ho použiť ako ďalší nástroj na nátlak a zastrašovanie sudcov alebo prokurátorov?“

Vec C-397/19

95 Dňa 3. januára 2019 podal AX na Tribunalul București (Prvostupňový súd Bukurešť, Rumunsko) žalobu založenú najmä na článku 1381 Občianskeho zákonníka, ako aj na článkoch 9 a 539 Trestného poriadku, ktorou navrhoval, aby bola rumunskému štátu uložená povinnosť zaplatiť mu náhradu majetkovej škody a nemajetkovej ujmy, ktorú utrpel v dôsledku protiprávneho odsúdenia v trestnom konaní, zadržania a obmedzenia osobnej slobody.

96 AX na podporu svojej žaloby uviedol, že Tribunalul București (Prvostupňový súd Bukurešť) ho rozsudkom z 13. júna 2017 odsúdil na podmienečný trest odňatia slobody na štyri roky za pokračujúci daňový podvod, ako aj na doplnkový trest a vedľajší trest, stanovil na 1 642 970 rumunských lei (RON) (približne 336 000 eur) výšku náhrady škody, ktorá mala byť nerozdielne vyplatená poškodenému, a nariadil zablokovanie všetkého súčasného a budúceho hnuteľného a nehnuteľného majetku. Okrem toho bol AX od 21. januára 2015 do 21. októbra 2015 zadržaný, vo väzbe a neskôr v domácom väzení. Curtea de Apel București (Odvolací súd Bukurešť) však následne konštatoval, že nespáchal trestný čin, za ktorý bol odsúdený, a zrušil príkaz na zablokovanie jeho majetku.

97 Vnútroštátny súd sa domnieva, že žaloba vyvoláva otázky týkajúce sa postavenia a právnych účinkov správ vypracovaných Komisiou v rámci MSO, ako aj toho, či primárne právo Únie bráni takej vnútroštátnej právnej úprave, aká je predmetom sporu vo veci samej, ktorá môže zasahovať do nezávislosti sudcov a prokurátorov.

98 Pokiaľ ide o nezávislosť vnútroštátnych sudcov, vnútroštátny súd poukazuje na to, že musí byť zaručená v súlade s článkom 19 ods. 1 druhým pododsekom ZEÚ. Ustanovenia o náhrade škody spôsobenej nesprávnym úradným postupom súdneho orgánu sa však v dôsledku podmienok postupu odškodnenia môžu dotknúť zásady kontradiktórnosti a práva príslušného sudcu alebo prokurátora na obhajobu, keďže existencia nesprávneho úradného postupu súdneho orgánu môže byť preukázaná v rámci takého prvého konania, aké je predmetom sporu vo veci samej, ale dotknutý sudca alebo prokurátor nie je vypočutý a nemá právo spochybniť existenciu takého

nesprávneho úradného postupu v rámci následného konania, ktoré sa začne po podaní regresnej žaloby voči nemu. Navyše otázka, či sa sudca alebo prokurátor dopustil nesprávneho úradného postupu v dôsledku nekonania v dobrej viere alebo závažnej nedbanlivosti, je ponechaná na posúdenie štátu, pričom uvedený sudca alebo prokurátor má len obmedzenú možnosť brániť sa voči výhradám štátu alebo súdnej inšpekcie, čo môže narušiť najmä zásadu nezávislosti súdnej moci, ktorá je jedným zo základov právneho štátu.

99 Za týchto okolností sa Tribunalul București (Prvostupňový súd Bukurešť) rozhodol prerušiť konanie a položiť Súdnemu dvoru tieto prejudiciálne otázky:

„1. Má sa [MSO] zriadený rozhodnutím [2006/928] považovať za akt prijatý inštitúciou Únie v zmysle článku 267 ZFEÚ, ktorý môže byť predmetom výkladu zo strany [Súdneho dvora]?

2. Je [MSO] zriadený rozhodnutím [2006/928] neoddeliteľnou súčasťou [zmluvy o pristúpení] a má sa vykladať a uplatňovať s ohľadom na ustanovenia tejto zmluvy? Sú požiadavky uvedené v správach vypracovaných v rámci uvedeného mechanizmu pre Rumunsko záväzné a, v prípade kladnej odpovede, je vnútroštátny súd, ktorý je v rámci svojich právomocí zodpovedný za uplatňovanie ustanovení práva Únie, povinný zabezpečiť uplatňovanie takýchto pravidiel, s tým, že ak je to potrebné, z úradnej povinnosti odmietne uplatniť ustanovenia vnútroštátneho práva, ktoré sú v rozpore s požiadavkami formulovanými v správach vypracovaných v súlade s predmetným mechanizmom?

3. Má sa článok 2 v spojení s článkom 4 ods. 3 ZEÚ vykladať v tom zmysle, že povinnosť Rumunska dodržiavať požiadavky stanovené v správach vypracovaných v rámci [MSO] zriadeného rozhodnutím [2006/928] predstavuje povinnosť členského štátu dodržiavať zásady právneho štátu?

4. Bráni článok 2 v spojení s článkom 4 ods. 3 ZEÚ, najmä povinnosť rešpektovať hodnoty právneho štátu, vnútroštátnej právnej úprave, akú predstavuje článok 96 ods. 3 písm. a) [zmeneného a doplneného zákona č. 303/2004], ktorá stručne a abstraktne vymedzuje nesprávny úradný postup justičného orgánu ako procesné úkony vykonané v zjavnom rozpore s pravidlami hmotného a procesného práva, pričom však nešpecifikuje charakter porušených ustanovení právnych predpisov, rozsah vecnej a časovej pôsobnosti týchto ustanovení v súdnom konaní, podmienky, lehotu a postupy týkajúce sa konštatovania porušenia dotknutých ustanovení právnych predpisov ani orgán príslušný na preskúmanie porušenia predmetných ustanovení, čím sa vytvára možnosť vyvíjať na sudcov a prokurátorov nepriamy tlak?

5. Bráni článok 2 v spojení s článkom 4 ods. 3 ZEÚ, najmä povinnosť rešpektovať hodnoty právneho štátu, vnútroštátnej právnej úprave, akú predstavuje článok 96 ods. 3 písm. b) [zmeneného a doplneného zákona č. 303/2004], ktorá vymedzuje nesprávny úradný postup justičného orgánu ako vyhlásenie konečného rozsudku, ktorý je v zjavnom rozpore so zákonom alebo odporuje skutkovému stavu vyplývajúcemu z dôkazov vykonaných v danom konaní, pričom však neuvádza postup na preskúmanie uvedeného rozporu, ani konkrétne nevymedzuje význam takéhoto rozporu súdneho rozhodnutia vo vzťahu k uplatniteľným ustanoveniam právnych predpisov a ku skutkovému stavu, s tým dôsledkom, že sa vytvára možnosť brániť sudcovi a prokurátorovi vo výklade zákonov a dôkazov?

6. Bráni článok 2 v spojení s článkom 4 ods. 3 ZEÚ, najmä povinnosť rešpektovať hodnoty právneho štátu, vnútroštátnej právnej úprave, akú predstavuje článok 96 ods. 3 [zmeneného a doplneného zákona č. 303/2004], v súlade s ktorou sa hmotná občianskoprávna zodpovednosť sudcu alebo prokurátora voči štátu určuje výlučne po posúdení štátu a prípadne na základe poradnej správy [súdnej inšpekcie] vo veci úmyslu alebo hrubej nedbanlivosti sudcu alebo prokurátora pri vykonaní vecne nesprávneho úradného postupu, pričom však dotknutý sudca alebo prokurátor nemôže plne uplatniť svoje právo na obhajobu s tým dôsledkom, že sa vytvára možnosť svojvoľne začať a dokončiť konanie o určenie hmotnej zodpovednosti sudcu alebo prokurátora voči štátu?

7. Bráni článok 2 ZEÚ, najmä povinnosť rešpektovať hodnoty právneho štátu, vnútroštátnej právnej úprave, akú predstavuje článok 539 ods. 2 posledná veta v spojení s článkom 541 ods. 2 a 3 [Trestného poriadku], ktorá obžalovanému v prípade jeho oslobodenia spod obžaloby priznáva bez stanovenia lehoty a implicitne mimoriadny opravný prostriedok *sui generis* proti právoplatnému súdnemu rozhodnutiu o zákonnosti väzby, pričom ak sa nezákonnosť väzby nekonštatovala v rozsudku vyhlásenom v trestnom konaní, tento opravný prostriedok prejednáva výlučne občianskoprávny súd, a to v rozpore so zásadami predvídateľnosti a dostupnosti právnych predpisov, špecializácie sudcov a právnej istoty?“

O konaní na Súdnom dvore

100 Veci C-83/19, C-127/19 a C-195/19 boli rozhodnutím predsedu Súdneho dvora z 21. marca 2019 spojené na účely písomného a ústneho konania, ako aj rozsudku. Rozhodnutím predsedu Súdneho dvora z 27. novembra 2020 boli veci C-291/19, C-355/19 a C-397/19 spojené s uvedenými vecami na účely rozsudku.

101 Vnútroštátne súdy vo veciach C-83/19, C-127/19, C-195/19, C-355/19 a C-397/19 požiadali Súdny dvor o prejednanie v skrátenom konaní podľa článku 105 ods. 1 Rokovacieho poriadku Súdneho dvora. Tieto súdy na podporu svojich návrhov tvrdia, že požiadavky právneho štátu si vyžadujú urýchlené vyriešenie sporov vo veci samej.

102 Článok 105 ods. 1 rokovacieho poriadku stanovuje, že na návrh vnútroštátneho súdu alebo výnimočne i bez návrhu môže predseda Súdneho dvora po vypočutí sudcu spravodajcu a generálneho advokáta rozhodnúť, že prejudiciálne konanie prebehne v skrátenom konaní odchylne od ustanovení tohto poriadku, ak si povaha veci vyžaduje jej prejednanie bez zbytočného odkladu.

103 V tomto smere treba pripomenúť, že také skrátené konanie predstavuje procesný nástroj určený na riešenie mimoriadne naliehavej situácie. Okrem toho z judikatúry Súdneho dvora tiež vyplýva, že skrátené konanie sa nemusí uplatniť, ak citlivá a zložitá povaha právnych problémov nastolených vo veci nie je vhodná na uplatnenie takéhoto konania, najmä ak sa nezdá vhodné skrátiť písomnú časť konania na Súdnom dvore [rozsudok z 2. marca 2021, A. B. a i. (Menovanie sudcov na Najvyšší súd – Opravné prostriedky), C-824/18, EU:C:2021:153, body 48 a 49, ako aj citovaná judikatúra].

104 V tomto prípade predseda Súdneho dvora rozhodnutiami z 21. marca 2019 (veci C-83/19, C-127/19 a C-195/19), z 26. júna 2019 (vec C-397/19) a z 27. júna 2019 (vec C-355/19) po vypočutí sudcu spravodajcu a generálneho advokáta rozhodol, že je potrebné zamietnuť návrhy vnútroštátnych súdov uvedené v bode 101 tohto rozsudku.

105 Položené otázky, ktoré súvisia so základnými ustanoveniami práva Únie, totiž síce a *priori* môžu mať prvoradý význam pre správne fungovanie súdneho systému Únie, pre ktorý je nezávislosť vnútroštátnych súdov zásadná (pozri v tomto zmysle uznesenie predsedu Súdneho dvora z 11. decembra 2018, Uniparts, C-668/18, neuverejnené, EU:C:2018:1003, bod 12), citlivá a zložitá povaha týchto otázok, ktoré súvisia s rozsiahlou reformou v oblasti súdnictva a boja proti korupcii v Rumunsku, však nie je vhodná na uplatnenie skráteného konania.

106 Vzhľadom na povahu položených otázok však predseda Súdneho dvora rozhodnutím z 18. septembra 2019 priznal všetkým veciam uvedeným v bode 100 tohto rozsudku prednostné prejednanie v súlade s článkom 53 ods. 3 rokovacieho poriadku.

O prejudiciálnych otázkach

O právomoci Súdneho dvora

107 Poľská a rumunská vláda sa domnievajú, že Súdny dvor nemá právomoc na to, aby odpovedal na niektoré z otázok položených vnútroštátnymi súdmi.

108 Poľská vláda, ktorá predložila pripomienky iba k tretej otázke položenej vo veci C-83/19, štvrtej a piatej otázke položenej vo veci C-127/19, druhej otázke položenej vo veci C-195/19, štvrtej a piatej otázke položenej vo veci C-291/19, štvrtej otázke položenej vo veci C-355/19 a štvrtej až šiestej otázke položenej vo veci C-397/19, spochybňuje právomoc Súdneho dvora na poskytnutie odpovede na tieto otázky. Otázky položené vnútroštátnymi súdmi, pokiaľ ide o súlad rumunských právnych predpisov s právom Únie, sa totiž týkajú na jednej strane organizácie súdnictva, konkrétne postupu menovania členov súdnej inšpekcie a vnútornej organizácie prokuratúry, a na druhej strane režimu zodpovednosti štátu za škody spôsobené sudcami jednotlivcom v dôsledku porušenia vnútroštátneho práva. Tieto dve oblasti však patria do výlučnej právomoci členských štátov, a teda nepatria do pôsobnosti práva Únie.

109 Pokiaľ ide o rumunskú vládu, tvrdí, že Súdny dvor nemá právomoc na poskytnutie odpovede na štvrtú otázku položenú vo veci C-83/19, na štvrtú a piatu otázku položenú vo veci C-127/19, na druhú otázku položenú vo veci C-195/19, na štvrtú a piatu otázku položenú vo veci C-291/19, na tretiu a štvrtú otázku položenú vo veci C-355/19 a na tretiu až šiestu otázku položenú vo veci C-397/19, keďže tieto otázky sa týkajú výkladu článku 2 a článku 4 ods. 3 ZEÚ, článku 67 ZFEÚ, ako aj článku 47 Charty. Aby sa totiž tieto ustanovenia uplatnili v sporoch vo veci samej, je potrebné, aby Rumunsko vykonávalo právo Únie, neexistuje však nijaký akt Únie upravujúci opatrenia, ktoré sú predmetom sporu vo veci samej. Jedine článok 19 ods. 1 druhý pododsek ZEÚ by vzhľadom na judikatúru vyplývajúcu z rozsudku z 27. februára 2018, Associação Sindical dos Juízes Portugueses (C-64/16, EU:C:2018:117), mohol byť relevantný z hľadiska týchto otázok položených vnútroštátnymi súdmi. V každom prípade uvedené otázky súvisia s organizáciou súdnictva, ktorá nepatrí do právomoci Únie.

110 V tomto smere treba konštatovať, že návrhy na začatie prejudiciálneho konania sa týkajú výkladu práva Únie, či už ide o ustanovenia primárneho práva, konkrétne článok 2, článok 4 ods. 3, článok 9 a článok 19 ods. 1 druhý pododsek ZEÚ, článok 67 ZFEÚ, ako aj článok 47 Charty, alebo o ustanovenia sekundárneho práva, konkrétne rozhodnutie 2006/928.

111 Navyše argumentácia poľskej a rumunskej vlády, pokiaľ ide o to, že Únia nemá právomoc v oblasti organizácie súdnictva a zodpovednosti štátu v prípade nesprávneho úradného postupu súdneho orgánu, v skutočnosti súvisí so samotnou pôsobnosťou, a teda s výkladom ustanovení primárneho práva Únie, ktorých sa týkajú položené otázky, a tento výklad zjavne patrí do právomoci Súdneho dvora podľa článku 267 ZFEÚ. Súdny dvor už totiž rozhodol, že hoci organizácia súdnictva v členských štátoch patrí do právomoci týchto štátov, stále platí, že pri výkone tejto právomoci sú členské štáty povinné dodržiavať povinnosti, ktoré im vyplývajú z práva Únie [pozri v tomto zmysle rozsudok z 2. marca 2021, A. B. a i. (Menovanie sudcov na Najvyšší súd – Opravné prostriedky), C-824/18, EU:C:2021:153, body 68 a 69, ako aj citovanú judikatúru]. Táto povinnosť platí aj v oblasti majetkovej zodpovednosti členských štátov a osobnej zodpovednosti sudcov v prípade nesprávneho úradného postupu súdneho orgánu, ktorá je predmetom veci C-397/19.

112 Vzhľadom na predchádzajúce úvahy Súdny dvor má právomoc na to, aby odpovedal na otázky položené v prejednávaných veciach vrátane otázok uvedených v bodoch 108 a 109 tohto rozsudku.

O prípadnom zastavení konania a prípustnosti

Vec C-83/19

113 Súdna inšpekcia a rumunská vláda tvrdia, že návrh na začatie prejudiciálneho konania vo veci C-83/19 je neprípustný z dôvodu neexistencie súvislosti medzi položenými otázkami a sporom vo veci samej. Výklad práva Únie požadovaný v tejto veci predovšetkým nemá priamy vplyv na výsledok sporu, v ktorom sa musí rozhodnúť len na základe vnútroštátneho práva.

114 Komisia zas vo svojich písomných pripomienkach tvrdí, že položené otázky už podľa všetkého nemajú pre spor vo veci samej význam, keďže plenárne zhromaždenie Najvyššej súdnej rady 15. mája 2019, t. j. po podaní návrhu na Súdny dvor, vymenovalo pána Netejoru do funkcie hlavného inšpektora súdnej inšpekcie na nové trojročné funkčné obdobie na základe zákona č. 317/2004. Keďže týmto vymenovaním sa ukončilo zasahovanie výkonnej moci do nezávislosti súdnictva, ktoré vyplývalo z mimoriadneho nariadenia č. 77/2018, pán Netejoru je už teraz schopný preukázať svoje oprávnenie na zastupovanie súdnej inšpekcie, takže otázky týkajúce sa výkladu práva Únie už nie sú relevantné, a teda Súdny dvor už o nich nemusí rozhodovať. Komisia na pojednávaní spresnila, že podľa ustanovení vnútroštátneho práva je možné napraviť také procesné vady, aké namieta žalobca vo veci samej, počas konania, čo však musí overiť vnútroštátny súd.

115 V súlade s ustálenou judikatúrou Súdneho dvora v rámci spolupráce medzi týmto súdom a vnútroštátnymi súdmi zakotvenej v článku 267 ZFEÚ prináleží iba vnútroštátnemu súdu, ktorý prejednáva spor a ktorý musí niesť zodpovednosť za následné súdne rozhodnutie, aby so zreteľom na osobitosti veci posúdil tak potrebu rozhodnutia v prejudiciálnom konaní pre vyhlásenie svojho rozsudku, ako aj dôležitosť otázok, ktoré kladie Súdnemu dvoru. Ak sa teda položené otázky týkajú výkladu práva Únie, Súdny dvor je v zásade povinný rozhodnúť [rozsudok z 24. novembra 2020, Openbaar Ministerie (Falšovanie listín), C-510/19, EU:C:2020:953, bod 25 a citovaná judikatúra].

116 Z toho vyplýva, že k otázkam týkajúcim sa práva Únie sa viaže domnienka relevantnosti. Súdny dvor môže odmietnuť rozhodnúť o prejudiciálnej otázke položenej vnútroštátnym súdom len vtedy, ak je zjavné, že požadovaný výklad práva Únie nemá nijakú súvislosť s existenciou alebo predmetom sporu vo veci samej, pokiaľ ide o hypotetický problém alebo ak Súdny dvor

nedisponuje skutkovými ani právnymi okolnosťami potrebnými na užitočnú odpoveď na otázky, ktoré mu boli položené [rozsudok z 24. novembra 2020, Openbaar Ministerie (Falšovanie listín), C-510/19, EU:C:2020:953, bod 26 a citovaná judikatúra].

117 Konkrétne, ako vyplýva zo samotného znenia článku 267 ZFEÚ, požadované rozhodnutie o prejudiciálnej otázke musí byť „nevyhnutné“ na to, aby umožnilo vnútroštátnemu súdu „vydať rozsudok“ vo veci, ktorá mu bola predložená. Prejudiciálne konanie tak najmä predpokladá, že pred vnútroštátnymi súdmi skutočne prebieha konanie, v rámci ktorého majú vydať rozhodnutie, pri ktorom budú môcť zohľadniť rozsudok vydaný v prejudiciálnom konaní [rozsudok z 24. novembra 2020, Openbaar Ministerie (Falšovanie listín), C-510/19, EU:C:2020:953, bod 27 a citovaná judikatúra].

118 V prejednávanej veci z návrhu na začatie prejudiciálneho konania jednoznačne vyplýva, že podľa názoru vnútroštátneho súdu je prejudiciálne rozhodnutie nevyhnutné na to, aby mohol rozhodnúť *in limine litis* o procesnej námietke podanej Fórom sudcov Rumunska, ktorá je založená na tom, že pán Netejoru, ktorý podpísal vyjadrenie k žalobe, nepreukázal svoje oprávnenie na zastupovanie súdnej inšpekcie. Uvedený súd totiž vysvetľuje, že najmä na základe článku 248 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku musí najprv rozhodnúť o tejto námietke, lebo keby jej vyhovel, bolo by potrebné odstrániť zo spisu toto vyjadrenie k žalobe, ako aj dôkazy a námietky podané súdnou inšpekciou.

119 Z toho vyplýva, že požadovaný výklad práva Únie zodpovedá objektívnej potrebe rozhodnutia, ktoré má prijať vnútroštátny súd.

120 Okrem toho ako v podstate uviedol generálny advokát v bode 95 návrhov prednesených vo veciach C-83/19, C-127/19, C-195/19, C-291/19 a C-355/19, tento výklad je naďalej nevyhnutný bez ohľadu na to, že Najvyššia súdna rada medzičasom vymenovala pána Netejoru do funkcie hlavného inšpektora súdnej inšpekcie. Na jednej strane totiž nič v spise, ktorý má k dispozícii Súdny dvor, nenaznačuje, že procesná námietka podaná vo veci samej alebo samotné konanie vo veci samej by sa stali bezpredmetnými. Na druhej strane hoci je oprávnenie dotknutej osoby zastupovať v súlade so zákonom súdnu inšpekciu podľa platného vnútroštátneho práva, ktoré uvádza vnútroštátny súd, potrebné posudzovať ku dňu podania vyjadrenia k žalobe, je nesporné, že k vymenovaniu došlo po tomto dátume. Za týchto podmienok pochybnosti uvedené Komisiou v súvislosti s tým, či sú položené otázky naďalej relevantné z dôvodu tohto neskoršieho vymenovania, nemôžu spochybniť domnienku relevantnosti, ktorá sa vzťahuje na tieto otázky, a v dôsledku toho ani viesť k zastaveniu konania o týchto otázkach.

121 Z predchádzajúcich úvah vyplýva, že návrh na začatie prejudiciálneho konania vo veci C-83/19 je prípustný a treba o ňom rozhodnúť.

Veci C-127/19 a C-355/19

122 Najvyššia súdna rada tvrdí, že návrh na začatie prejudiciálneho konania vo veci C-127/19 je neprípustný najmä z toho dôvodu, že rozhodnutie 2006/928 nepredstavuje legislatívny akt Únie, ktorý by bol pre Rumunsko záväzný a Súdny dvor by mohol poskytnúť jeho výklad podľa článku 267 ZFEÚ. V každom prípade otázky položené v tejto veci nesúvisia s jednotným uplatňovaním ustanovenia práva Únie, ale s uplatniteľnosťou ustanovení, ktorých sa uvedené otázky týkajú, v spore vo veci samej a takto formulované nemôžu byť predmetom návrhu na začatie prejudiciálneho konania.

123 Rumunská vláda sa zas domnieva, že prvá až tretia otázka položená vo veci C-127/19 a všetky otázky položené vo veci C-355/19 sú neprípustné, lebo vnútroštátne súdy nepreukázali súvislosť medzi týmito otázkami a spormi vo veci samej. Požadovaný výklad teda nesúvisí s existenciou alebo predmetom týchto sporov.

124 Po prvé treba poukázať na to, že úvahy Najvyššej súdnej rady uvedené v bode 122 tohto rozsudku, ktoré sa týkajú povahy a účinkov rozhodnutia 2006/928, ako aj uplatniteľnosti tohto rozhodnutia v spore vo veci samej, sa v skutočnosti týkajú vecného skúmania otázok položených vo veci C-127/19, a nie prípustnosti týchto otázok.

125 Po druhé pokiaľ ide o námietky rumunskej vlády, stačí poukázať na to, že spory vo veciach C-127/19 a C-355/19 sa týkajú zákonnosti dvoch rozhodnutí Najvyššej súdnej rady a uznesenia generálneho prokurátora, ktorými sa vykonávajú určité zmeny a doplnenia vyplývajúce zo zákona č. 207/2018, ktorých zlučiteľnosť s právom Únie, konkrétne s rozhodnutím 2006/928, s článkom 2, článkom 4 ods. 3, článkom 19 ods. 1 druhým pododsekom ZEÚ, ako aj s článkom 47 Charty, je pred vnútroštátnymi súdmi spochybňovaná. Vzhľadom na informácie, ktoré na tento účel poskytli uvedené súdy, teda nemožno vychádzať z toho, že otázky položené v týchto veciach zjavne nesúvisia s existenciou alebo predmetom sporov vo veci samej.

126 Za týchto okolností sú návrhy na začatie prejudiciálneho konania vo veciach C-127/19 a C-355/19 prípustné.

Veci C-195/19 a C-291/19

127 Rumunská vláda namieta neprípustnosť otázok položených vo veciach C-195/19 a C-291/19, pričom tvrdí, že vnútroštátne súdy nepreukázali existenciu súvislosti medzi položenými otázkami a konaniami vo veci samej. Pokiaľ ide konkrétne o odkaz na článok 9 prvú vetu ZEÚ a na článok 67 ods. 1 ZFEÚ, ktorý je uvedený v druhej otázke položenej vo veci C-195/19, rumunská vláda poukazuje na to, že návrh na začatie prejudiciálneho konania neobsahuje nijaké vysvetlenie toho, v akom zmysle majú tieto ustanovenia akúkoľvek súvislosť s existenciou sporu vo veci samej. Čo sa týka tretej otázky položenej v tejto veci, ďalej uvádza, že táto otázka odkazuje najmä na judikatúru Curtea Constituțională (Ústavný súd), ktorej účinky sú formulované príliš všeobecne a nijako nesúvisia s existenciou sporu.

128 V tomto smere treba poukázať na to, že s konaniami, ktoré sú predmetom sporu vo veci samej vo veciach C-195/19 a C-291/19, ktoré sa týkajú spochybnenia trestnoprávnej zodpovednosti sudcov a prokurátorov, je spojená účasť prokurátorov OVTČS. Vzhľadom na správy a stanoviská uvedené v bode 49 tohto rozsudku však majú vnútroštátne súdy pochybnosti o zlučiteľnosti právnej úpravy zriadenia OVTČS s ustanoveniami práva Únie, ktoré sú predmetom prejudiciálnych otázok. Navyše z informácií poskytnutých týmito súdmi vyplýva, že o tejto otázke musia rozhodnúť ako o predbežnej otázke, skôr než rozhodnú o žalobách, ktoré prejednávajú.

129 Nemožno sa teda domnievať, že keďže položené otázky sa týkajú rozhodnutia 2006/928, článku 2, článku 4 ods. 3 a článku 19 ods. 1 druhého pododseku ZEÚ, ako aj článku 47 Charty, nesúvisia s existenciou alebo predmetom sporov vo veci samej alebo sa týkajú problému hypotetickej povahy.

130 Pokiaľ však ide o odkaz na článok 9 prvú vetu ZEÚ a článok 67 ods. 1 ZFEÚ v druhej otázke položenej vo veci C-195/19, návrh na začatie prejudiciálneho konania neobsahuje nič, na základe čoho by bolo možné pochopiť, v akom zmysle by mohol byť výklad týchto ustanovení užitočný na to, aby mohol vnútroštátny súd vyriešiť spor vo veci samej. Za týchto podmienok je táto druhá otázka neprípustná v rozsahu, v akom sa týka článku 9 prvej vety ZEÚ a článku 67 ods. 1 ZFEÚ.

131 Pokiaľ ide o prípustnosť tretej otázky vo veci C-195/19, treba pripomenúť, že v rámci postupu spolupráce s vnútroštátnymi súdmi zakotveného v článku 267 ZFEÚ Súdnemu dvoru prislúcha dať vnútroštátnemu súdu užitočnú odpoveď, ktorá mu umožní rozhodnúť prejednávaný spor. Z tohto pohľadu je úlohou Súdneho dvora prípadne preformulovať otázky, ktoré sú mu predložené (rozsudok zo 14. mája 2020, Országos Idegenrendészeti Főigazgatóság Dél-alföldi Regionális Igazgatóság, C-924/19 PPU a C-925/19 PPU, EU:C:2020:367, bod 179, ako aj citovaná judikatúra). Skutočnosť, že otázka je po formálnej stránke formulovaná všeobecne, teda nebráni tomu, aby Súdny dvor poskytol tomuto súdu všetky prvky výkladu, ktoré môžu byť užitočné na rozhodnutie veci, ktorú prejednáva, či už na ne vnútroštátny súd v položených otázkach odkázal, alebo nie. V tejto súvislosti prináleží Súdnemu dvoru získať zo všetkých informácií, ktoré poskytol vnútroštátny súd, a najmä z odôvodnenia jeho návrhu na začatie prejudiciálneho konania prvky práva Únie, ktoré si vyžadujú výklad so zreteľom na predmet sporu (pozri v tomto zmysle rozsudok zo 16. júla 2020, Caixabank a Banco Bilbao Vizcaya Argentaria, C-224/19 a C-259/19, EU:C:2020:578, bod 47, ako aj citovanú judikatúru).

132 V tomto prípade stačí poukázať na to, že podrobnosti uvedené v návrhu na začatie prejudiciálneho konania vo veci C-195/19 postačujú na pochopenie tretej otázky, ktorou sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či zásada prednosti práva Únie bráni takému vnútroštátnemu ustanoveniu ústavnej povahy, ako ho vykladá Curtea Constituțională (Ústavný súd), podľa ktorého vnútroštátny súd nemá právomoc na to, aby uplatnil závery vyplývajúce z rozsudku Súdneho dvora vydaného v prejednávanej veci a v prípade potreby neuplatnil vnútroštátnu právnu úpravu, ktorá je predmetom sporu vo veci samej a bola by v rozpore s právom Únie.

133 Treba však pripomenúť, že podľa ustálenej judikatúry článok 267 ZFEÚ poskytuje vnútroštátnym súdom najširšiu právomoc obrátiť sa na Súdny dvor, ak sa domnievajú, že veci, o ktorých rozhodujú, vyvolávajú otázky týkajúce sa výkladu ustanovení práva Únie potrebných na rozhodnutie sporu, ktorý im bol predložený (rozsudok z 24. októbra 2018, XC a i., C-234/17, EU:C:2018:853, bod 42). Z tohto dôvodu najmä súd, ktorý nerozhoduje v poslednom stupni, musí mať možnosť položiť Súdnemu dvoru otázky, ktoré mu robia starosti, ak sa domnieva, že právne posúdenie súdom vyššieho stupňa, hoci aj ústavným súdom, by ho mohlo viesť k vyhláseniu rozsudku, ktorý je v rozpore s právom Únie (pozri v tomto zmysle rozsudok z 5. marca 2019, Eesti Pagar, C-349/17, EU:C:2019:172, bod 52 a citovanú judikatúru).

134 Za týchto podmienok pokiaľ ide o vec C-195/19, prvá otázka, druhá otázka v rozsahu, v akom sa týka článku 2 ZEÚ, a tretia otázka sú prípustné. Pokiaľ ide o vec C-291/19, všetky položené otázky sú prípustné.

Vec C-397/19

135 Rumunská vláda namieta neprípustnosť prvých troch otázok položených vo veci C-397/19 z dôvodu, že nesúvisia s existenciou alebo predmetom sporu vo veci samej, ktorého skutkové okolnosti nepatria do pôsobnosti práva Únie. V tomto smere tvrdí, že súvislosť medzi týmto sporom a MSO je len nepriama, takže odpoveď na tieto otázky by nemala vplyv na výsledok sporu. Pokiaľ ide o štvrtú až šiestu otázku, rumunská vláda tvrdí, že ani ustanovenia práva Únie,

ktoré sú uvedené v týchto otázkach, nesúvisia so sporom vo veci samej. Čo sa týka osobitne šiestej otázky, táto vláda sa domnieva, že právny problém, ktorým sa zaoberá, presahuje rámec tohto sporu, lebo vnútroštátny súd prejednáva žalobu o určenie majetkovej zodpovednosti rumunského štátu, a nie regresnú žalobu proti sudcovi. Pokiaľ ide o siedmu otázku, tá je podľa nej neprípustná, lebo tvrdenia, ktoré sú v nej uvedené, sú nielen nedôvodné, ale zároveň vyvolávajú hypotetický problém výkladu.

136 Komisia zas vyjadruje pochybnosti o prípustnosti prvej až šiestej otázky. Keby totiž správa o MSO z novembra 2018, ako ďalšie správy a stanoviská uvedené v bode 49 tohto rozsudku považovali za problematické zmeny režimu osobnej zodpovednosti sudcov a prokurátorov, ktoré zaviedol zákon č. 242/2018, pokiaľ ide o ich súlad s právom Únie, predmetom sporu vo veci samej by bolo určenie zodpovednosti štátu za údajný nesprávny úradný postup súdneho orgánu, a nie určenie osobnej zodpovednosti sudcu, ktorý sa tohto nesprávneho úradného postupu dopustil, v rámci regresnej žaloby. Komisia však na pojednávaní v tomto smere spresnila, že tieto otázky by mohli byť prípustné, keby boli preformulované v tom zmysle, že by sa týkali preskúmania režimu zodpovednosti za nesprávny úradný postup súdneho orgánu ako celku z hľadiska procesných súvislostí medzi oboma dotknutými konaniami, najmä skutočnosti, že prvé konanie môže mať vplyv na výsledok druhého, pričom však dotknutý sudca je vypočutý až vo fáze druhého konania.

137 Na druhej strane sa Komisia domnieva, že siedma otázka je neprípustná. Táto inštitúcia vysvetľuje, že v zásade prináleží členským štátom, aby určili podmienky, za akých je možné podať opravný prostriedok, ktorým sa spochybní zákonnosť väzby v rámci trestného konania, s cieľom získať náhradu utrpenej ujmy, lebo právo Únie tento aspekt neupravuje. Okrem toho vnútroštátny súd neposkytol nijaké vysvetlenie, ktoré by spochybňovalo súlad ustanovení článkov 539 a 541 Trestného poriadku, ktoré sú predmetom siedmej otázky, s právom Únie.

138 V tomto smere pokiaľ ide v prvom rade o prípustnosť prvej až tretej otázky, ktoré sa týkajú povahy a pôsobnosti MSO zavedeného rozhodnutím 2006/928, stačí konštatovať, že ako upozorňuje Komisia, režim osobnej zodpovednosti sudcov je súčasťou zákonov upravujúcich organizáciu súdnictva v Rumunsku a bol monitorovaný na úrovni Únie na základe tohto mechanizmu. Nie je teda zjavné, že výklad práva Únie požadovaný týmito otázkami nemá nijakú súvislosť s existenciou alebo predmetom sporu vo veci samej.

139 Ďalej čo sa týka prípustnosti štvrtej až šiestej otázky, treba pripomenúť, že podľa judikatúry citovanej v bode 131 tohto rozsudku prináleží Súdnemu dvoru, aby v prípade potreby získal zo všetkých informácií, ktoré poskytol vnútroštátny súd, a najmä z odôvodnenia jeho návrhu na začatie prejudiciálneho konania prvky práva Únie, ktoré si vyžadujú výklad so zreteľom na predmet sporu.

140 Zo znenia týchto otázok a z dôvodov, ktoré sú v nich uvedené, však vyplýva, že vnútroštátny súd má pochybnosti o tom, či sú v súlade s právom Únie, najmä s hodnotami právneho štátu a so zásadou nezávislosti sudcov, ktoré sú zakotvené v článku 2 a v článku 19 ods. 1 druhom pododseku ZEÚ, vnútroštátne ustanovenia upravujúce majetkovú zodpovednosť štátu za škody spôsobené nesprávnym úradným postupom súdneho orgánu, ako aj osobnú zodpovednosť sudcov, ktorí sa dopustili nesprávneho úradného postupu pri výkone svojej funkcie, najmä z dôvodu všeobecnej a abstraktnej povahy vymedzenia pojmu „nesprávny úradný postup súdneho orgánu“ a určitých stanovených procesných postupov.

141 V tomto smere z návrhu na začatie prejudiciálneho konania vyplýva, že existencia nesprávneho úradného postupu súdneho orgánu je s konečnou platnosťou preukázaná v rámci takého konania proti štátu, aké je predmetom sporu vo veci samej, na ktorom sa sudca, ktorý sa pri výkone funkcie údajne dopustil nesprávneho úradného postupu, nezúčastňuje. Pokiaľ sa v tomto konaní preukáže existencia nesprávneho úradného postupu súdneho orgánu, príslušné ministerstvo môže podľa informácií poskytnutých vnútroštátnym súdom len na základe vlastného uváženia rozhodnúť, či proti dotknutému sudcovi začne alebo nezačne regresné konanie, a teda uvedený sudca má len obmedzené možnosti brániť sa voči výhradám štátu.

142 Vzhľadom na zásadné a neoddeliteľné väzby, ktoré existujú medzi hmotnoprávnymi a procesnými ustanoveniami upravujúcimi režim majetkovej zodpovednosti štátu a ustanoveniami upravujúcimi režim osobnej zodpovednosti sudcov sa vnútroštátny súd štvrtou až šiestou otázkou v podstate pýta, či tieto ustanovenia ako celok môžu ohrozovať zásady práva Únie už vo fáze konania proti štátu, keďže konštatovanie nesprávneho úradného postupu súdneho orgánu v rámci tohto konania platí v rámci konania vedeného proti dotknutému sudcovi, hoci ten sa na prvom konaní nezúčastnil.

143 Za týchto podmienok nie je zjavné, že výklad práva Únie požadovaný štvrtou až šiestou otázkou nemá nijakú súvislosť s existenciou alebo predmetom sporu vo veci samej ani že problém, ktorého sa tieto otázky týkajú, má hypotetickú povahu.

144 Nakoniec čo sa týka prípustnosti siedmej otázky, treba poukázať na to, že z návrhu na začatie prejudiciálneho konania nie je jasná presná pôsobnosť tejto otázky ani dôvody, pre ktoré má vnútroštátny súd pochybnosti o zlučiteľnosti vnútroštátnych ustanovení, ktoré sú predmetom otázky, s článkom 2 ZEÚ. Keďže teda Súdny dvor nemá k dispozícii informácie potrebné na to, aby poskytol užitočnú odpoveď na siedmu otázku, musí ju vyhlásiť za neprípustnú.

145 Z toho vyplýva, že návrh na začatie prejudiciálneho konania vo veci C-397/19 je s výnimkou siedmej otázky prípustný.

O veci samej

146 Návrhy na začatie prejudiciálneho konania v rozsahu, v akom sú prípustné, sa týkajú:

– otázky, či rozhodnutie 2006/928 a správy vypracované Komisiou na základe tohto rozhodnutia predstavujú akty prijaté inštitúciou Únie, ktoré môžu byť predmetom výkladu Súdneho dvora podľa článku 267 ZFEÚ (prvá otázka vo veciach C-83/19, C-127/19, C-291/19, C-355/19 a C-397/19),

– otázky, či rozhodnutie 2006/928 patrí do pôsobnosti zmluvy o pristúpení, a ak áno, aké z toho pre Rumunsko vyplývajú právne dôsledky (prvá otázka vo veci C-195/19, druhá otázka vo veciach C-83/19, C-127/19, C-291/19, C-355/19 a C-397/19, ako aj tretia otázka vo veciach C-127/19, C-291/19 a C-397/19),

– otázky, či právna úprava organizácie súdnictva v Rumunsku patrí do pôsobnosti rozhodnutia 2006/928 (štvrtá otázka vo veci C-83/19 a tretia otázka vo veci C-355/19),

– súladu rumunských právnych predpisov o dočasnom menovaní vedenia súdnej inšpekcie s právom Únie (tretia otázka vo veci C-83/19),

– súladu rumunských právnych predpisov o vytvorení OVTČS s právom Únie (štvrtá a piata otázka vo veci C-127/19, druhá otázka vo veci C-195/19, štvrtá a piata otázka vo veci C-291/19, ako aj tretia a štvrtá otázka vo veci C-355/19),

– súladu rumunského režimu majetkovej zodpovednosti štátu a osobnej zodpovednosti sudcov v prípade nesprávneho úradného postupu súdneho orgánu s právom Únie (štvrtá až šiesta otázka vo veci C-397/19),

– zásady prednosti práva Únie (tretia otázka vo veci C-195/19).

O prvej otázke položenej vo veciach C-83/19, C-127/19, C-355/19, C-291/19 a C-397/19

147 Prvou otázku položenou vo veciach C-83/19, C-127/19, C-291/19, C-355/19 a C-397/19, ktoré treba preskúmať spoločne, sa vnútroštátne súdy v podstate pýtajú, či rozhodnutie 2006/928, ako aj správy vypracované Komisiou na základe tohto rozhodnutia predstavujú akty prijaté inštitúciou Únie, ktoré môže Súdny dvor vykladať podľa článku 267 ZFEÚ.

148 V tomto smere treba pripomenúť, že podľa ustálenej judikatúry článok 267 ZFEÚ priznáva Súdnemu dvoru právomoc rozhodovať v prejudiciálnom konaní o platnosti a výklade aktov prijatých inštitúciami Únie bez výnimky [pozri v tomto zmysle rozsudky z 13. júna 2017, Florescu a i., C-258/14, EU:C:2017:448, bod 30, ako aj z 20. februára 2018, Belgicko/Komisia, C-16/16 P, EU:C:2018:79, bod 44 a citovanú judikatúru].

149 Rozhodnutie 2006/928 je však aktom prijatým inštitúciou Únie, konkrétne Komisiou, na základe aktu o pristúpení, ktorý patrí do primárneho práva Únie, a presnejšie predstavuje rozhodnutie v zmysle článku 288 štvrtého odseku ZFEÚ. Pokiaľ ide o správy vypracované Komisiou pre Európsky parlament a Radu na základe MSO zriadeného týmto rozhodnutím, treba ich tiež považovať za akty prijaté inštitúciou Únie, ktorých právnym základom je právo Únie, konkrétne článok 2 rozhodnutia.

150 Z toho vyplýva, že rozhodnutie 2006/928 a správy vypracované Komisiou na základe tohto rozhodnutia môžu byť predmetom výkladu Súdneho dvora podľa článku 267 ZFEÚ, pričom na tento účel nie je podstatné, či tieto akty vyvolávajú alebo nevyvolávajú záväzné účinky.

151 Na prvú otázku položenú vo veciach C-83/19, C-127/19, C-291/19, C-355/19 a C-397/19 teda treba odpovedať v tom zmysle, že rozhodnutie 2006/928, ako aj správy vypracované Komisiou na základe tohto rozhodnutia predstavujú akty prijaté inštitúciou Únie, ktoré môže Súdny dvor vykladať podľa článku 267 ZFEÚ.

O prvej otázke položenej vo veci C-195/19, druhej otázke položenej vo veciach C-83/19, C-127/19, C-291/19, C-355/19 a C-397/19 a tretej otázke položenej vo veciach C-127/19, C-291/19 a C-397/19

152 Prvou otázkou položenou vo veci C-195/19, druhou otázkou položenou vo veciach C-83/19, C-127/19, C-291/19, C-355/19 a C-397/19, ako aj treťou otázkou položenou vo veciach C-127/19, C-291/19 a C-397/19, ktoré treba preskúmať spoločne, sa vnútroštátne súdy v podstate pýtajú, či sa majú články 2, 37 a 38 aktu o pristúpení v spojení s článkami 2 a 49 ZEÚ vykladať v tom zmysle, že rozhodnutie 2006/928 patrí do pôsobnosti zmluvy o pristúpení, pokiaľ ide o jeho právnu

povahu, obsah a časové účinky, a ak áno, aké z toho pre Rumunsko vyplývajú právne následky. Vnútroštátne súdy sa predovšetkým pýtajú, či a do akej miery sú požiadavky a odporúčania uvedené v správach Komisie prijatých na základe rozhodnutia 2006/928 pre Rumunsko záväzné.

– O právnej povahe, obsahu a časových účinkoch rozhodnutia 2006/928

153 Ako vyplýva z jeho odôvodnení 4 a 5, rozhodnutie 2006/928 bolo prijaté v súvislosti s pristúpením Rumunska k Únii, ku ktorému došlo o 1. januára 2007, na základe článkov 37 a 38 aktu o pristúpení.

154 Na základe článku 2 ods. 2 zmluvy o pristúpení je však akt o pristúpení, ktorý upravuje podmienky pristúpenia Rumunska k Únii a stanovuje úpravy Zmlúv, ktoré z tohto pristúpenia vyplývajú, neoddeliteľnou súčasťou tejto zmluvy.

155 Rozhodnutie 2006/928 tak ako opatrenie prijaté na základe aktu o pristúpení patrí do pôsobnosti zmluvy o pristúpení. Skutočnosť, že toto rozhodnutie bolo prijaté pred vstupom Rumunska do Únie, na tomto závere nič nemení, lebo článok 4 ods. 3 tejto zmluvy, ktorá bola podpísaná 25. apríla 2005, výslovne oprávnil inštitúcie Únie, aby pred pristúpením prijímali opatrenia, ktoré sú v nej vymenované, okrem iného opatrenia uvedené v článkoch 37 a 38 aktu o pristúpení.

156 Pokiaľ ide o články 37 a 38 aktu o pristúpení, oprávňujú Komisiu na prijímanie primeraných opatrení v prípade bezprostrednej hrozby vážneho narušenia fungovania vnútorného trhu v dôsledku toho, že Rumunsko si neplní záväzky, ktoré prijalo v rámci prístupových rokovaní, a bezprostrednej hrozby závažných nedostatkov na strane Rumunska, pokiaľ ide o dodržiavanie práva Únie v oblasti priestoru slobody, bezpečnosti a spravodlivosti.

157 Ako zdôraznil generálny advokát v bodoch 134 a 135 návrhov prednesených vo veciach C-83/19, C-127/19, C-195/19, C-291/19 a C-355/19, rozhodnutie 2006/928 bolo prijaté z dôvodu existencie bezprostredných rizík takej povahy, aké sú uvedené v článkoch 37 a 38 aktu o pristúpení.

158 Ako vyplýva z monitorovacej správy Komisie z 26. septembra 2006 o stave pripravenosti Bulharska a Rumunska na členstvo v EÚ [KOM(2006) 549 v konečnom znení], na ktorú odkazuje odôvodnenie 4 rozhodnutia 2006/928, táto inštitúcia konštatovala pretrvávanie nedostatkov v Rumunsku, najmä v oblasti súdnictva a boja proti korupcii, a navrhla Rade, aby podmienila pristúpenie tohto štátu k Únii zriadením mechanizmu spolupráce a overovania na účely riešenia týchto nedostatkov. Ako vyplýva najmä z odôvodnení 4 a 6 tohto rozhodnutia a ako zdôraznila Komisia, uvedeným rozhodnutím bol zriadený MSO a stanovené referenčné kritériá v zmysle článku 1 a prílohy tohto rozhodnutia v oblasti reformy súdnictva a boja proti korupcii s cieľom vyriešiť práve tieto nedostatky a zaručiť schopnosť súdnictva a orgánov činných v trestnom konaní implementovať a uplatňovať opatrenia prijaté na účely fungovania vnútorného trhu a priestoru slobody, bezpečnosti a spravodlivosti.

159 V tomto smere a ako stanovujú odôvodnenia 2 a 3 rozhodnutia 2006/928, tento trh a priestor sú založené na vzájomnej dôvere, že správne a súdne rozhodnutia a postupy všetkých členských štátov sú plne v súlade so zásadou právneho štátu, pričom táto podmienka znamená, že vo všetkých členských štátoch existuje nestranný, nezávislý a efektívny súdny a správny systém, adekvátne vybavený okrem iného na boj proti korupcii.

160 Článok 49 ZEÚ, ktorý stanovuje možnosť pre každý európsky štát požiadať o členstvo v Únii, však spresňuje, že Únia združuje štáty, ktoré slobodne a dobrovoľne pristúpili k spoločným hodnotám v súčasnosti uvedeným v článku 2 ZEÚ, ktoré tieto hodnoty rešpektujú a zaviažu sa ich podporovať. Konkrétne z článku 2 ZEÚ vyplýva, že Únia je založená na takých hodnotách, akou je právny štát, ktoré sú spoločné členským štátom v spoločnosti vyznačujúcej sa okrem iného spravodlivosťou. V tejto súvislosti je potrebné uviesť, že vzájomná dôvera medzi členskými štátmi a najmä medzi ich súdmi vychádza zo základného predpokladu, podľa ktorého členské štáty zdieľajú súbor spoločných hodnôt, na ktorých sa Únia zakladá, ako je spresnené v tomto článku (rozsudok z 20. apríla 2021, Repubblika, C-896/19, EU:C:2021:311, body 61 a 62, ako aj citovaná judikatúra).

161 Ako teda zdôraznila Komisia, belgická, dánska a švédska vláda, rešpektovanie hodnôt uvedených v článku 2 ZEÚ je predpokladom pristúpenia každého európskeho štátu, ktorý sa chce stať členom Únie, k Únii. Práve v tomto kontexte bol rozhodnutím 2006/928 zriadený MSO s cieľom zabezpečiť dodržiavanie hodnôt právneho štátu v Rumunsku.

162 Okrem toho rešpektovanie hodnôt zakotvených v článku 2 ZEÚ členským štátom predstavuje podmienku požívania všetkých práv vyplývajúcich z uplatňovania Zmlúv na tento členský štát. Členský štát teda nemôže zmeniť svoju právnu úpravu tak, aby to viedlo k znižovaniu úrovne ochrany hodnoty právneho štátu vyjadrenej najmä v článku 19 ZEÚ. Členské štáty sú teda povinné dbať na to, aby nedošlo z hľadiska tejto hodnoty k znižovaniu úrovne ich právnej úpravy v oblasti organizácie súdnictva, tým, že sa zdržia prijímania pravidiel, ktoré by ohrozili nezávislosť sudcov (rozsudok z 20. apríla 2021, Repubblika, C-896/19, EU:C:2021:311, body 63 a 64, ako aj citovaná judikatúra).

163 V tejto súvislosti treba poukázať na to, že akty prijaté inštitúciami Únie pred pristúpením, medzi ktoré patrí rozhodnutie 2006/928, zaväzujú Rumunsko odo dňa jeho pristúpenia k Únii na základe článku 2 aktu o pristúpení a v súlade s článkom 2 ods. 3 zmluvy o pristúpení zostávajú v platnosti až do svojho zrušenia.

164 Pokiaľ ide konkrétne o opatrenia prijaté na základe článkov 37 a 38 aktu o pristúpení, je síce pravda, že prvý odsek oboch týchto článkov dal Komisii právomoc prijať príslušné opatrenia „do uplynutia obdobia, ktoré nepresahuje tri roky odo dňa pristúpenia“, druhý odsek oboch týchto článkov však výslovne stanovil, že takto prijaté opatrenia sa môžu uplatňovať po uplynutí uvedeného obdobia, ak príslušné záväzky neboli splnené alebo ak zistené nedostatky pretrvávajú, a budú zrušené, keď bude splnený príslušný záväzok alebo keď bude odstránený príslušný nedostatok. Samotné rozhodnutie 2006/928 napokon v odôvodnení 9 stanovuje, že bude „zrušené, ak sa dostatočne splnia všetky referenčné kritériá“.

165 Pokiaľ teda ide o jeho právnu povahu, obsah a časové účinky, rozhodnutie 2006/928 patrí do pôsobnosti zmluvy o pristúpení a vyvoláva účinky, až kým nebude zrušené.

– O právnych účinkoch rozhodnutia 2006/928 a správach vypracovaných Komisiou na základe tohto rozhodnutia

166 Treba pripomenúť, že článok 288 štvrtý odsek ZFEÚ podobne ako článok 249 štvrtý odsek ES stanovuje, že rozhodnutie „je záväzné v celom rozsahu“ pre subjekty, pre ktoré je určené a ktoré označuje.

167 Rozhodnutie 2006/928 je podľa svojho článku 4 určené pre všetky členské štáty, medzi ktoré patrí aj Rumunsko od svojho pristúpenia. Toto rozhodnutie je teda pre tento členský štát v celom rozsahu záväzné od jeho vstupu do Únie.

168 Rozhodnutie teda Rumunsku ukladá povinnosť splniť referenčné kritériá uvedené v jeho prílohe a na základe článku 1 rozhodnutia každoročne Komisii predložiť správu o dosiahnutom pokroku v tomto smere.

169 Pokiaľ ide predovšetkým o tieto referenčné kritériá, je potrebné uviesť, že ako vyplýva z bodov 158 až 162 tohto rozsudku, boli definované v dôsledku toho, že Komisia pred vstupom Rumunska do Únie zistila nedostatky najmä v oblasti reforiem súdnictva a boja proti korupcii, a ich cieľom je zabezpečiť, aby tento členský štát dodržiaval hodnotu právneho štátu vyjadrenú v článku 2 ZEÚ, čo je podmienka požívania všetkých práv vyplývajúcich z uplatnenia Zmlúv na tento členský štát.

170 Navyše ako zdôraznil generálny advokát v bode 152 návrhov prednesených vo veciach C-83/19, C-127/19, C-195/19, C-291/19 a C-355/19 a ako uvádza Komisia a belgická vláda, uvedené referenčné kritériá zhmotňujú špecifické záväzky a požiadavky prijaté Rumunskom pri ukončení prístupových rokovaní 14. decembra 2004, ktoré sú uvedené v prílohe IX aktu o pristúpení a týkajú sa najmä oblastí súdnictva a boja proti korupcii.

171 Ako teda zdôraznila najmä Komisia a ako vyplýva z odôvodnení 4 a 6 rozhodnutia 2006/928, cieľom zavedenia MSO a stanovenia referenčných kritérií je zavŕšiť pristúpenie Rumunska k Únii, aby sa odstránili nedostatky zistené Komisiou pred pristúpením v týchto oblastiach.

172 Z toho vyplýva, že referenčné kritériá sú pre Rumunsko záväzné, takže tento členský štát má špecifickú povinnosť splniť tieto kritériá a prijať primerané opatrenia na ich dosiahnutie v čo najkratšom čase. Rovnako je tento členský štát povinný zdržať sa uplatňovania opatrení, ktoré by mohli ohroziť plnenie týchto kritérií.

173 Pokiaľ ide o správy vypracované Komisiou na základe rozhodnutia 2006/928, treba pripomenúť, že na účely stanovenia, či akt Únie vyvoláva záväzné účinky, treba vychádzať z podstaty tohto aktu a posúdiť tieto účinky vzhľadom na objektívne kritériá, akými je obsah tohto aktu, a prípadne zohľadniť kontext, v akom bol tento akt prijatý, ako aj právomoci inštitúcie, ktorá je jeho autorom (pozri v tomto zmysle rozsudok z 20. februára 2018, Belgicko/Komisia, C-16/16 P, EU:C:2018:79, bod 32).

174 V prejednávanej veci je pravda, že správy vypracované na základe rozhodnutia 2006/928 podľa článku 2 prvého odseku rozhodnutia nie sú určené Rumunsku, ale Parlamentu a Rade. Navyše tieto správy síce obsahujú analýzu situácie v Rumunsku a formulujú požiadavky voči tomuto členskému štátu, ich závery však obsahujú „odporúčania“ pre tento členský štát na základe uvedených požiadaviek.

175 Je pravda, že tieto správy, ako vyplýva z článku 1 v spojení s článkom 2 rozhodnutia, majú analyzovať a zhodnotiť pokrok dosiahnutý Rumunskom z hľadiska referenčných kritérií, ktoré musí tento členský štát splniť. Pokiaľ ide osobitne o odporúčania uvedené v týchto správach, ako zdôraznila aj Komisia, sú formulované na účely dosiahnutia týchto kritérií a usmernenia reforiem v uvedenom členskom štáte v tomto ohľade.

176 V tomto smere treba pripomenúť, že podľa ustálenej judikatúry Súdneho dvora zo zásady lojálnej spolupráce zakotvenej v článku 4 ods. 3 ZEÚ vyplýva, že členské štáty sú povinné prijať všetky vhodné opatrenia na zabezpečenie pôsobnosti a účinnosti práva Únie, ako aj odstrániť protiprávne následky porušenia práva Únie a že touto povinnosťou sú viazané všetky orgány dotknutého členského štátu v rámci svojich právomocí [pozri v tomto zmysle rozsudok zo 17. decembra 2020, Komisia/Slovinsko (Archívy ECB), C-316/19, EU:C:2020:1030, body 119 a 124, ako aj citovanú judikatúru].

177 Za týchto podmienok ak má Rumunsko splniť referenčné kritériá uvedené v prílohe rozhodnutia 2006/928, musí náležite zohľadniť požiadavky a odporúčania uvedené v správach vypracovaných Komisiou na základe tohto rozhodnutia. Tento členský štát najmä nesmie v oblastiach, na ktoré sa vzťahujú referenčné kritériá, prijať ani zachovať opatrenia, ktoré by mohli ohroziť predpísaný výsledok. V prípade, že Komisia v takej správe vyjadrí pochybnosti o zlučiteľnosti vnútroštátneho opatrenia s jedným z referenčných kritérií, Rumunsko musí s touto inštitúciou v dobrej viere spolupracovať, aby v plnom súlade s referenčnými kritériami a ustanoveniami Zmlúv prekonalo ťažkosti, s ktorými sa stretlo pri plnení referenčných kritérií.

178 Vzhľadom na predchádzajúce úvahy treba na prvú otázku položenú vo veci C-195/19, druhú otázku položenú vo veciach C-83/19, C-127/19, C-291/19, C-355/19 a C-397/19, ako aj tretiu otázku položenú vo veciach C-127/19, C-291/19 a C-397/19 odpovedať tak, že články 2, 37 a 38 aktu o pristúpení v spojení s článkami 2 a 49 ZEÚ sa majú vykladať v tom zmysle, že pokiaľ ide o jeho právnu povahu, obsah a časové účinky, rozhodnutie 2006/928 patrí do pôsobnosti zmluvy o pristúpení. Kým sa toto rozhodnutie nezruší, je pre Rumunsko v celom rozsahu záväzné. Referenčné kritériá uvedené v jeho prílohe majú zaručiť, že tento členský štát bude dodržiavať hodnotu právneho štátu uvedenú v článku 2 ZEÚ, a sú pre uvedený členský štát záväzné v tom zmysle, že je povinný prijať primerané opatrenia na splnenie týchto kritérií, pričom musí v súlade so zásadou lojálnej spolupráce uvedenou v článku 4 ods. 3 ZEÚ náležite zohľadniť správy vypracované Komisiou na základe rozhodnutia, najmä odporúčania formulované v týchto správach.

O štvrtej otázke položenej vo veci C-83/19 a tretej otázke položenej vo veci C-355/19

179 Štvrtou otázkou položenou vo veci C-83/19 a treťou otázkou položenou vo veci C-355/19, ktoré treba preskúmať spoločne, sa vnútroštátne súdy v podstate pýtajú, či také právne predpisy upravujúce organizáciu súdnictva v Rumunsku, aké sa týkajú dočasného vymenovania vedenia súdnej inšpekcie a zriadenia OVTČS, patria do pôsobnosti rozhodnutia 2006/928 a či musia byť v súlade s požiadavkami vyplývajúcimi z hodnoty právneho štátu, ktoré sú uvedené v článku 2 ZEÚ.

180 V tomto smere treba poukázať na to, že ako vyplýva z jeho odôvodnenia 6 a z mimoriadne širokého znenia prvého, tretieho a štvrtého referenčného kritéria uvedeného v jeho prílohe, čo potvrdzuje aj správa Komisie uvedená v bode 158 tohto rozsudku, rozhodnutie 2006/928 sa vzťahuje na súdny systém v Rumunsku ako celok, ako aj na boj proti korupcii v tomto členskom štáte. V tomto smere Komisia v bode 3.1. svojej správy Európskemu parlamentu a Rade z 27. júna 2007 o pokroku Rumunska v oblasti sprievodných opatrení po pristúpení [KOM(2007) 378 v konečnom znení], ktorá je citovaná v článku 2 tohto rozhodnutia, konštatovala, že keďže každé referenčné kritérium prispieva k vybudovaniu nezávislého a nestranného súdneho a administratívneho systému, k referenčným kritériám nemožno pristupovať jednotlivo, ale je potrebné ich vnímať celistvo ako súčasť požadovanej reformy súdneho systému a boja proti korupcii, kým tieto kritériá nie sú splnené.

181 Ako v prejednávanej veci v podstate zdôraznil generálny advokát v bodoch 178 a 250 návrhov prednesených vo veciach C-83/19, C-127/19, C-195/19, C-291/19 a C-355/19, vnútroštátnymi právnymi úpravami, ktoré sú predmetom sporov vo veci samej a sú výsledkom reforiem, ku ktorým došlo v rokoch 2018 a 2019, boli zmenené a doplnené jednotlivé zákony o justícii, ktoré boli prijaté v rámci prístupových rokovaní Rumunska s Úniou s cieľom zlepšiť nezávislosť a efektívnosť súdnej moci a ktoré tvoria legislatívny rámec upravujúci organizáciu súdnictva v tomto členskom štáte.

182 Pokiaľ ide konkrétne o vnútroštátnu právnu úpravu, ktorá je predmetom veci C-83/19, týka sa dočasného menovania vedenia súdnej inšpekcie, ktorá je orgánom s právnou subjektivitou v rámci Najvyššej súdnej rady, ktorej zodpovednosť je výslovne predmetom prvého referenčného kritéria uvedeného v prílohe rozhodnutia 2006/928 ako záruka transparentnejšieho a zároveň efektívnejšieho súdneho konania. Tento orgán má zásadné právomoci v disciplinárnych konaniach v rámci súdnictva, ako aj v konaniach o určenie osobnej zodpovednosti sudcov a prokurátorov. Jeho inštitucionálna štruktúra a činnosť rovnako ako právna úprava, o ktorú ide vo veci C-83/19, boli napokon predmetom správ vypracovaných Komisiou na základe článku 2 rozhodnutia 2006/928 predovšetkým v rokoch 2010, 2011 a 2017 až 2019.

183 Pokiaľ ide o vnútroštátnu právnu úpravu, ktorá je predmetom vecí C-127/19, C-195/19, C-291/19 a C-355/19, týka sa zriadenia OVTČS a podmienok menovania prokurátorov, ktorí vykonávajú svoju funkciu v tomto odbore. Ako však zdôraznil generálny advokát v bodoch 180 a 181 návrhov prednesených v týchto veciach, zriadenie takého odboru patrí do pôsobnosti prvého, tretieho a štvrtého referenčného kritéria uvedeného v prílohe rozhodnutia 2006/928, ktoré sa týkajú organizácie súdnictva a boja proti korupcii, a okrem toho bolo predmetom správ vypracovaných Komisiou v rokoch 2018 a 2019 podľa článku 2 tohto rozhodnutia.

184 Z toho vyplýva, že také právne úpravy patria do pôsobnosti rozhodnutia 2006/928, a že ako vyplýva z bodu 178 tohto rozsudku, musia byť v súlade s požiadavkami práva Únie, najmä s hodnotou právneho štátu uvedenou v článku 2 ZEÚ.

185 Na štvrtú otázku položenú vo veci C-83/19 a tretiu otázku položenú vo veci C-355/19 teda treba odpovedať v tom zmysle, že také právne predpisy upravujúce organizáciu súdnictva v Rumunsku, akými sú úprava dočasného menovania vedenia súdnej inšpekcie a úprava zriadenia odboru prokuratúry povereného vyšetrovaním trestných činov spáchaných v súdnictve, patria do pôsobnosti rozhodnutia 2006/928, takže musia byť v súlade s požiadavkami vyplývajúcimi z práva Únie, najmä s hodnotou právneho štátu uvedenou v článku 2 ZEÚ.

O tretej otázke položenej vo veci C-83/19

186 Treťou otázkou položenou vo veci C-83/19 sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či sa má článok 2 a článok 19 ods. 1 druhý pododsek ZEÚ, ako aj rozhodnutie 2006/928 vykladať v tom zmysle, že bránia takej vnútroštátnej právnej úprave prijatej vládou členského štátu, na základe ktorej môže vláda dočasne vymenovať vedenie súdneho orgánu povereného disciplinárnym vyšetrovaním a vedením disciplinárneho konania proti sudcom a prokurátorom bez dodržania riadneho postupu menovania, ktorý pre také funkcie stanovuje vnútroštátne právo.

187 Ako vyplýva z návrhu na začatie prejudiciálneho konania, vnútroštátny súd kladie túto otázku v dôsledku toho, že úlohy, ktoré plní taký súdny orgán, aký je predmetom spornej vnútroštátnej právnej úpravy, a najmä rozsah právomocí, ktoré majú pri plnení týchto úloh členovia vedenia tohto orgánu, vyvolávajú otázky z hľadiska požiadavky nezávislosti sudcov.

188 V tomto smere treba pripomenúť, že v súlade s článkom 19 ZEÚ, ktorý konkretizuje hodnotu právneho štátu uvedenú v článku 2 ZEÚ, prináleží vnútroštátnym súdom a Súdnemu dvoru, aby zaručovali plné uplatňovanie práva Únie vo všetkých členských štátoch, ako aj súdnu ochranu práv, ktoré osobám podliehajúcim súdnej právomoci z tohto práva vyplývajú [rozsudky z 25. júla 2018, Minister for Justice and Equality (Nedostatky súdnictva), C-216/18 PPU, EU:C:2018:586, bod 50; z 24. júna 2019, Komisia/Poľsko (Nezávislosť Najvyššieho súdu), C-619/18, EU:C:2019:531, bod 47, ako aj z 5. novembra 2019, Komisia/Poľsko (Nezávislosť všeobecných súdov), C-192/18, EU:C:2019:924, bod 98].

189 Samotná existencia účinného súdneho preskúmania na účely dodržania ustanovení práva Únie je inherentnou súčasťou existencie právneho štátu [rozsudky z 27. februára 2018, Associação Sindical dos Juízes Portugueses, C-64/16, EU:C:2018:117, bod 36, ako aj z 25. júla 2018, Minister for Justice and Equality (Nedostatky súdnictva), C-216/18 PPU, EU:C:2018:586, bod 51].

190 V tomto zmysle a ako stanovuje článok 19 ods. 1 druhý pododsek ZEÚ, členským štátom prináleží stanoviť pre osoby podliehajúce súdnej právomoci v oblastiach, na ktoré sa vzťahuje právo Únie, prostriedky nápravy a konania potrebné na zabezpečenie ich práva na účinnú súdnu ochranu. Zásada účinnej súdnej ochrany práv jednotlivcov vyplývajúcich z práva Únie, na ktorú sa odvoláva článok 19 ods. 1 druhý pododsek ZEÚ, predstavuje všeobecnú zásadu práva Únie, ktorá vychádza z ústavných tradícií spoločných členským štátom, bola zakotvená v článkoch 6 a 13 Európskeho dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, podpísaného v Ríme 4. novembra 1950, a v súčasnosti je potvrdená v článku 47 Charty [rozsudok z 2. marca 2021, A. B. a i. (Menovanie sudcov na Najvyšší súd – Opravné prostriedky), C-824/18, EU:C:2021:153, body 109 a 110, ako aj citovaná judikatúra].

191 Z toho vyplýva, že každý členský štát musí zabezpečiť, aby orgány, ktoré sa v zmysle práva Únie považujú za „súdny orgán“, patriace do systému opravných prostriedkov v oblastiach, na ktoré sa vzťahuje právo Únie, spĺňali požiadavky účinnej súdnej ochrany [rozsudky z 27. februára 2018, Associação Sindical dos Juízes Portugueses, C-64/16, EU:C:2018:117, bod 37, ako aj z 25. júla 2018, Minister for Justice and Equality (Nedostatky súdnictva), C-216/18 PPU, EU:C:2018:586, bod 52].

192 Pokiaľ ide o vecnú pôsobnosť článku 19 ods. 1 druhého pododseku ZEÚ, treba pripomenúť, že toto ustanovenie sa týka „oblastí, na ktoré sa vzťahuje právo Únie“, bez ohľadu na okolnosti, za akých členské štáty uplatňujú toto právo v zmysle článku 51 ods. 1 Charty [rozsudok z 2. marca 2021, A. B. a i. (Menovanie sudcov na Najvyšší súd – Opravné prostriedky), C-824/18, EU:C:2021:153, bod 111 ako aj citovaná judikatúra].

193 Také vnútroštátne právne úpravy, aké sú predmetom sporov vo veci samej, sa uplatňujú na sudcov a prokurátorov ako celok, a teda na sudcov všeobecných súdov, ktorí majú v tomto postavení rozhodovať o otázkach súvisiacich s uplatňovaním alebo výkladom práva Únie. Keďže títo sudcovia sú preto ako „súdne orgány“ podľa tohto práva súčasťou rumunského systému opravných prostriedkov v „oblastiach, na ktoré sa vzťahuje právo Únie“, v zmysle článku 19 ods. 1 druhého pododseku ZEÚ, musia spĺňať požiadavky účinnej súdnej ochrany.

194 Treba však pripomenúť, že na zabezpečenie toho, aby takéto orgány, ktoré môžu rozhodovať o otázkach spojených s uplatňovaním alebo výkladom práva Únie, boli schopné zabezpečiť účinnú súdnu ochranu, ktorú požaduje toto ustanovenie, je prvoradé zachovanie ich nezávislosti, ako potvrdzuje článok 47 druhý odsek Charty, ktorý medzi požiadavkami súvisiacimi so

základným právom na účinný prostriedok nápravy uvádza prístup k „nezávislému“ súdu [pozri v tomto zmysle rozsudok z 2. marca 2021, A. B. a i. (Menovanie sudcov na Najvyšší súd – Opravné prostriedky), C-824/18, EU:C:2021:153, bod 115, ako aj citovanú judikatúru].

195 Táto požiadavka nezávislosti súdov, ktorá je inherentnou súčasťou výkonu úlohy rozhodovať ako súd, patrí do podstaty práva na účinnú súdnu ochranu a základného práva na spravodlivý proces, ktoré má zásadný význam ako záruka ochrany všetkých práv, ktoré jednotlivcom vyplývajú z práva Únie, a zachovania spoločných hodnôt členských štátov uvedených v článku 2 ZEÚ, najmä hodnotu právneho štátu. V súlade so zásadou deľby moci, ktorou sa vyznačuje fungovanie právneho štátu, musí byť zaručená najmä nezávislosť súdov vo vzťahu k zákonodarnej a výkonnej moci [pozri v tomto zmysle rozsudok z 2. marca 2021, A. B. a i. (Menovanie sudcov na Najvyšší súd – Opravné prostriedky), C-824/18, EU:C:2021:153, body 116 a 118, ako aj citovanú judikatúru].

196 Podľa ustálenej judikatúry záruky nezávislosti a nestrannosti vyžadované podľa práva Únie stanovujú ako požiadavku existenciu pravidiel, ktoré umožňujú odstrániť akékoľvek oprávnené pochybnosti účastníkov konania, pokiaľ ide o neovplyvniteľnosť uvedeného orgánu z vonkajšieho hľadiska a jeho neutralitu vo vzťahu k protichodným záujmom [pozri v tomto zmysle rozsudky z 19. septembra 2006, Wilson, C-506/04, EU:C:2006:587, bod 53 a citovanú judikatúru; z 2. marca 2021, A. B. a i. (Menovanie sudcov na Najvyšší súd – Opravné prostriedky), C-824/18, EU:C:2021:153, bod 117, ako aj z 20. apríla 2021, Repubblika, C-896/19, EU:C:2021:311, bod 53].

197 V tejto súvislosti je dôležité, aby sudcovia boli chránení pred vonkajšími zásahmi alebo tlakmi, ktoré by mohli ohroziť ich nezávislosť. Pravidlá týkajúce sa postavenia sudcov a výkonu ich sudcovskej funkcie musia predovšetkým umožniť vylúčiť nielen akýkoľvek priamy vplyv vo forme pokynov, ale aj formy vplyvu, ktoré sú viac nepriame a ktoré by mohli ovplyvniť rozhodnutia dotknutých sudcov, a tým vylúčiť absenciu dojmu nezávislosti alebo nestrannosti týchto sudcov, ktorá by mohla narušiť dôveru, ktorú musí súdnictvo v demokratickej spoločnosti a v právnom štáte vzbudzovať u osôb podliehajúcich súdnej právomoci [pozri v tomto zmysle rozsudok z 2. marca 2021, A. B. a i. (Menovanie sudcov na Najvyšší súd – Opravné prostriedky), C-824/18, EU:C:2021:153, body 119 a 139, ako aj citovanú judikatúru].

198 Pokiaľ ide konkrétne o ustanovenia upravujúce disciplinárny režim, požiadavka nezávislosti si podľa ustálenej judikatúry vyžaduje, aby tento režim poskytoval potrebné záruky s cieľom predísť akémukoľvek riziku toho, že taký režim bude využitý ako systém politickej kontroly obsahu súdnych rozhodnutí. V tomto ohľade stanovenie pravidiel, ktoré vymedzujú najmä správanie predstavujúce disciplinárne previnenia, ako aj konkrétne uplatniteľné sankcie, ktoré predpokladajú zásah nezávislého orgánu v súlade s postupom, ktorý v plnom rozsahu zaručuje práva zakotvené v článkoch 47 a 48 Charty, najmä práva na obhajobu, a ktoré zakotvujú možnosť napadnúť na súde rozhodnutia disciplinárnych orgánov, predstavuje súbor základných záruk na účely zachovania nezávislosti súdnej moci [rozsudky z 25. júla 2018, Minister for Justice and Equality (Nedostatky súdnictva), C-216/18 PPU, EU:C:2018:586, bod 67; z 24. júna 2019, Komisia/Poľsko (Nezávislosť Najvyššieho súdu), C-619/18, EU:C:2019:531, bod 77, ako aj z 5. novembra 2019, Komisia/Poľsko (Nezávislosť všeobecných súdov), C-192/18, EU:C:2019:924, bod 114].

199 Navyše ako v podstate zdôraznil generálny advokát v bode 268 návrhov prednesených vo veciach C-83/19, C-127/19, C-195/19, C-291/19 a C-355/19, keďže perspektíva začatia disciplinárneho vyšetrovania je sama osebe spôsobilá vyvíjať tlak na tých, ktorých úlohou je vydávať rozsudky, je

dôležité, aby orgán s právomocou na vyšetrovanie a vedenie disciplinárneho konania bol pri výkone svojich úloh objektívny a nestranný a aby na tento účel nepodliehal nijakému vonkajšiemu vplyvu.

200 Keďže sú teda osoby v riadiacich funkciách v rámci takého orgánu spôsobilé vyvíjať na jeho činnosť rozhodujúci vplyv, ako v podstate zdôraznil generálny advokát v bode 269 návrhov prednesených vo veciach C-83/19, C-127/19, C-195/19, C-291/19 a C-355/19, pravidlá upravujúce postup menovania do týchto funkcií musia byť navrhnuté tak, aby nevyvolávali nijaké oprávnené pochybnosti o využívaní výsad a funkcií tohto orgánu ako nástroja na vyvíjanie politickej kontroly a tlaku na činnosť súdnictva.

201 Vnútroštátnemu súdu prináleží, aby sa v konečnom dôsledku vyjadril k tejto otázke po vykonaní posúdenia potrebného na tento účel. Treba totiž pripomenúť, že článok 267 ZFEÚ neumožňuje Súdnemu dvoru uplatniť právne normy Únie na konkrétny prípad, ale umožňuje mu iba vyjadriť sa k výkladu Zmlúv a aktov prijatých inštitúciami Únie. V súlade s ustálenou judikatúrou však Súdny dvor môže v rámci súdnej spolupráce stanovenej v tomto článku 267 ZFEÚ na základe okolností uvedených v spise podať vnútroštátnemu súdu prvky výkladu Únie, ktoré môžu byť pre tento súd užitočné pri posudzovaní účinkov daného ustanovenia tohto práva [rozsudky z 19. novembra 2019, A. K. a i. (Nezávislosť disciplinárneho senátu Najvyššieho súdu), C-585/18, C-624/18 a C-625/18, EU:C:2019:982, bod 132, ako aj z 2. marca 2021, A. B. a i. (Menovanie sudcov na Najvyšší súd – Opravné prostriedky), C-824/18, EU:C:2021:153, bod 96].

202 V tomto smere treba poukázať na to, že samotná skutočnosť, že vedenie orgánu, ktorého úlohou je vykonávať disciplinárne vyšetrovanie a viesť disciplinárne konanie voči sudcom a prokurátorom, menuje vláda členského štátu, nevyvoláva také pochybnosti, aké sú uvedené v bode 200 tohto rozsudku.

203 To isté platí pre vnútroštátne ustanovenia, podľa ktorých zastupovanie v riadiacej funkcii takého orgánu v prípade, že toto miesto sa stane neobsadeným v dôsledku uplynutia príslušného funkčného obdobia, zabezpečuje člen vedenia, ktorého funkčné obdobie uplynulo, až do obsadenia tejto funkcie za zákonom stanovených podmienok.

204 Je však nevyhnutné, aby boli vecné a procesné podmienky prijímania rozhodnutí o vymenovaní do týchto riadiacich funkcií koncipované tak, aby spĺňali požiadavky pripomenuté v bode 199 tohto rozsudku.

205 Vnútroštátna právna úprava je predovšetkým spôsobilá vyvolať také pochybnosti, aké sú uvedené v bode 200 tohto rozsudku, keď je jej účinkom, hoci aj dočasným, to, že vláda dotknutého členského štátu môže vymenovať vedenie orgánu, ktorého úlohou je vykonávať disciplinárne vyšetrovanie a viesť disciplinárne konanie voči sudcom a prokurátorom, v rozpore s riadnym postupom menovania, ktorý stanovuje vnútroštátne právo.

206 Vnútroštátnemu súdu prináleží pri zohľadnení všetkých relevantných prvkov skutkovo-právneho vnútroštátneho kontextu overiť, či vnútroštátna právna úprava, ktorá je predmetom sporu vo veci samej, má za následok to, že vláde členského štátu je priznaná právomoc na priame vymenovanie do týchto funkcií, a či môže vyvolávať oprávnené pochybnosti, pokiaľ ide o využívanie výsad a funkcií súdnej inšpekcie ako nástroja na vyvíjanie politickej kontroly alebo tlaku na činnosť sudcov a prokurátorov.

207 Vzhľadom na predchádzajúce úvahy treba na tretiu otázku položenú vo veci C-83/19 odpovedať tak, že článok 2 a článok 19 ods. 1 druhý pododsek ZEÚ, ako aj rozhodnutie 2006/928 sa majú vykladať v tom zmysle, že bránia vnútroštátnej právnej úprave prijatej vládou členského štátu, na základe ktorej môže vláda dočasne vymenovať vedenie súdneho orgánu povereného disciplinárnym vyšetrovaním a vedením disciplinárneho konania proti sudcom a prokurátorom bez dodržania riadneho postupu menovania, ktorý stanovuje vnútroštátne právo, ak táto právna úprava môže vyvolávať oprávnené pochybnosti, pokiaľ ide o využívanie výsad a funkcií tohto orgánu ako nástroja na vyvíjanie politickej kontroly alebo tlaku na činnosť sudcov a prokurátorov.

O štvrtej a piatej otázke položenej vo veci C-127/19, druhej otázke položenej vo veci C-195/19, štvrtej a piatej otázke položenej vo veci C-291/19, ako aj tretej a štvrtej otázke položenej vo veci C-355/19

208 Štvrtou a piatou otázkou položenou vo veci C-127/19, druhou otázkou položenou vo veci C-195/19, štvrtou a piatou otázkou položenou vo veci C-291/19, ako aj treťou a štvrtou otázkou položenou vo veci C-355/19, ktoré treba preskúmať spoločne, sa vnútroštátne súdy v podstate pýtajú, či sa má článok 2 a článok 19 ods. 1 druhý pododsek ZEÚ, ako aj rozhodnutie 2006/928 vykladať v tom zmysle, že bránia vnútroštátnej právnej úprave, ktorou sa zriaďuje špecializovaný odbor prokuratúry s výlučnou právomocou na vyšetrovanie trestných činov spáchaných sudcami a prokurátormi.

209 Vnútroštátne súdy sa domnievajú, že vytvorenie takého odboru v Rumunsku, konkrétne OVTČS, ktorý má túto výlučnú právomoc, je spôsobilé vyvíjať tlak na sudcov, čo je nezlučiteľné so zárukami upravenými v článku 2 a v článku 19 ods. 1 druhom pododseku ZEÚ, ako aj v článku 47 Charty. Navyše ustanovenia upravujúce právomoc a organizáciu OVTČS, spôsob jeho fungovania, ako aj menovanie a odvolávanie prokurátorov pridelených na tento odbor posilňujú túto obavu a okrem toho sú spôsobilé ohroziť boj proti korupčným trestným činom. Nakoniec vzhľadom na obmedzený počet miest prokurátorov v rámci OVTČS tento odbor nie je schopný vyriešiť nerozhodnuté veci, ktoré prejednáva, v primeranej lehote.

210 V tomto smere je potrebné pripomenúť, že ako vyplýva z ustálenej judikatúry Súdneho dvora uvedenej v bode 111 tohto rozsudku, organizácia súdnictva vrátane prokuratúry v členských štátoch patrí do právomoci týchto štátov pri dodržiavaní práva Únie.

211 Ako je teda uvedené v bodoch 191, 194 a 195 tohto rozsudku, je zásadné navrhnúť túto organizáciu tak, aby bolo zabezpečené dodržiavanie požiadaviek vyplývajúcich z práva Únie, najmä požiadavky na nezávislosť súdov rozhodujúcich o otázkach súvisiacich s uplatňovaním alebo výkladom tohto práva, aby bola osobám podliehajúcim súdnej právomoci zaručená účinná súdna ochrana práv, ktoré im vyplývajú z tohto práva.

212 Podľa judikatúry uvedenej v bodoch 196 a 197 tohto rozsudku si zásada nezávislosti sudcov vyžaduje existenciu pravidiel, ktoré umožňujú odstrániť akékoľvek oprávnené pochybnosti účastníkov konania, pokiaľ ide o neovplyvniteľnosť sudcov z vonkajšieho hľadiska najmä v súvislosti s priamymi alebo nepriamymi vplyvmi zákonodarnej a výkonnej moci, ktoré by mohli usmerňovať ich rozhodnutia, čím sa vylúči absencia dojmu nezávislosti alebo nestrannosti týchto sudcov, ktorá by mohla narušiť dôveru, ktorú musí súdnictvo v demokratickej spoločnosti a v právnom štáte vzbudzovať u osôb podliehajúcich súdnej právomoci.

213 Keď členský štát stanoví také osobitné pravidlá upravujúce trestné konanie proti sudcom a prokurátorom, akým je zriadenie špecializovaného odboru prokuratúry s výlučnou právomocou na vyšetrovanie trestných činov spáchaných sudcami a prokurátormi, aby sa v mysliach osôb podliehajúcich súdnej právomoci rozptýlili oprávnené pochybnosti uvedené v predchádzajúcom bode, požiadavka nezávislosti si vyžaduje, aby boli tieto osobitné pravidlá odôvodnené objektívnymi a skutočnými požiadavkami v oblasti riadneho výkonu spravodlivosti a aby podobne ako v prípade ustanovení upravujúcich disciplinárnu zodpovednosť sudcov a prokurátorov stanovovali záruky, ktoré zabránia využívaniu týchto trestných konaní ako systému politickej kontroly činnosti uvedených sudcov a prokurátorov a v plnom rozsahu zaručia práva zakotvené v článkoch 47 a 48 Charty.

214 Také osobitné pravidlá nemôžu mať najmä za následok, že sudcovia a prokurátori riešiaci korupčné veci budú vystavení vonkajším vplyvom v zmysle bodu 212 tohto rozsudku, lebo inak budú nielen v rozpore s požiadavkami článku 19 ods. 1 druhého pododseku ZEÚ, ale v tomto prípade aj so špecifickými povinnosťami, ktoré Rumunsku vyplývajú z rozhodnutia 2006/928 v oblasti boja proti korupcii. Okrem toho nemôžu mať za následok predĺženie trvania vyšetrovania korupčných trestných činov ani akékoľvek oslabenie boja proti korupcii.

215 V prejednávanej veci po prvé Najvyššia súdna rada síce na Súdnom dvore tvrdila, že dôvodom na zriadenie OVTČS je potreba chrániť sudcov a prokurátorov pred svojvoľnými trestnými oznámeniami, zo spisu, ktorý má k dispozícii Súdny dvor, však vyplýva, že v dôvodovej správe k tomuto zákonu nie je uvedené nijaké odôvodnenie súvisiace s požiadavkami na riadny výkon spravodlivosti, čo však musia overiť vnútroštátne súdy s prihliadnutím na všetky relevantné skutočnosti.

216 Po druhé taká autonómna štruktúra v rámci prokuratúry, akou je OVTČS poverený vyšetrovaním trestných činov spáchaných sudcami a prokurátormi, ktorá by v závislosti od pravidiel upravujúcich jej právomoci, zloženie a fungovanie, ako aj od príslušného vnútroštátneho kontextu mohla byť vnímaná ako nástroj na vyvíjanie tlaku a zastrašovanie sudcov, čo by viedlo k dojmu absencie nezávislosti alebo nestrannosti týchto sudcov, je spôsobilá narušiť dôveru, ktorú musí súdnictvo v demokratickej spoločnosti a v právnom štáte vzbudzovať u osôb podliehajúcich súdnej právomoci.

217 V tomto smere zo spisu, ktorý má k dispozícii Súdny dvor, vyplýva, že podanie trestného oznámenia proti sudcovi alebo prokurátorovi na OVTČS postačuje na to, aby tento odbor začal konanie, a to aj keď je trestné oznámenie podané v rámci vyšetrovania prebiehajúcej trestnej veci, ktorá sa týka inej osoby, než je sudca alebo prokurátor, pričom toto vyšetrovanie je postúpené OVTČS bez ohľadu na povahu trestného činu vytýkaného sudcovi alebo prokurátorovi a dôkazy, ktoré sú proti nemu uplatňované. Aj keby sa prebiehajúce vyšetrovanie týkalo trestného činu, ktorý patrí do pôsobnosti iného špecializovaného odboru prokuratúry, akým je DNA, vec je rovnako postúpená OVTČS, pokiaľ je vedená proti sudcovi alebo prokurátorovi. Nakoniec OVTČS môže podávať opravné prostriedky proti rozhodnutiam prijatým pred svojím zriadením alebo vziať späť opravný prostriedok, ktorý podalo DNA, DIICOT alebo generálny prokurátor na súdy vyššieho stupňa.

218 Podľa informácií poskytnutých vnútroštátnymi súdmi takto vytvorený systém umožňuje zneužívanie podávania trestných oznámení okrem iného na účely zasahovania do citlivých prebiehajúcich vecí, najmä zložitých a medializovaných prípadov súvisiacich s korupciou na najvyšších miestach alebo s organizovanou trestnou činnosťou, keďže v prípade podania takého trestného oznámenia spis automaticky patrí do právomoci OVTČS.

219 Z informácií, ktoré má k dispozícii Súdny dvor, a zo správy Komisie Európskemu parlamentu a Rade z 22. októbra 2019 o pokroku Rumunska v rámci mechanizmu spolupráce a overovania [COM(2019) 499 final, s. 5] vyplýva, že praktické príklady z činnosti OVTČS potvrdzujú reálnosť rizika uvedeného v bode 216 tohto rozsudku, že tento odbor je nástrojom na vyvíjanie politického tlaku a vykonáva svoje právomoci s cieľom pozmeniť priebeh vyšetrovania niektorých trestných vecí alebo súdnych konaní, ktoré sa okrem iného týkajú korupcie na najvyšších miestach, spôsobom vyvolávajúcim pochybnosti o jeho objektívnosti, čo musia posúdiť vnútroštátne súdy v súlade s judikatúrou pripomenutou v bode 201 tohto rozsudku.

220 V tejto súvislosti týmto súdom prináleží overiť aj to, či pravidlá upravujúce organizáciu a fungovanie OVTČS, ako aj menovanie a odvolávanie prokurátorov pridelených na tento odbor nespôsobujú jeho ovplyvniteľnosť vonkajšími vplyvmi, a to najmä vzhľadom na ich zmeny a doplnenia vyplývajúce z mimoriadnych nariadení, ktoré sa odchyľujú od riadneho postupu stanoveného vnútroštátnym právom.

221 Po tretie pokiaľ ide o práva zakotvené v článkoch 47 a 48 Charty, predovšetkým je potrebné, aby ustanovenia upravujúce organizáciu a fungovanie takého špecializovaného odboru prokuratúry, akým je OVTČS, boli koncipované tak, aby nebránili prejednaniu veci dotknutých sudcov a prokurátorov v primeranej lehote.

222 S výhradou overenia vnútroštátnymi súdmi však z informácií, ktoré poskytli, vyplýva, že v prípade OVTČS by to tak nemuselo byť najmä v dôsledku spojeného účinku počtu prokurátorov pridelených na tento odbor, ktorý je zjavne veľmi nízky, pričom títo prokurátori navyše nemajú prostriedky ani odbornosť na vyšetrovanie zložitých korupčných vecí, a nadmerného pracovného zaťaženia týchto prokurátorov v dôsledku postupovania takých vecí z odborov, ktoré majú na ich riešenie právomoc.

223 Vzhľadom na predchádzajúce úvahy treba na štvrtú a piatu otázku položenú vo veci C-127/19, na druhú otázku položenú vo veci C-195/19, na štvrtú a piatu otázku položenú vo veci C-291/19, ako aj na tretiu a štvrtú otázku položenú vo veci C-355/19 odpovedať tak, že článok 2 a článok 19 ods. 1 druhý pododsek ZEÚ, ako aj rozhodnutie 2006/928 sa majú vykladať v tom zmysle, že bránia vnútroštátnej právnej úprave, ktorou sa zriaďuje špecializovaný odbor prokuratúry s výlučnou právomocou na vyšetrovanie trestných činov spáchaných sudcami a prokurátormi, ak vytvorenie tohto odboru

– nie je odôvodnené objektívnymi a skutočnými požiadavkami súvisiacimi s riadnym výkonom spravodlivosti a

– nie je spojené s osobitými zárukami, ktoré na jednej strane umožňujú vylúčiť riziko, že by sa tento odbor využíval ako nástroj politickej kontroly činnosti týchto sudcov a prokurátorov, ktorý môže ohroziť ich nezávislosť, a na druhej strane zabezpečiť vykonávanie tejto právomoci voči sudcom a prokurátorom v plnom súlade s požiadavkami článkov 47 a 48 Charty.

O štvrtej až šiestej otázke položenej vo veci C-397/19

224 Štvrtou až šiestou otázkou položenou vo veci C-397/19, ktoré treba preskúmať spoločne, sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či sa má článok 2 a článok 19 ods. 1 druhý pododsek ZEÚ vykladať v tom zmysle, že bránia vnútroštátnej právnej úprave majetkovej zodpovednosti štátu a osobnej zodpovednosti sudcov za škodu spôsobenú nesprávnym úradným postupom súdneho orgánu, pokiaľ táto právna úprava

– po prvé vymedzuje pojem „nesprávny úradný postup súdneho orgánu“ abstraktne a všeobecne,

– po druhé stanovuje, že konštatovanie existencie nesprávneho úradného postupu súdneho orgánu v rámci konania o určenie majetkovej zodpovednosti štátu bez vypočutia dotknutého sudcu sa uplatní v konaní o určenie osobnej zodpovednosti tohto sudcu,

– po tretie priznáva ministerstvu právomoc začať vyšetrovanie, ktorým sa preskúma, či je potrebné začať proti sudcovi regresné konanie, ako aj právomoc podať regresnú žalobu na základe vlastného uváženia.

225 V tomto smere treba na úvod poukázať na to, že podľa vnútroštátnych právnych predpisov, ktoré sú predmetom sporu vo veci samej, existencia nesprávneho úradného postupu súdneho orgánu predstavuje jednu z podmienok majetkovej zodpovednosti štátu i osobnej zodpovednosti dotknutého sudcu. Vzhľadom na požiadavky plynúce zo zásad právneho štátu a najmä záruky nezávislosti sudcov treba samostatne preskúmať režim, ktorý umožňuje občanom brať štát na zodpovednosť za škody, ktoré im vznikli nesprávnym úradným postupom súdneho orgánu, a režim osobnej zodpovednosti sudcov za taký nesprávny úradný postup v rámci regresného konania.

226 Pokiaľ ide na jednej strane o zodpovednosť štátu za súdne rozhodnutia v rozpore s právom Únie, Súdny dvor už rozhodol, že možnosť, že za určitých okolností by štát mohol byť uznaný zodpovedným, sa nezdá byť spôsobilá osobitne ohroziť nezávislosť súdu rozhodujúceho v poslednom stupni (rozsudok z 30. septembra 2003, Köbler, C-224/01, EU:C:2003:513, bod 42).

227 Toto posúdenie je možné *mutatis mutandis* preniesť na možnosť vyvodiť zodpovednosť štátu za súdne rozhodnutia, ktoré by z hľadiska vnútroštátneho práva boli postihnuté nesprávnym úradným postupom súdneho orgánu.

228 Ani skutočnosť zmienená vnútroštátnym súdom, že hmotnoprávne podmienky zodpovednosti štátu, najmä čo sa týka vymedzenia pojmu „nesprávny úradný postup súdneho orgánu“, sú v spornej vnútroštátnej právnej úprave formulované abstraktne a všeobecne, sama osebe nemôže ohroziť nezávislosť sudcov, lebo právne predpisy upravujúce túto zodpovednosť musia zo samotnej svojej povahy na účely takého vymedzenia stanoviť všeobecné a abstraktné kritériá, ktoré spresní vnútroštátna judikatúra.

229 Pokiaľ ide na jednej strane o osobnú zodpovednosť sudcov za škodu spôsobenú ich nesprávnym úradným postupom, treba zdôrazniť, že tento režim zodpovednosti patrí do organizácie súdnictva, a teda do právomoci členských štátov. Predovšetkým skutočnosť, že orgány členského štátu môžu prostredníctvom regresného konania vyvodiť túto zodpovednosť, môže v závislosti od voľby členských štátov prispievať k zvyšovaniu zodpovednosti a k efektívnosti súdnictva. Členské štáty však musia pri výkone tejto právomoci dodržiavať právo Únie.

230 Preto ako je pripomenuté v bodoch 191, 194 a 195 tohto rozsudku, je zásadné koncipovať režim osobnej zodpovednosti sudcov tak, aby bolo zabezpečené dodržiavanie požiadaviek práva Únie, najmä požiadavky nezávislosti súdov rozhodujúcich o otázkach súvisiacich s uplatňovaním alebo výkladom tohto práva, aby bola osobám podliehajúcim súdnej právomoci zaručená účinná súdna ochrana podľa článku 19 ods. 1 druhého pododseku ZEÚ.

231 Podľa judikatúry uvedenej v bodoch 196 a 197 tohto rozsudku si teda zásada nezávislosti sudcov vyžaduje existenciu záruk, ktoré umožňujú v mysliach osôb podliehajúcich súdnej právomoci rozptýliť oprávnené pochybnosti, pokiaľ ide o neovplyvniteľnosť sudcov z vonkajšieho hľadiska najmä v súvislosti s priamymi alebo nepriamymi vplyvmi zákonodarnej a výkonnej moci, ktoré by mohli usmerňovať ich rozhodnutia, čím sa vylúči absencia dojmu nezávislosti alebo nestrannosti týchto sudcov, ktorá by mohla narušiť dôveru, ktorú musí súdnictvo v demokratickej spoločnosti a v právnom štáte vzbudzovať u osôb podliehajúcich súdnej právomoci.

232 V tomto smere uznanie zásady osobnej zodpovednosti sudcov za nesprávny úradný postup, ktorého sa dopustili, nesie so sebou riziko zasahovania do nezávislosti sudcov, lebo môže mať vplyv na rozhodovanie tých, ktorých úlohou je vydávať súdne rozhodnutia.

233 V dôsledku toho je dôležité, aby bolo určovanie osobnej zodpovednosti sudcu za nesprávny úradný postup súdneho orgánu v rámci regresného konania obmedzené na výnimočné prípady a riadilo sa objektívnymi a overiteľnými kritériami, ktoré súvisia s požiadavkami na riadny výkon spravodlivosti, ako aj zárukami, ktoré majú zabrániť riziku vyvíjania vonkajšieho tlaku na obsah súdnych rozhodnutí, čím sa v mysliach osôb podliehajúcich súdnej právomoci rozptýlia oprávnené pochybnosti v zmysle bodu 231 tohto rozsudku.

234 Na tento účel sú zásadné jasné a presné pravidlá vymedzujúce najmä správanie, ktoré môže byť dôvodom na vyvodenie osobnej zodpovednosti sudcov, ktoré zaručia nezávislosť spojenú s ich funkciou a zabránia riziku, že bude vyvodzovaná ich osobná zodpovednosť len na základe ich rozhodnutia. Ako v podstate uviedol generálny advokát v bodoch 95 a 100 návrhov prednesených vo veci C-397/19, záruka nezávislosti si síce nevyžaduje, aby mali sudcovia absolútnu imunitu za úkony uskutočnené v rámci výkonu svojich sudcovských funkcií, ich osobnú zodpovednosť za škodu spôsobenú pri výkone funkcie je však možné vyvodzovať len vo výnimočných prípadoch, v ktorých sa preukáže ich závažné osobné zavinenie. V tomto smere skutočnosť, že pri rozhodovaní došlo k nesprávnemu úradnému postupu súdneho orgánu, sama osebe nepostačuje na vyvodenie osobnej zodpovednosti dotknutého sudcu.

235 Pokiaľ ide o podmienky vyvodzovania osobnej zodpovednosti sudcov v rámci regresného konania, vnútroštátna právna úprava musí jasne a presne stanovovať nevyhnutné záruky zabezpečujúce, aby sa vyšetrovanie existencie podmienok a okolností spôsobilých preukázať túto zodpovednosť ani regresné konanie nejavili ako možné nástroje vyvíjania tlaku na činnosť súdov.

236 Aby také podmienky nemali odstrašujúci účinok na sudcov pri plnení ich úlohy úplne nezávisle vydávať súdne rozhodnutia, a to najmä v citlivých oblastiach, akou je boj proti korupcii, je nevyhnutné, ako v podstate zdôraznila Komisia, aby samotné orgány, ktoré majú právomoc začať a viesť vyšetrovanie existencie podmienok a okolností spôsobilých preukázať osobnú zodpovednosť sudcu, ako aj viesť regresné konanie, postupovali pri výkone svojich úloh objektívne a nestranne a aby hmotnoprávne a procesné podmienky výkonu týchto právomocí nevyvolávali oprávnené pochybnosti o nestrannosti týchto orgánov.

237 Rovnako je dôležité, aby boli v plnej miere dodržané práva zakotvené v článku 47 Charty, najmä právo sudcu na obhajobu, a aby bol orgán, ktorý má právomoc rozhodovať o osobnej zodpovednosti sudcu, súdnym orgánom.

238 V prejednávanej veci vnútroštátnemu súdu prináleží s prihliadnutím na všetky relevantné skutočnosti overiť, či sú splnené požiadavky uvedené v bodoch 233 až 237 tohto rozsudku.

239 Spomedzi týchto skutočnosti je zvlášť dôležité to, že ako vyplýva zo spisu, ktorý má v prejednávanej veci k dispozícii Súdny dvor, existencia nesprávneho úradného postupu súdneho orgánu je s konečnou platnosťou konštatovaná v konaní o určenie zodpovednosti štátu a toto konštatovanie sa uplatní v regresnom konaní o určenie osobnej zodpovednosti dotknutého sudcu, ktorý však v prvom konaní nebol vypočutý. Také pravidlo nielenže vyvoláva riziko vonkajšieho tlaku na činnosť sudcov, ale môže narušiť aj ich právo na obhajobu, čo musí overiť vnútroštátny súd.

240 Okrem toho čo sa týka orgánov, ktoré majú právomoc začať a viesť vyšetrovanie existencie podmienok a okolností spôsobilých preukázať osobnú zodpovednosť dotknutého sudcu, ako aj viesť proti nemu regresné konanie, zo spisu, ktorý má k dispozícii Súdny dvor, vyplýva, že podľa spornej vnútroštátnej právnej úpravy správa, ktorú na tento účel vypracuje súdna inšpekcia, nie je záväzná a v konečnom dôsledku prináleží len ministerstvu verejných financií, aby na základe vlastného uváženia rozhodlo, či sú tieto podmienky a okolnosti preukázané na účely podania regresnej žaloby. Vnútroštátnemu súdu prináleží pri zohľadnení všetkých relevantných prvkov skutkovo-právneho vnútroštátneho kontextu overiť, či tieto skutočnosti predovšetkým vzhľadom na túto právomoc voľnej úvahy umožňujú využívanie regresného konania ako nástroja na vyvíjanie tlaku na činnosť súdov.

241 Vzhľadom na predchádzajúce úvahy treba na štvrtú až šiestu otázku položenú vo veci C-397/19 odpovedať tak, že článok 2 a článok 19 ods. 1 druhý pododsek ZEÚ sa majú vykladať v tom zmysle, že nebránia vnútroštátnej právnej úprave majetkovej zodpovednosti štátu a osobnej zodpovednosti sudcov za škodu spôsobenú nesprávnym úradným postupom súdneho orgánu, ktorá vymedzuje pojem „nesprávny úradný postup súdneho orgánu“ všeobecne a abstraktne. Tieto ustanovenia však treba vykladať v tom zmysle, že bránia takej právnej úprave, pokiaľ stanovuje, že konštatovanie existencie nesprávneho úradného postupu súdneho orgánu v rámci konania o určenie majetkovej zodpovednosti štátu bez vypočutia dotknutého sudcu sa uplatní v následnom regresnom konaní o určenie osobnej zodpovednosti sudcu, a pokiaľ vo všeobecnosti neobsahuje nevyhnutné záruky, ktoré zabránia využívaniu regresného konania ako nástroja na vyvíjanie tlaku na činnosť súdov a zabezpečia dodržanie práva dotknutého sudcu na obhajobu, aby sa v mysliach osôb podliehajúcich súdnej právomoci rozptýlili oprávnené pochybnosti, pokiaľ ide o neovplyvniteľnosť sudcov z vonkajšieho hľadiska v súvislosti s vplyvmi, ktoré by mohli usmerňovať ich rozhodnutia, čím sa vylúči absencia dojmu nezávislosti alebo nestrannosti týchto sudcov, ktorá by mohla narušiť dôveru, ktorú musí súdnictvo v demokratickej spoločnosti a v právnom štáte vzbudzovať u osôb podliehajúcich súdnej právomoci.

O tretej otázke položenej vo veci C-195/19

242 Treťou otázkou položenou vo veci C-195/19 sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či sa má zásada prednosti práva Únie vykladať v tom zmysle, že bráni takej ústavnoprávnej úprave členského štátu, akú vykladá jeho ústavný súd, podľa ktorej súd nižšieho stupňa nemôže z vlastnej iniciatívy vylúčiť uplatnenie vnútroštátneho ustanovenia, ktoré patrí do pôsobnosti rozhodnutia 2006/928, ak sa vzhľadom na rozsudok Súdneho dvora domnieva, že toto ustanovenie je v rozpore s týmto rozhodnutím alebo s článkom 19 ods. 1 druhým pododsekom ZEÚ.

243 Vnútroštátny súd spresňuje, že táto otázka súvisí s nedávnou judikatúrou Curtea Constituțională (Ústavný súd), podľa ktorej právo Únie, konkrétne rozhodnutie 2006/928, nemôže mať prednosť pred vnútroštátnym ústavným právom. Podľa vnútroštátneho súdu hrozí, že ústavné právo takto vykladané zo strany Curtea Constituțională (Ústavný súd) zabráni uplatneniu záverov vyplývajúcich z rozsudku, ktorý Súdny dvor vydá vo veci C-195/19.

244 Podľa ustálenej judikatúry Súdneho dvora zásada prednosti práva Únie zakotvuje prednostné postavenie práva Únie pred právom členských štátov. Táto zásada preto ukladá všetkým orgánom členských štátov povinnosť zaručiť plný účinok jednotlivých noriem Únie, pričom právo členských štátov nemôže mať vplyv na účinok priznaný týmto rôznym normám na území uvedených štátov (rozsudok zo 6. októbra 2020, La Quadrature du Net a i., C-511/18, C-512/18 a C-520/18, EU:C:2020:791, bod 214, ako aj citovaná judikatúra).

245 Zo zásady prednosti práva Únie teda vyplýva, že ak sa členský štát odvoláva na ustanovenia vnútroštátneho práva, hoci aj ústavnej povahy, nemôže to ohroziť jednotu a účinnosť práva Únie. Z ustálenej judikatúry totiž vyplýva, že účinky spojené so zásadou prednosti práva Únie sú záväzné pre všetky orgány členského štátu, pričom tomu najmä nemôžu brániť vnútroštátne ustanovenia týkajúce sa rozdelenia súdnych právomocí vrátane tých ústavných [pozri v tomto zmysle rozsudky z 26. februára 2013, Melloni, C-399/11, EU:C:2013:107, bod 59, ako aj z 2. marca 2021, A. B. a i. (Menovanie sudcov na Najvyšší súd – Opravné prostriedky), C-824/18, EU:C:2021:153, bod 148 a citovanú judikatúru].

246 V tejto súvislosti treba najmä pripomenúť, že zásada konformného výkladu vnútroštátneho práva, podľa ktorej je vnútroštátny súd povinný v čo najväčšej možnej miere vykladať vnútroštátne právo v súlade s požiadavkami práva Únie, je obsiahnutá v systéme Zmlúv, keďže vnútroštátnemu súdu umožňuje v rámci jeho právomocí zaistiť plnú účinnosť práva Únie pri rozhodovaní o sporoch, ktoré mu boli predložené (rozsudok z 24. júna 2019, Popławski, C-573/17, EU:C:2019:530, bod 55 a citovanú judikatúru).

247 Zásada prednosti práva Únie si ďalej vyžaduje, aby v prípade nemožnosti vyložiť vnútroštátnu právnu úpravu v súlade s požiadavkami práva Únie vnútroštátny súd, ktorý je v rámci svojej právomoci poverený uplatňovať ustanovenia práva Únie, zabezpečil ich plný účinok, pričom v prípade potreby z vlastnej iniciatívy neuplatní akékoľvek odporujúce ustanovenie vnútroštátneho práva, hoci aj časovo následné, pričom nemusí požiadať alebo počkať na jeho predchádzajúce zrušenie zákonodarnou cestou alebo akýmkoľvek iným ústavným postupom (rozsudok zo 6. októbra 2020, La Quadrature du Net a i., C-511/18, C-512/18 a C-520/18, EU:C:2020:791, bod 215, ako aj citovaná judikatúra).

248 V tejto súvislosti každý vnútroštátny súd, ktorému bolo v rámci jeho právomoci predložené podanie, je ako orgán členského štátu povinný neuplatniť v prejednávanom spore vnútroštátne ustanovenie, ktoré je v rozpore s ustanovením práva Únie s priamym účinkom [rozsudky z 24. júna 2019, Popławski, C-573/17, EU:C:2019:530, bod 61, ako aj z 19. novembra 2019, A. K. a i. (Nezávislosť disciplinárneho senátu Najvyššieho súdu), C-585/18, C-624/18 a C-625/18, EU:C:2019:982, bod 161].

249 V prejednávanej veci pokiaľ ide o rozhodnutie 2006/928, ktoré je konkrétne predmetom úvah Curtea Constituțională (Ústavný súd), na ktoré sa odvoláva vnútroštátny súd, ako je uvedené v bode 172 tohto rozsudku, toto rozhodnutie ukladá Rumunsku povinnosť splniť v čo najkratšom čase referenčné kritériá, ktoré sú v ňom uvedené. Keďže tieto kritériá sú formulované jasne a presne a nie sú spojené s nijakou podmienkou, majú priamy účinok.

250 Okrem toho vzhľadom na to, že článok 19 ods. 1 druhý pododsek ZEÚ ukladá členským štátom jasnú a presnú povinnosť dosiahnuť výsledok, ktorá nie je spojená s nijakou podmienkou, pokiaľ ide o nezávislosť charakteristickú pre súdy, ktoré majú vykladať a uplatňovať právo Únie Únie [rozsudok z 2. marca 2021, A. B. a i. (Menovanie sudcov na Najvyšší súd – Opravné prostriedky), C-824/18, EU:C:2021:153, bod 146], vnútroštátny súd má tiež povinnosť zaručiť v rámci svojich

právomocí vzhľadom na úvahy uvedené v bodoch 208 až 223 tohto rozsudku plný účinok tohto ustanovenia tým, že v prípade potreby neuplatní vnútroštátne ustanovenie, ktoré je s ním v rozpore.

251 V prípade preukázaného porušenia článku 19 ods. 1 druhého pododseku ZEÚ alebo rozhodnutia 2006/928 si teda zásada prednosti práva Únie vyžaduje, aby vnútroštátny súd neuplatnil dotknuté ustanovenia bez ohľadu na to, či majú legislatívny alebo ústavný pôvod [pozri v tomto zmysle rozsudok z 2. marca 2021, A. B. a i. (Menovanie sudcov na Najvyšší súd – Opravné prostriedky), C-824/18, EU:C:2021:153, bod 150 ako aj citovanú judikatúru].

252 Vzhľadom na predchádzajúce úvahy treba na tretiu otázku položenú vo veci C-195/19 odpovedať tak, že zásada prednosti práva Únie sa má vykladať v tom zmysle, že bráni takej ústavnoprávnej úprave členského štátu, akú vykladá jeho ústavný súd, podľa ktorej súd nižšieho stupňa nemôže z vlastnej iniciatívy vylúčiť uplatnenie vnútroštátneho ustanovenia, ktoré patrí do pôsobnosti rozhodnutia 2006/928, ak sa vzhľadom na rozsudok Súdneho dvora domnieva, že toto ustanovenie je v rozpore s týmto rozhodnutím alebo s článkom 19 ods. 1 druhým pododsekom ZEÚ.

O trovách

253 Vzhľadom na to, že konanie pred Súdnym dvorom má vo vzťahu k účastníkom konania vo veci samej incidenčný charakter a bolo začaté v súvislosti s prekážkou postupu v konaní pred vnútroštátnym súdom, o trovách konania rozhodne tento vnútroštátny súd. Iné trovy konania, ktoré vznikli v súvislosti s predložením pripomienok Súdnemu dvoru a nie sú trovami uvedených účastníkov konania, nemôžu byť nahradené.

Z týchto dôvodov Súdny dvor (veľká komora) rozhodol takto:

1. **Rozhodnutie Komisie 2006/928/ES z 13. decembra 2006, ktorým sa zriaďuje mechanizmus na zaistenie spolupráce a overovania pokroku v Rumunsku na účely osobitných referenčných kritérií v oblastiach reformy súdnictva a boja proti korupcii, ako aj správy vypracované Európskou komisiou na základe tohto rozhodnutia predstavujú akty prijaté inštitúciou Únie, ktoré môže Súdny dvor vykladať podľa článku 267 ZFEÚ.**

2. **Články 2, 37 a 38 Aktu o podmienkach pristúpenia Bulharskej republiky a Rumunska a o úpravách zmlúv, na ktorých je založená Európska únia, v spojení s článkami 2 a 49 ZEÚ sa majú vykladať v tom zmysle, že pokiaľ ide o jeho právnu povahu, obsah a časové účinky, rozhodnutie 2006/928 patrí do pôsobnosti Zmluvy medzi členskými štátmi Európskej únie a Bulharskou republikou a Rumunskom o pristúpení Bulharskej republiky a Rumunska k Európskej únii. Kým sa toto rozhodnutie nezruší, je pre Rumunsko v celom rozsahu záväzné. Referenčné kritériá uvedené v jeho prílohe majú zaručiť, že tento členský štát bude dodržiavať hodnotu právneho štátu uvedenú v článku 2 ZEÚ, a sú pre uvedený členský štát záväzné v tom zmysle, že je povinný prijať primerané opatrenia na splnenie týchto kritérií, pričom musí v súlade so zásadou lojálnej spolupráce uvedenou v článku 4 ods. 3 ZEÚ náležite zohľadniť správy vypracované Komisiou na základe rozhodnutia, najmä odporúčania formulované v týchto správach.**

3. **Také právne predpisy upravujúce organizáciu súdnictva v Rumunsku, akými sú úprava dočasného menovania vedenia súdnej inšpekcie a úprava zriadenia odboru prokuratúry povereného vyšetrovaním trestných činov spáchaných v súdnictve, patria do pôsobnosti rozhodnutia 2006/928, takže musia byť v súlade s požiadavkami vyplývajúcimi z práva Únie, najmä s hodnotou právneho štátu uvedenou v článku 2 ZEÚ.**

4. **Článok 2 a článok 19 ods. 1 druhý pododsek ZEÚ, ako aj rozhodnutie 2006/928 sa majú vykladať v tom zmysle, že bránia vnútroštátnej právnej úprave prijatej vládou členského štátu, na základe ktorej môže vláda dočasne vymenovať vedenie súdneho orgánu povereného disciplinárnym vyšetrovaním a vedením disciplinárneho konania proti sudcom a prokurátorom bez dodržania riadneho postupu menovania, ktorý stanovuje vnútroštátne právo, ak táto právna úprava môže vyvolávať oprávnené pochybnosti, pokiaľ ide o využívanie výsad a funkcií tohto orgánu ako nástroja na vyvíjanie politickej kontroly alebo tlaku na činnosť sudcov a prokurátorov.**

5. **Článok 2 a článok 19 ods. 1 druhý pododsek ZEÚ, ako aj rozhodnutie 2006/928 sa majú vykladať v tom zmysle, že bránia vnútroštátnej právnej úprave, ktorou sa zriaďuje špecializovaný odbor prokuratúry s výlučnou právomocou na vyšetrovanie trestných činov spáchaných sudcami a prokurátormi, ak vytvorenie tohto odboru**

   – **nie je odôvodnené objektívnymi a skutočnými požiadavkami súvisiacimi s riadnym výkonom spravodlivosti a**

   – **nie je spojené s osobitými zárukami, ktoré na jednej strane umožňujú vylúčiť riziko, že by sa tento odbor využíval ako nástroj politickej kontroly činnosti týchto sudcov a prokurátorov, ktorý môže ohroziť ich nezávislosť, a na druhej strane zabezpečiť vykonávanie tejto právomoci voči sudcom a prokurátorom v plnom súlade s požiadavkami článkov 47 a 48 Charty základných práv Európskej únie.**

6. **Článok 2 a článok 19 ods. 1 druhý pododsek ZEÚ sa majú vykladať v tom zmysle, že nebránia vnútroštátnej právnej úprave majetkovej zodpovednosti štátu a osobnej zodpovednosti sudcov za škodu spôsobenú nesprávnym úradným postupom súdneho orgánu, ktorá vymedzuje pojem „nesprávny úradný postup súdneho orgánu“ všeobecne a abstraktne. Tieto ustanovenia však treba vykladať v tom zmysle, že bránia takej právnej úprave, pokiaľ stanovuje, že konštatovanie existencie nesprávneho úradného postupu súdneho orgánu v rámci konania o určenie majetkovej zodpovednosti štátu bez vypočutia dotknutého sudcu sa uplatní v následnom regresnom konaní o určenie osobnej zodpovednosti sudcu, a pokiaľ vo všeobecnosti neobsahuje nevyhnutné záruky, ktoré zabránia využívaniu regresného konania ako nástroja na vyvíjanie tlaku na činnosť súdov a zabezpečia dodržanie práva dotknutého sudcu na obhajobu, aby sa v mysliach osôb podliehajúcich súdnej právomoci rozptýlili oprávnené pochybnosti, pokiaľ ide o neovplyvniteľnosť sudcov z vonkajšieho hľadiska v súvislosti s vplyvmi, ktoré by mohli usmerňovať ich rozhodnutia, čím sa vylúči absencia dojmu nezávislosti alebo nestrannosti týchto sudcov, ktorá by mohla narušiť dôveru, ktorú musí súdnictvo v demokratickej spoločnosti a v právnom štáte vzbudzovať u osôb podliehajúcich súdnej právomoci.**

7. **Zásada prednosti práva Únie sa má vykladať v tom zmysle, že bráni takej ústavnoprávnej úprave členského štátu, akú vykladá jeho ústavný súd, podľa ktorej súd nižšieho stupňa nemôže z vlastnej iniciatívy vylúčiť uplatnenie vnútroštátneho ustanovenia, ktoré patrí do pôsobnosti rozhodnutia 2006/928, ak sa vzhľadom na rozsudok Súdneho dvora domnieva, že toto ustanovenie je v rozpore s týmto rozhodnutím alebo s článkom 19 ods. 1 druhým pododsekom ZEÚ.**

Podpisy